

Täysistunto

Tiistai 1.12.2020 klo 14.01—20.04

Täysistunto alkoi klo 14.01. Täysistunto päättyi klo 20.04.

Puhetta johtivat puhemies Anu Vehviläinen (14.01—15.59), toinen varapuhemies Juho Eerola (15.59—17.57) ja ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne (17.57—20.04).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle - Suomen kestävän kasvun ohjelma

Valtioneuvoston selonteko VNS 6/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jolle liikenne- ja viestintävaliokunnan, maa- ja metsätalousvaliokunnan, sivistysvaliokunnan, sosiaali- ja terveysvaliokunnan, talousvaliokunnan, tulevaisuusvaliokunnan, työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan ja ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

Valtiovarainministeri Matti Vanhasen esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Ryhmäpuheenvuorojen pituus on enintään 5 minuuttia. Ryhmäpuheenvuorojen jälkeen seuraa 1,5 tunnin debatti, joka jakaantuu kahteen 45 minuutin osaan siten, että ryhmät voivat vaihtaa debatin puoleksavälissä debatoijia. Muiden etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 3 tuntia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Esittelypuheenvuoro, ministeri Vanhanen.

Keskustelu

14.02 **Valtiovarainministeri Matti Vanhanen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Euroopan unionin päämiehet sopivat kesällä mittavasta elpymispaketista, jolla suunnataan yhteensä 750 miljardia euroa kertaluonteisesti vuosien 2021—2023 aikana jäsenmaiden koronasta toipumiseen ja uudistumiseen. Samanlaiset paketit on tehty Kiinassa ja Yhdysvalloissa. Euroopan yhteinen ja samansuuntainen elvytys on kiistatta tehokkaampaa

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

kuin se, että jokainen maa toimisi yksin. Suomi on pieni, kansainvälisistä vientimarkkinoista riippuvainen maa. Euroopan elpyminen on meidän etumme. Muiden EU-jäsenmaiden talouden tai rahoitusjärjestelmän epävakaus hidastaisi Suomenkin toipumista koronasta.

EU:n instituutioissa lopullinen päätöksenteko elpymisvälineestä on kesken mutta loppusuoralla. Valtiovarainministeriö on yhdessä muiden ministeriöiden kanssa syksyn aikana käynyt ennakoivasti vuoropuhelua alueiden, elinkeinoelämän sekä tiedeyhteisön kanssa siitä, miten elpymisvälineen rahat olisi viisasta sijoittaa, kun ne aikanaan jäsenmaiden käyttöön tulevat. Elvytyksen pitää olla nopeaa ja oikea-aikaista. Vara ei venettä kaada.

Syksyn aikana käydyn yhteisen valmistelun tuloksena hallitus antaa tänään eduskunnalle selonteon Suomen kestävä kasvun ohjelmasta. Se elvyttää, uudistaa ja näyttää tietä koronan jälkeiseen aikaan. Tavoitteemme on kohdentaa rahoitus vaikuttavasti ja tehokkaasti niin, että siitä saadaan mahdollisimman suuri hyöty irti koko maassa ja kaikille suomalaisille. Suomen jäsenmaksut Euroopan unionin budjettiin kasvavat jonkin verran elpymisvälineen rahoittamiseksi. Takaisinmaksu tapahtuu seuraavien kolmenkymmenen vuoden aikana. Mitä viisaammin nyt uudistamme yhteiskuntaamme kasvu-uralle, sitä helpommin maksamme takaisin sekä EU:lle että erityisesti Suomen valtiolle korona-aikana syntyneen velan.

Talousennusteet ennakoivat meille koronan jälkeen ensin noin 2,5 prosentin vuositasoon kasvua, kunnes se pian tämän jälkeen hiipuu matalammaksi. Meidän ei pidä tyytyä tähän, ja siksi tarvitsemme nopeavaikutteista elvytystä, joka samalla luo pysyvää kasvupotentiaalia uudistusten kautta. Talouden hetkellinen elpyminen tämän vuoden kolmannella neljänneksellä vääristää helposti tilannekuvaa. Finanssipolitiikka on juuri tänä vuonna hyvin elvyttävää, ja se näkyy tämän vuoden taloudessa — ilman, että sillä kuitenkaan on uudistavaa vaikutusta. EU:n elpymispaketilla on kyettävä myös uudistamaan.

Hyvät edustajat, selonteko Suomen kestävä kasvun ohjelmasta sisältää siis eväät, joilla sekä edistetään maamme talouden nopeavaikutteista elpymistä koronakriisistä että vahvistetaan pitkällä aikavälillä talouden kasvupotentiaalia. Nopean elvytyksen aika on silloin, kun koronarokote on käytössä ja pystymme avaamaan talouden turvallisesti. Elvytyksen oikea ajankohta on mitä todennäköisimmin ensi vuoden aikana. Vuoden 2008 finanssikriisin jälkeen Suomi ei päässyt maailmantalouden nousuvauhtiin mukaan. Menneestä on opittava. Koronakriisin jälkeen Suomi on saatava ripeästi vahvan, ympäristön kannalta kestävä ja yhteiskunnan eheyttä ylläpitävän kasvun uralle.

Nopeavaikutteisen elvytyksen ohella Suomi tarvitsee elinkeinoelämän rakenteiden sekä julkisten palveluiden pitkäjänteistä uudistamista. Kasvun eväitä on rakennettava koko alkavalle vuosikymmenelle. Suomen tulisi ottaa eräänlainen tuottavuusloikka eli saada aikaan nykyisillä voimavaroilla enemmän hyvinvointia ja vaurautta.

Suomen pitää nyt päästä globaaliin eturintamaan vahvuusaloillaan. Suomen vahvuudet ovat aloilla, joihin kansainvälisillä markkinoilla asiakkaiden tarpeet tulevat painottumaan. Kyse on mahdollisimman ympäristöystävällisistä tuotteista, bio- ja kiertotalouden, uusien tuotantoprosessien sekä energiatuotannon innovaatioista. Minun on vaikea ymmärtää heitä, jotka haluavat Suomen tarrautuvan kiinni ulkomaiseen fossiiliseen kivihiiileen, öljyyn ja kaasuun. Se ei ole suomalaisten etu. [Sebastian Tynkkynen: Entä turve?]

Yhteinen eurooppalainen vihreä siirtymä on meidän etumme. Suomalaisilla yrityksillä on monia vihreän talouden innovaatioita, jotka tarvitsevat demo- ja pilotti- sekä testialustoja päästäkseen markkinoille. Laajalla yhteistyöllä yritysten, tutkimuslaitosten ja korkea-

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

koulujen kesken sekä vahvistamalla yhteistä tutkimusinfrastruktuuria pystymme saamaan parhaan hyödyn maailman kasvavista markkinoista. Kasvupotentiaalia on sekä teollisuudessa että palveluissa. Kun uudistamme tuotantoa ja kulutusta ympäristöystävällisemmäksi, siitä kiittävät myös tulevat sukupolvet. Kun talouskasvu vauhdittuu, pystymme maksamaan koronaviruksen tuoman velkaantumisen helpommin takaisin.

Arvoisa puhemies! Korona-ajan jälkeen emme palaa entiselleen. Kriisi tulee muuttamaan pysyvällä tavalla ihmisten tapoja tehdä työtä, opiskella ja olla vuorovaikutuksessa toistensa kanssa. Digitalisaatio eri muodoissaan on ilmastonmuutoksen hillinnän ohella maailmantalouden toinen ajuri. Niin yksityisten kuin julkistenkin palveluiden digitalisatiolla lisäämme talouden tuottavuutta ja Suomen kilpailukykyä sekä yhteiskunnan kriisisietokykyä ja toimintavarmuutta. Samalla on huolehdittava kaikkien pysymisestä mukana — palveluiden on oltava käyttäjäystävällisiä. Maailmalla on jo merkkejä siitä, että asiantuntijatyö ja opiskelu alkavat irrota paikasta. Ihmisten omat mieltymykset asuinpaikasta ratkaisevat sijoittumista niin Suomen sisällä kuin myös globaalisti. Tuomalla huippunopeat tietoliikenneyhteydet koko maahan voimme olla mukana sekä digitaalisten palveluiden kehityksessä että ihmisten omien elämänvalintojen mahdollistamisessa.

Suomen maine onnellisena, koronaturvallisena, poliittisesti vakaana ja tasa-arvoisena maana on vahvistunut maailmalla. Samalla meillä on monilla aloilla pulaa osaavasta työvoimasta. Työperäisessä maahanmuutossa on syytä laittaa uusi vaihde päälle. Lupaprosessit on digitalisoitava ketteriksi ja viranomaisyhteistyötä tiivistettävä.

Kestävän kasvun ohjelma vauhdittaa julkisten palveluiden uudistumista. Ohjelmalla tuetaan sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen sekä pohjoismaisen työllisyydenhoidon mallin tavoitteita. Kestävän kasvun ohjelmassa on varauduttu työuria pidentävien ja osamista vahvistavien uudistusten määräaikaiseen rahoittamiseen sekä työllisyyspalveluiden uudistamiseen asiakaslähtöisiksi ja yksilöllisiksi.

Ensi vuonna on myös ryhdyttävä purkamaan korona-ajalta kertynyttä hoitovelkaa. Toimintatapoja on sosiaali- ja terveydenhuollossa kehitettävä niin, että ihmiset pääsevät nopeasti hoitoon ja palvelut tulevat ihmisten lähelle. Kustannusvaikuttavia malleja on tarkoitus levittää tehokkaasti koko maahan.

Selonteossa on esitelty siis teema-alueita, joihin elvytys ja uudistukset keskitetään. Teema-alueiden lisäksi on linjattu kriteerit, joilla painopisteet on valittu ja joita käytetään myös rahoituksen kohdentamisessa, kun hankkeita valitaan. Tarkoitus on keskittyä suuriin ja vaikuttaviin sekä samalla toisiaan tukeviin kokonaisuuksiin. Myös toimeenpanovaiheessa kiinnitetään erityistä huomiota siihen, että resurssit eivät hajaudu liian pieniin ja vaikuttavuudeltaan vähäisiin kohteisiin. Toimeenpanossa tullaan rohkaistamaan julkisten ja yksityisten toimijoiden kumppanuuteen sekä hallintorajojen ylittämiseen. Rahoituksella on tarkoitus vivuttaa ja saada mukaan mahdollisimman paljon yksityistä rahoitusta.

Arvoisa puhemies! Koronakriisi on luonnollisesti asettanut julkisen keskustelun perspektiivin varsin lyhyeksi. Pohditaan, millaiset rajoitukset ovat käytössä ensi viikolla, miten selvittää tästä joulun ja milloin rokote on käytössä. Parasta talouspolitiikkaa juuri nyt onkin koronaviruksen pitäminen kurissa.

Tässä selonteossa katsotaan pidemmälle, koronakriisin jälkeiseen aikaan. Olen vakuutunut siitä, että me suomalaiset selviämme tästä koettelemuksesta kohtuudella. Tuleva talvi voi vielä olla vaikea, mutta samalla meidän päättäjinä on jo ennakoitava seuraavaa vaihetta. On mainiota, että voimme saada eduskunnan evästyksiset Suomen kestävän kasvun ohjelmaan. Suosittelen ottamaan katseen kauas, kymmenen vuoden päähän: miten otam-

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

me tuottavuus- ja elinvoimaloikan koronan jälkeiseen maailmaan ja Suomeen, niin että kaikki alueet ja ihmiset pysyvät mukana? Nyt ei ole siis aika arvioida hankehakemuksia tai pohtia budjettimomentteja. Nyt on aika pohtia tulevaisuuden Suomea ja Suomea, jonka ha-
luamme lapsille ja lapsenlapsillemme jättää.

Puhemies Anu Vehviläinen: Siirrymme ryhmäpuheenvuoroihin.

14.11 Johannes Koskinen sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kukaan tässä sa-
lissa ei varmasti ole epätietoinen siitä, miten syvään kriisiin covid-19-pandemia on Suo-
men ja koko maailman talouden ajanut. Toisen vuosineljänneksen lukemat olivat kautta
maailman äärimmäisen synkät. Esimerkiksi euroalueen talous supistui toisella neljännek-
sellä lähes 12 prosenttia edelliseen verrattuna. Viimeisimmän — kolmannen — neljännek-
sen kehitys oli onneksi parempaa. Kriisi on silti kaikkea muuta kuin ohi. Taudin toinen aal-
to uhkaa jälleen koko Euroopassa sekä terveyttä että taloudellista kehitystä.

Kaikkien, jotka pidempään ovat yhteiskuntaa seuranneet, pitäisi myös muistaa, mitä nyt
ei pidä tehdä: toistaa finanssikriisin jälkeisiä virheitä. Silloin Euroopan laajuisesti liian var-
hain ajoitettu sopeuttaminen ja talouskuri syvensi lamaa ja söi kasvun edellytyksiä. Ei olisi
mitään mieltä antaa normaalioloissa elinkelpoisten yritysten ajautua irtisanomisiin tai kon-
kurssiin. Sellaisia nimellisiä säästöjä maksettaisiin takaisin vuosikymmeniä, kovien inhi-
millisten ja taloudellisten korkojen kera. Harvoin on taloustieteilijöiden kesken valinnut
yhtä suurta yksimielisyyttä juuri mistään kysymyksestä kuin siitä, että Suomi, Eurooppa ja
koko maailma tarvitsevat nyt elvyttävää talouspolitiikkaa tästä kriisistä noustaksemme.

Tänään käsittelyssä oleva Suomen kestävän talouden selonteko merkitsee juuri tätä el-
vytystä. Oppositio tulee varmasti nostamaan moneen kertaan esille sen, että Suomi on
EU:n elpymispaketin nettomaksaja, ja kyseenalaistamaan, kannattaako Suomen olla pake-
tissa mukana. Tämä näkökulma on yhtä lyhyt kuin se on kapea. [Leena Meri: Jaaha!] Se on
lyhyt, koska tuijottamalla vain saantia ja maksuja ei oteta huomioon pidemmän aikavälin
kehitystä. Paketin on arvioitu kohentavan Euroopan unionin bkt:tä, bruttokansantuotetta,
jopa 2 prosenttia. [Välihuuto perussuomalaisten ryhmästä] Kasvulla on aina kerrannaisvai-
kutuksensa, ja pienen, avoimen kansantalouden on turha haaveilla nopeasta kasvusta, jos-
sa sen kauppakumppanit eivät olisi mukana. Muiden kasvu ja nousu taantumasta luovat
Suomen viennille markkinoita. Yhteismarkkinoilla vaurastumme vain yhteisellä kasvulla.
Elvytys ja uudet investoinnit ovat vaikuttavimpia, jos ne toteutetaan ja kun ne toteutetaan
yhtäaikaaisesti ja samansuuntaisesti.

Arvoisa puhemies! Opposition näkymä on myös kapea. Laajemmin katseltuna vakaa
Eurooppa ja sen sisällä yhdessä tehdyt panostukset vihreään siirtymään, tutkimukseen ja
tuotekehitykseen sekä digitalisaatioon ovat vaikuttavampia kuin hajanaiset kansalliset pa-
nostukset. Näin toteutettu elvytys ei ainoastaan tue nykyistä työllisyyttä vaan luo pohjaa
kestävälle kasvulle ja hiilineutraalille yhteiskunnalle pitkälle tulevaisuuteen. Uudistuvassa
taloudessa Suomella on erityisen suuria mahdollisuuksia hyödyntää kansallista korkeaa
koulutus- ja osaamistasoamme. Meillä on innovatiivisia yrityksiä, jotka voivat kotimark-
kinoita ja Euroopan laajuisia sisämarkkinoita hyödyntäen kasvaa johtaviksi toimijoiksi
omalla sektorillaan. Suomen kansallisten toimenpiteiden yhdistäminen Euroopan laajui-
seen kasvustrategiaan on tässä avainasemassa, ja juuri nämä samanaikaiset elpymispake-
tin rahoitustoimet avaavat kymmenien miljardien markkinat meidän vahvoille yrityksil-
lemme näillä uudistuvilla sektoreilla.

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

Elvytykselle niiva katsantokanta on kapea ja lyhyt myös suhteessa Euroopan yhteisen elpymisvälineen hintalappuun. Nollakorkojen maailmassa nopeasti tehty työllisyyttä tukevat panostukset maksavat itsensä takaisin moninkertaisesti lainojen kymmenien vuosien pituisena maksuaikana.

Unionissa keskustellaan myös uusista omien varojen lähteistä, joilla kannattavat investoinnit voidaan joustavammin rahoittaa. Keskusteluissa ovat olleet muun muassa Euroopan yhteiset hiilitullit, päästökaupan kehittäminen ja digitaaliverotus. Hiilitullit ja digiverot ovat järkeviä, kannatettavia toimenpiteitä, joilla tasataan kilpailun ehtoja kansainvälisesti. Hiilivuodon hillitseminen ja kansainvälisten digitaalisten jättien voittojen reilumpi verotus ovat sinänsä perusteltuja ja oikeudenmukaisia hankkeita, jotka hillitsevät verovälttelyä ja ilmastomuutosta, samalla kun ne tuottavat merkittäviä verotuloja. Kun kannattavien investointien takaisinmaksu voidaan jatkossa hoitaa tällaisilla yhteisillä tulolähteillä, muuttuu laskelma Suomen osalta entistäkin edullisemmaksi. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

Arvoisa puhemies! Velkasuhteemme eli julkisyhteisöjen velan koko suhteessa bruttokansantuotteeseen on noin 70 prosentin tasolla. Se on eurooppalaista keskitasoa. Pidemmällä aikavälillä on viisasta pyrkiä matalampaan tasoon, mutta välitöntä velkapaniikin aihetta ei ole. Taloutemme on selvinnyt koronaviruksesta parhaiden joukossa, ja se pienentää kestävyysvajetta myös pidemmällä aikavälillä. Meillä on siis varaa elvyttää, ja talousviisaat ovat [Puhemies koputtaa] pitkälti yksimielisiä siitä, että se on myös viisasta. [Jari Koskela: Saako nimiä?]

Tälle Suomen kestävän kasvun ohjelmalle sosiaalidemokraattien eduskuntaryhmä antaa täyden tukensa. [Leena Meri: Yllätys!]

14.17 Lulu Ranne ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! EU pyytää Suomelta 6,6 miljardia euroa elpymispakettiin. Jokainen vastuullinen aikuinen tietää, että pyytäjän tulee esittää perustelut ja laskelmat, miksi rahaa kannattaisi antaa: [Kimmo Kiljunen: No kuultiin äsken!] mitä sille saadaan vastineeksi ja hyötykö maksaja — eli tässä tapauksessa Suomi. Valtionvarainministeri Vanhanen käänsi asian Helsingin Sanomien haastattelussa pääläelleen. Elpymisvälineen kriitikoiden pitäisikin esittää laskelma, kuinka käy, jos EU-tason elvytystä ei tehdä. [Antti Lindtman: Ihan perusteltu pyyntö!]

Arvoisa hallitus, hyvä ministeri Vanhanen, perussuomalaiset esittävät heti yhden keskeisen laskelman. Elpymisväline tulisi maksamaan Suomelle 6,6 miljardia euroa. Se on yli kaksi kertaa enemmän kuin mitä me saisimme omaan käyttöömme. Jos kuvittelemme velkaelvytyksen toimivan, meidän kannattaisi käyttää kaikki 6,6 miljardia itse suoraan Suomen hyväksi kuten parhaaksi näemme. Rahan käyttäminen EU:n pillin mukaan ja pääosin muiden maiden hyväksi ei perustu hyväksyttäviin syihin.

Näin siis, jos velkaelvytys toimisi komission ja hallituksen uneksimalla tavalla. Valitettavasti se ei kuitenkaan toimi. EKP on pelkästään vuodesta 2015 lähtien kylvänyt 2 800 miljardia euroa velkarahaa EU:n talouteen. Investoinnit eivät ole siitä juuri kasvaneet, vaan bkt:n aneeminen kasvukin on perustunut jatkuvaan velkarahan pumppaukseen EU-maiden talouksiin. Olisi vastuutonta toistaa samoja virheitä ja odottaa eri tuloksia. 750 miljardia 2 800 miljardin perään ei tule tuottamaan eri tulosta.

Tässä kestävän kasvun ohjelmassa esitetään pitkä lista väitteitä kaikesta hyvästä, mitä kuvitelluilla 3 miljardilla saavutettaisiin. Väitetyt hyödyt eivät toteudu tilanteessa, jossa sekä valtiot että kuluttajat ovat ylivelkaantuneita. Investoinnit eivät ole jääneet velkarahas-

ta kiinni. Investointeja ei tehdä, koska ei ole kysyntää. Kysyntää ei ole, koska kuluttajat ovat tappiin asti velkaisia ja verotettuja.

Tutkimuskirjallisuudessa on todistettu, että korkean velkaantumisen tilanteessa lisävelkaantuminen kasvattaa bruttokansantuotetta vain noin vuoden ajan — vain vuoden ajan — mutta muodostaa sen jälkeen kulutuksen ja bruttokansantuotteen kasvun jarrun. Velkaruiskkeen loppuessa kulutus hidastuu, bkt seuraa perässä ja ollaan entistä syvemmillä suossa. Velkainvestoinnit kannattavat vain, jos ne luovat sellaista jatkuvaa lisäarvoa talouteen, jolla investointi saadaan maksetuksi. Taloudellisesti ja teknisesti ennenaikaiset, kalliit ja keskeneräiset ilmastoinvestoinnit pakottavat yritykset ja kuluttajat velkaantumaan ja vähentämään muuta kysyntäänsä. Terveiltä investoinneilta katoavat vähätkin markkinat.

Arvoisa rouva puhemies! On käsittämätöntä, että hallitus ei esitä ohjelmalleen minkäänlaista vaikuttavuusarviointia Suomen osalta. Hyvätkin tavoitteet näyttävät vaativan uusia rakenteita, joista seuraa jatkuvia lisämenoja, kun tavoitteena tulisi sen sijaan olla julkisen talouden tasapaino ja verorasituksen pienentäminen. Velkaantuminen lamauttaa talouden, vajeet repeävät, eikä peruspalveluja kyetä enää turvaamaan.

Kummallisinta koko ohjelmassa on tämä uuskielen kukkanen: ”kestävä kasvu”. Ohjelmalla luodaan kuvaa, että ilmastoinvestoinneilla talous eli kulutus ampaisee kasvuun. Ilmastotavoitteiden saavuttaminen edellyttää kulutuksen dramaattista leikkaamista. ”Kestävä kasvu” on hankejargonia — epäuskottavaa sellaista.

Hallitus ei esitä vaikuttavuusarviointia Suomen osalta, koska se paljastaisi elpymispaketin todelliset seuraukset maamme talouden, itsemääräämisoikeuden ja koko tulevaisuuden kannalta. Elpymispaketissa ei ole kyse ilmaston pelastamisesta tai koronan vaikutusten torjunnasta. Tavoitteena on pelastaa etelän pankit ja euro, pakottaa myöntämään EU:lle verotusoikeus ja luoda pysyvä velkaunioni. Sellaiseen Euroopan unioniin Suomi ei liittynyt, eikä sellaiseen perussuomalaisten mielestä tule koskaan [Puhemies koputtaa] suostua.

14.22 Juhana Vartiainen kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koronakriisi on suurin kriisi sitten maailmansodan, ja siihen kuuluu syvä taantuma. Ekonomistiarvioiden mukaan kriisiin on syytä vastata käyttämällä julkistaloutta puskurina, alijäämien tilapäinen kasvu hyväksyen. [Vilhelm Junnilan välihuuto] Siksi Suomen johtava EU-puolue kokoomus näkee hyvänä nyt syntyneen eurooppalaisen aloitteellisuuden, jota ovat olleet rakentamassa kokoomukselle läheiset poliitikot Angela Merkel ja Emmanuel Macron — kumpikin omassa maassaan arvostettuja, mutta sekä vasemmiston että nationalistien huutokritiikin kohteena. [Leena Meren välihuuto] Toimintakykyinen ja vahva EU on Suomen etu. Osana taloudellisesti ja poliittisesti vahvaa unionia olemme vaikutusvaltaisimpia ja itenäisimpiä. EU on kotimme: [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] valistuksen, kristillisdemokratian, sosiaalidemokratian ja ihmisoikeuksien yhteisö — eikä mikään muu suurvalta puolusta tuulisessa maailmassa näitä arvojamme.

Kokoomukselle oikeusvaltioperiaate on keskeinen. Emme aio rahoittaa EU-maita, joissa perusoikeuksia ja demokratiaa poljetaan. Neuvotteluista ratkaisuihin, oikeusvaltiosta ja budjettiraameista ei peräännyttä. Elpymiskokonaisuus on sovittu kertaluonteiseksi. Kaikkien on syytä ymmärtää, että suuremman yhteisvastuun kehitys ei voi toteutua ilman, että me olemme asettamassa sen ehtoja yhdessä samanmielisten maiden kanssa. Laajempi yhteistalous edellyttää paluuta vastuullisempaan taloudenpitoon joka maassa, muuten se joutuu kriisiin ikääntyvässä Euroopassa. [Jari Koskelan välihuuto]

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

Elpymisrahasto nykymuodossaan ei vastaa näkemystämme siitä, miten koronan runtelema Eurooppa parhaiten kehittyy. Unionin lisätoimintoja on luotava todellisen tarpeen mukaan: rajavalvontaan, puolustukseen, infrainvestointeihin, ilmastopolitiikkaan. Unionin tarkoitus ei ole olla jäsenmaiden rahoituskassa, ja sen tien päässä on isoja ongelmia. Jokainen vastatkoon omasta julkistaloudestaan, nyt ja aina. Siksi halusimme kokoomuksessa hallitukselta jämäkämpää neuvotteluotetta. Olisimme vaatineet elpymisvälineeltä ehdollisuutta, joka pakottaa jäsenvaltiot talousuudistuksiin. Kokoomus olisi edellyttänyt mekanismeja, joilla parannetaan jäsenvaltioiden velkakestävyyttä, kuten velkajärjestelymekanismiin käyttöönottoa ja sitä, että yhteisiä varoja olisi suunnattu enemmän tutkimukseen ja kehitykseen, rajaturvallisuuteen ja puolustusyhteistyöhön. Jos yhteistalous laajenee, se ei saa johtaa tulonsiirtounioniin ilman poliittista valtakirjaa. Sopimuksista on pidettävä kiinni. Velkajärjestelyt on mahdollistettava, pankkiunioni toteutettava ja pankkien ja julkistalouksien napanuora katkaistava. Unionin verojen on näytävä kansallisten verojen alentamisena. Jos unioni etenee kohti pysyvää suurempaa yhteisbudjettia, näiden hyvän taloudenpidon periaatteiden on oltava Suomen ehto etenemiselle. Saamme varmasti tukea monilta jäsenmailta, koska tämä on kaikkien jäsenmaiden etu. Emme pane päätä pensaseen ja tyydy laskemaan maksuja ja saantoja. Huolehdimme Suomen edusta ja haluamme siksi vaikuttaa suuntaan, johon unioni kulkee.

Elpymisrahaston varoja tulee maksimaalisesti ohjata koulutukseen ja tutkimukseen. Ehdotamme, että miljardi euroa kohdistetaan korkeakoulujen pääomittamiseen.

Kyllä, rahasto on epätäydellinen kompromissi, mutta kompromissi on parempi kuin Euroopan hajaannus. Epätäydellisenkin neuvottelutulos kertoo, että Eurooppa kykenee toimimaan ja sopimaan. Se on suomalaisille kullannarvoisempi asia kuin tähän tulokseen sisältyvät viat.

Arvoisa puhemies! Nyt päätetään elpymispaketin kohtalosta. Mutta on ilmeistä, että monissa unionimaissa on poliittisia toiveita pysyvästi laajemmasta yhteistaloudesta. Tällaisen ottaminen edes keskusteluun edellyttää, että paalutetaan nyt tässä mainitut hyvän taloudenpidon periaatteet, vastuiden tarkkarajaisuus ja tarvittavat reformit. Paalutus on tehtävä tässä salissa, ja sen on ohjattava Suomen nykyistä ja tulevia hallituksia neuvotteluissa. Se on Euroopan unionin etu ja siksi myös Suomen etu.

Arvoisa puhemies! Kokoomus kutsuu tähän keskusteluun mukaan kaikki muut puolueet. [Timo Harakka: Näitten ääripäitten välissä on varmaan oikea linja! — Petteri Orpo: Oliko tuo jokin ääripää?]

14.27 Eeva Kalli kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi elää keskellä maailmanlaajuista talous- ja terveyskriisiä. Aika on poikkeuksellinen, kriisi heijastuu tavalla tai toisella lähes jokaiseen kotiin ja työpaikkaan.

Meiltä päättäjiltä odotetaan nyt paljon. Virustilanne on saatava hallintaan, ja ihmisten terveyttä on suojattava. Samalla talous on pidettävä mahdollisimman avoimena. Koronan taklaamisen ohella meiltä vaaditaan myös kykyä nähdä pandemian yli. Koko Suomi on vietävä koronan jälkeiseen maailmaan entistä vahvempaan ja entistä houkuttelevampaan. On rakennettava tie sumusta valoon. Tämä rakennustyö vaatii tosiasioiden tunnustamista ja mahdollisuuksiin tarttumista.

Tosiasia on, että Suomi ja suomalaiset niin maaseudulla kuin kaupungeissa elävät vahvassa kohtalonyhteydessä muun maailman kanssa. Vientivetoinen, avoin taloutemme on riippuvainen muiden talouksien pärjäämisestä. Koronakriisi on johtanut syvään maailman-

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

talouden taantumaa. Yhdysvallat ja Kiina ovat elvyttäneet voimakkaasti. Eurooppakaan ei voi jäädä tuleen makaamaan, vaan pandemian hoidon keskelläkin on katsottava jo huomiseen. Euroopan on päästävä takaisin kestäväan kasvun tielle. Aikaa ei ole hukattavaksi.

Yksikään jäsenvaltio ei selviä kriisistä yksin, mutta yhdessä toimien olemme vahvempia. Tämä todettiin vastikään myös eduskunnan yksimielisesti — siis myös perussuomalaisten — hyväksymässä mietinnössä, jossa alleviivattiin kansallisen elvytyksen lisäksi tarvetta myös yhteisille Euroopan laajuisille välineille. Kuten tuolloin yksissä tuumin linjasimme, koko EU-talouden elpyminen on Suomen edun mukaista ja koordinoituille elvytystoimille on vankat kokonaistaloudelliset perustelut. Ja siitä, hyvät kollegat, tässä selonteossa on nyt kyse. EU-maiden sopima elpymispaketti tukee talouden kehitystä jokaisessa jäsenvaltiossa ja siten koko talousalueella. Suomelle elpymispaketti on erityisen tärkeä, sillä maamme viennistä noin 60 prosenttia kohdistuu EU-alueelle. Vienti tehdään ja työpaikat luodaan maakunnissa. Monen suomalaisen työpaikka kautta Suomen on riippuvainen siitä, miten talous kehittyy vaikkapa Saksassa, Italiassa tai Espanjassa. Vastaavasti Euroopan talouskriisin pitkittymisen hinta olisi meille musertava. Yksinomaan tänä vuonna valtio joutuu ottamaan velkaa lähes 20 miljardia euroa. Elvytyspakettia arvostelevien kannattaakin suhteuttaa lukemat ensi alkuun vaikka tähän yksittäiseen vuoteen.

Arvoisa puhemies! Keskusta esittää suomalaisen työn ja uudistumisen investointiohjelman. Tavoitteena on vahvistaa osaamista, nostaa tuottavuutta ja jalostusastetta, monipuolistaa elinkeinorakennetta, ottaa käyttöön koko Suomen voimavarat ja saada liikkeelle miljardiluokan investoinnit. EU:n elpymisraha on tässä yksi tärkeä palanen.

Kestävän kasvun ohjelmalla edistetään aivan oikein sekä nopeavaikutteista elpymistä että pitkällä aikavälillä välttämätöntä elinkeinoelämän rakenteiden ja julkisten palveluiden uudistumista. Suomen tuottavuuskehitys on saatava oikeille urille, siinä on otettava kunnon loikka eteenpäin.

EU:n elpymispaketin myötä Suomi saa lisää rahoitusta myös maaseudun kehittämiseen, aluekehitykseen ja tutkimuksen puiteohjelmaan. Nämä panostukset ovat tärkeitä uuden kasvun, työllisyyden ja aluekehityksen vahvistumiselle koko Suomessa. Näitkö perussuomalaiset siis vastustavat? Esimerkiksi laajakaistayhteydet ovat tietoyhteiskunnan perusinfraa, jotka tukevat myös monipaikkaista arkea ja tasa-arvoisia elämisen edellytyksiä koko Suomessa. Bio- ja kiertotalouden kehittämiseen kytkeytyy merkittäviä kasvunäkymiä. Näitkö perussuomalaiset vastustavat? [Mauri Peltokangas: Nämä saataisiin tehdä ilman sitä karneaa velkapakettia!]

Suomella on kaikki mahdollisuudet olla jatkossakin korkeaan osaamiseen, teknologiaan ja luonnon kestäväan käyttöön pohjaava hyvinvointiyhteiskunta. Suomalaiset yritykset hyötyvät rahoituksen ohjaamisesta talouksien uudistamiseen. Uudistuva teollisuus ja ketterät pk-yrityksemme ovat eturintamassa ratkomassa yhteisiä ongelmia, kuten ilmastonmuutosta, ja investoinnit tulevaisuuteen luovat uusia kestäviä työpaikkoja suomalaisille koko maassa, kaikkialla Suomessa. Tavoitteena pitää olla yhä useammin tekstit ”Suunniteltu Suomessa”, ”Valmistettu Suomessa”, ”Omistettu Suomessa”.

Suomen kestäväan kasvun ohjelmalla maamme luotsataan sumusta valoon. Keskustan eduskuntaryhmä tukee selontekoa.

14.33 Inka Hopsu vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koronavirus on maailmanlaajuisesti vaikuttanut ihmisten terveyteen ja arkeen, kaatanut yrityksiä, vienyt työ-

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

paikkoja ja saanut talouden kuralle. Kiina näyttää nousevan kuopasta vauhdikkaimmin. Valtiot etsivät keinoja oman taloutensa elvyttämiseen. [Jussi Halla-ahon välihuuto]

Myös EU jäsenvaltioineen on tehnyt johtopäätökset heikkenevästä kasvusta ja sopinut yhteensä 750 miljardin euron vihreän siirtymän elpymispaketista. Sen tarkoitus on rakentaa pandemian jälkeistä Eurooppaa aiempaa ehommaksi ja kestävämmäksi, luoda edellytyksiä pärjätä tulevaisuuden kilpailussa ja luoda toivoa niin pandemiasta toipumiseen kuin ilmastomuutoksen torjuntaan.

”Build back better” on kunnianhimoinen tavoite, mutta kunnianhimoa tarvitaan, jotta elvytys onnistuu ja Suomenkin saama noin 2,3 miljardin merkittävä potentiaali ei valu vain vanhan totutun säilyttämiseen. Panostuksen merkittävyyttä voi verrata hallitusneuvotteluissa sovittuihin 1,3 miljardin pysyviin menoihin. Hallitus on linjannut, että vähintäänkin puolet kestävästä kasvun rahoituksesta tulee Suomessa käyttämään ilmastomuutoksen torjuntaan ja vihreään siirtymään. Tulemme tekemään mittavia panostuksia [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] hiilineutraalia yhteiskuntaa edistäviin teollisuuden vähähiilisyyden ja sähköistymisen investointeihin, energiajärjestelmän uusimiseen, infrahankkeisiin ja digi-investointeihin. Myös hallituksen päästökauppakompensaation lakkauttamisen yhteydessä sopima teollisuuden sähköistämisen tuki sopisi ohjelmaan.

Vihreän siirtymän tulee olla mahdollinen myös jokaiselle kotitaloudelle. Siksi ohjelmaan tulee sisältyä tukea sähkö- ja biokaasuautoilun infraan, rakennusten energiatehokkuuteen ja öljylämmityksen korvaamiseen maalämmöllä.

Arvoisa puhemies! Tässäkin salissa on pohdittu, että Euroopassa lienee monenlaisia intressejä käyttää kriisin tuomaa muutosmahdollisuutta. Tärkeintä se on tehdä siirtymässä ilmastoon ja luonnon kannalta kestäviin ratkaisuihin. Tätä myös asiantuntijat ovat jo vuosien ajan peräänkuuluttaneet. Meidän ei tule jälleenrakentaa vanhaa fossiilitaloutta vaan panostaa ratkaisuihin, jotka tuovat työllisyyttä ja hyvinvointia myös 2030-luvulla eivätkä enää lisää luonnon köyhtymistä tai kiihdytä ilmastomuutosta. Voimme sitoutua kunnianhimon tasoon, joka ei ainoastaan aiheuttaisi vähäistä haittaa vaan ei aiheuttaisi haittaa ollenkaan, eli ”do no harm”.

Tulevaisuuteen katsoen hankkeiden kriteerit niin kuntien, alueiden, yritysten kuin muidenkin toimijoiden osalta kannattaa rakentaa YK:n Agenda 2030 -sitoumusten pohjalta. Aivan oleellista on asettaa kriteereiksi myös pitkäaikaiset työllisyysvaikutukset ja hallituksen hiilineutraalisuustavoitteen toteuttaminen. Hankkeiden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusvaikutukset tulee myös huomioida.

Hallitusohjelmassa luvataan tiekartta kohti eurooppalaisen tason, 4 prosentin, tutkimus-, kehitys- ja innovaatorahoitusta. Kuinka lähelle pääsemme kestävästä kasvun ohjelman avulla? Tutkimuksen lisäksi tulevaisuuden elinvoimaa turvaamme panostamalla nuoriin ja koulutukseen. Korona on vaikeuttanut nuorten siirtymää työelämään ja korkeakouluihin, viivästyttänyt opintoja ja leikannut optimismia. Elpyvä yhteiskunta tarvitsee nuorten elinvoimaa, hyvinvointia ja tulevaisuususkkoa. Meidän tulee lisätä korkeakoulujen aloituspaikkoja, vahvistaa merkittävästi koko väestön digitaitoja ja -palveluja sekä huolehtia vieraskielisen väestön mahdollisuuksista oppia kieltä, kouluttautua ja päästä osaamistaan vastaaviin töihin.

Koronan kärsijä on ollut myös kulttuuriala, jolla sekä työllisyys- että hyvinvointivaikutukset ovat merkittäviä. Vihreät esittävät, että kulttuurin elpymiselle asetetaan myös konkreettinen 2 prosentin tavoite Euroopan parlamentin suosituksen mukaan, jotta saavutettavuutta voidaan edistää ja ihmiset saavat myös taiteen ja kulttuurin hengenravintoa.

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

Korona on kerryttänyt hoitovelkaa, jonka purkaminen on edellytys myös pitkäjänteiselle positiiviselle työllisyyskehitykselle. Jo ennestään suuri mielenterveyspalveluiden tarve on vaikeina aikoina vain kasvanut. Vihreistä olisikin syytä, kestävän kasvun ohjelman puitteissa, ryhtyä toteuttamaan Terapiatakuu-kansalaisaloitteessa kuvattua lyhytterapia-palvelua.

Arvoisa puhemies! Koronakriisistä nousemme ja vahvistumme niin, että samalla uudistamme taloutta ilmastoon, luonnon ja ihmisten kannalta kestävämmäksi. Vihreä ryhmä tukee selontekoa.

14.38 Pia Lohikoski vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koronanvirusepidemia on sysännyt koko maailmantalouden kriisiin. Suomi on pärjännyt kansainvälisessä vertailussa hyvin — toistaiseksi — mutta meilläkin viruksen toinen aalto on nyt nostonan tartuntalukuja huolestuttavalla tavalla. Sen olemme pandemiasta jo oppineet, että terveyden ja talouden suojeleminen eivät ole vastakkaisia tavoitteita. Viruksen tehokas torjunta on myös talouden näkökulmasta ensisijaista.

Merkittävä osa tästä vuosituhannesta on Euroopassa mennyt talouskriiseistä toipumiseen. Suomi oli vasta ehtinyt toipua edellisestä talouskriisistä, kun korona iski. On yhä laajempi yhteisymmärrys siitä, että finanssikriisin jälkeen valittu talouskurilinja haittasi kriisimaiden talouden elpymistä. Leikkaukset julkisiin palveluihin, sosiaaliturvaan ja investointeihin keskellä taantumaa heikentävät talouskasvun edellytyksiä. On tärkeää, että Euroopassa nyt ymmärretään tämä. Suomella ei ole varaa toistaa 90-luvun laman virheitä, eikä Euroopalla ole varaa toistaa eurokriisin virheitä. [Petteri Orpo: 90-luvulla ei saatu lainaa!]

Arvoisa puhemies! Elpymisväline on suoraa tukea reaalitalouteen. Sillä luodaan kestäviä investointeja ja työtä kriisin keskellä. Tämä on ollut meille kynnyskysymys. Nyt pelastetaan ihmisiä eikä pankkeja ja sijoittajia, kuten valitettavasti aikaisemmin on ollut EU-tukipaketeissa tyylinä. Vasemmistoliiton mielestä elvytysrahat on suunnattava ilmastotoimiin, osaamiseen, digitalisaatioon, terveyteen ja sosiaalisiin oikeuksiin, ja näin myös tehdään. Suomen kestävän kasvun ohjelmalla hallitus vahvistaa niitä hyvinvointiyhteiskunnan ja talouden perusedellytyksiä, joiden nojalla Suomi voi nousta koronakriisistä entistä vahvempana.

Olen iloinen siitä, että puolet Suomen saamasta tuesta käytetään ilmastoystävällisten ratkaisujen vauhdittamiseen. Ilmastokriisin hillitseminen vaatii lähivuosina mittavia investointeja. Samalla kun hiilijalanjälkeä pienennetään, voimme kasvattaa Suomen hiilikädenjälkeä maailmalla kehittämällä uusia ilmastoratkaisuja. Tämä synnyttää myös uusia työpaikkoja ja hyvinvointia Suomessa. Esimerkiksi panostukset puhtaan energian tuotantoon ja varastointiin sekä teollisuuden vähähiilisyyteen ovat välttämättömiä askeleita kohti ilmastokestävää tulevaisuutta.

Arvoisa puhemies! Siirtymä hiilineutraaliin yhteiskuntaan pitää toteuttaa niin, että se ei päädy pienituloisten maksettavaksi. Vasemmistoliiton ajama reilu siirtymä on oikeudenmukainen ja huomioi ihmisten erilaiset lähtökohdat ja tarpeet niin maaseudulla kuin kaupungeissa. Siksi on erittäin tärkeää, että osana EU:n elpymisvälinettä päätettiin kasvattaa oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa. Suomi saa rahaston kautta yhteensä noin 422 miljoonaa euroa muun muassa paikallisen talouden monipuolistamiseen ja työntekijöiden uudelleenkouluttamiseen ja tukemiseen turvealueilla. [Juha Mäenpää: Kenen rahoja ne on?]

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

Myös koulutus sekä tutkimus- ja innovaatiotoiminta ovat yksi kestävä kasvun ohjelman painopisteistä. Jo ennen koronaa oli selvää, että yksi suomalaisten työmarkkinoiden keskeisiä ongelmia on osaamispula. Osaamisvaatimukset kasvavat nopeasti alalla kuin alalla, ja tämä kehitys tulee vain voimistumaan. On aivan keskeistä, että tämä hallitus investoi isosti suomalaisten osaamistason nostamiseen niin oppivelvollisuutta pidentämällä ja koulutusinvestoinneilla kuin myös kehittämällä jatkuvaa oppimista.

Kestävä kasvun ohjelmaan kuuluu myös muita tärkeitä hyvinvointivaltiota vahvistavia panostuksia, kuten työhyvinvoinnin ja työkyvyn edistäminen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon hoitovelan purkaminen

Arvoisa puhemies! On tärkeää, että elvytystoimet tehdään oikea-aikaisesti. Siksi hallitus on laatinut raamit kestävä kasvun ohjelmalleen jo ennen elpymisvälineen lopullista hyväksymistä EU:ssa. Elpymisvälineen kuten koko EU:n monivuotisen rahoituskehiksen varojen käyttö on nyt alustavan sovun mukaan kytketty oikeusvaltioperiaatteen noudattamiseen. On huolestuttavaa, että jotkut jäsenmaat ja tahot EU:ssa ja jopa Suomessa ovat valmiita heittämään nämä periaatteet romukoppaan omien intressiensä edistämiseksi. Vasemmistoliiton näkemys on selvä: Perusoikeuksista ei neuvotella, eikä autoritaariselle mieltävalle pidä antaa yhtään tilaa. Suomen on puolustettava oikeusvaltiota, ihmisoikeuksia ja demokratiaa myös EU:n sisällä.

14.44 Joakim Strand r (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! EU:n elpymisrahasto ei ole mikään miljardeja tulvillaan oleva joulupukin säkki. Rahastoa ei olisi luotu ilman koronaviruspandemiaa, joka on poikkeuksellisella tavalla vaikuttanut koko maailmaan, muuttanut käyttäytymismallejamme ja aiheuttanut Euroopan taloudelle äärimmäisen pahoja ongelmia.

Kuten valtiovarainministeri Vanhanen hyvin totesi, on oltava erittäin tarkkoja sen suhteen, miten näitä rahoja suunnataan. Kyse on merkittävistä valtiontaloutemme kehysten ulkopuolisista määrärahoista.

Värderade talman! Ett centralt kriterium är att 37 procent av finansieringsmedlen ska användas för att försnabba den gröna teknologiska omställningen. I Finland har vi tänkt att minst 50 procent går till de klimatpolitiskt hållbara investeringshelheterna. Det handlar såväl om att byta ut privatpersoners oljepannor som att stärka våra företags position i globala värdekedjor. Alla åtgärder bedöms utgående från hur mycket de minskar på vårt koldioxidavtryck.

Det är oerhört viktigt att fokusera på sådana projekt som uttryckligen aktiverar även privata investeringar i forskning, utveckling och innovationer, vilket på ett föredömligt sätt kommer fram i statsrådets redogörelse. Kompanjonskap mellan privata och offentliga aktörer men också samarbete över förvaltningsgränser är centrala förutsättningar för att programmet ska lyckas.

Arvoisa puhemies! Mitä enemmän julkisilla panostuksilla kyetään käynnistämään uusia yksityisiä investointeja, sitä suurempi vaikutus ohjelmalla saavutetaan. Erityisesti kärkiyritystemme yhteiset uudet järjestelmätason tki-kumppanuudet vahvistavat myös suoraan Suomen toimipaikkojen asemaa sekä osana kansainvälistä arvoketjua että globaalien yritysten konsernin sisäisessä kilpailussa. Tästä puhutaan aivan liian vähän. Julkisella rahalla voi olla aivan ratkaiseva vaikutus siihen, keskitetäänkö tärkeimmät tki-projektit ja

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

sitä kautta arvokkaimmat työpaikat esimerkiksi Kiinaan, USA:han, Italiaan vai tänne Suomeen.

Esimerkkinä onnistuneesta julkisrahoitteisesta investoinnista käynee vaikka Vaasan kaupungin ja Uumajan kunnan tilaama maailman ympäristöystävällisin yhdistetty matkustaja- ja rahtialus. Pelkkä rakentaminen työllistää Raumalla suoraan noin tuhat henkilötyövuotta, ja komponenttien kotimaisuusaste on noin 85 prosenttia, mutta mikä tärkeintä, laiva toimii yritysten ja tutkijoiden yhteisenä laboratoriona ja systeemitason kehitysalustana. Globaalisti kyse on suomalaisen meri-, energia- ja ympäristöteknologian uutta vientiä luovasta näyteikkunasta, joka varmasti osaltaan on ollut vaikuttamassa myös siihen, että pelkästään tuolla Vaasassa on jo käynnissä toista miljardia euroa uusia yksityisiä vientiyritysten teollisia investointeja, jotka muuten olisivat voineet mennä jonnekin muualle kuin Suomeen. On selvää, että näillä esimerkin energiaklusterin toimijoilla on kumppaneita, alihankintaketjua ja tutkimusyhteistyötä ympäri koko Suomenmaata — ja reitti itsessään yhdistää Pohjois-Norjan satamat Venäjän markkinoille ja Kiinaan asti. Tämä vain esimerkkinä.

Ärade talman! Inom ramen för EU:s återhämtningspaket har vi en unik möjlighet att även på lång sikt höja finländarnas kunskapsnivå samt förnya vår infrastruktur när det gäller forskning och innovationer. Programmets grundläggande idé är att lindra coronaviruskrisens följder på olika sätt, och vi får absolut inte glömma att även söka finansiering som förbättrar social- och hälsovårdstjänsterna och även stärker utbudet på mentalvårdstjänster, något som vi i SFP länge har betonat.

Arvoisa puhemies! Euroopassa on voimia, jotka yrittävät kaataa EU:n pitkän aikavälin talousarvion ja siten myös koronaelpymispaketin. Unkari ja Puola eivät halua hyväksyä sitä, että rahoituksen saamisen edellytyksenä on oikeusvaltioperiaatteen noudattaminen. Elpymismiljardit näyttävät näille maille kelpaavan, mutta ei olla valmiita puolustamaan eurooppalaisia oikeusarvoja. RKP:lle ja ruotsalaiselle eduskuntaryhmälle oikeusvaltioperiaate on aivan olennainen tässä yhteydessä, ja meille on tärkeää, että Suomen hallitus on puolustanut ja puolustaa sitä. EU:n ei tule olla mikään pankkiautomaatti vailla normeja.

Arvoisa puhemies! Kaiken kaikkiaan elpymispaketti luo Suomelle valtavia mahdollisuuksia, jos saamme käyntiin näitä yksityisiä tki-investointeja. Siteeraan loppuun tulevaisuusvaliokunnan aiempaa lausuntoa Green Dealistä, jossa todetaan: ”Suomen on määrätietoisesti pyrittävä johtavaksi kestäväen tulevaisuuden tekijäksi kehittämällä erityisesti energia- ja ympäristöteknologian systeemitason suunnittelu-, kehitys-, tutkimus- ja liiketoimintaosaamista.”

Svenska riksdagsgruppen stöder redogörelsen.

14.49 Antero Laukkanen kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus avaa oven uusille rahoitusmekanismeille, jotka eivät rakenna taloudellisesti kestäväää ja vaakaata Eurooppaa. Jos tästä ovesta käymme sisään, avautuu eteemme velan täyttämä tulevaisuus. Tämä ei voi olla viisasta. Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä suhtautuu kielteisesti EU:n elpymisvälineen käyttöönottoon ja siten kriittisesti myös kestäväen kasvun ohjelmaan. Selonteossa todetaan, että ”Suomi osallistuu elpymisvälineen rahoitukseen pitkällä aikavälillä EU:n jäsenmaksujen kautta”. Tämä toteamus antaa kansalaisille hieman väärän kuvan. Todellisuudessa Suomi saa elpymisvälineestä reilut 3 miljardia eu-

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

roa mutta joutuu rahoittamaan sitä yli 6,5 miljardilla eurolla. Tämä ei ole kestävää taloudenhoitoa. [Juha Mäenpää: Keskustan mielestä on!]

Suomen kestävä kehityksen ohjelmassa kestävin osuus onkin suomalaisten veronmaksajien taakka. Meidän lapsemme ja lapsenlapsemme maksavat tätä pakettia vielä kauan sen jälkeen, kun viimeisetkin hankkeet on toteutettu ja unohdettu. Pahinta elvytysvälineen käyttöönotossa on kuitenkin se, että sen myötä EU:ssa lopullisesti siirrytään uuteen aikaan: kasvavien sisäisten tulonsiirtojen, yhteisvastuullisen velan ja EU:n verotusoikeuden aikaan. Kun elpymisvälineen kaltainen mekanismi on kerran otettu käyttöön, ei siitä helppoa luovuta. Vai uskooko tässä salissa kukaan, että Italian, Espanjan tai muiden maiden ongelmat loppuvat tähän? [Mauri Peltokangas: En usko!]

Arvoisa puhemies! Selontekoa lukiessa ja hallituspuolueiden puheita kuunnellessa syntyy kuva, että Suomessa ei olisi tehty mitään kestävä kehityksen eteen. Todellisuus on jostain aivan muuta. Suomalaiset yritykset ovat jo nyt kärkipäässä ympäristöystävällisen teknologian kehittämisessä. Suomen ilmastopäästöt ovat laskeneet 27 prosenttia vuodesta 1990 ja 44 prosenttia vuodesta 2003, jolloin päästöt olivat korkeimmillaan. [Jari Koskela: Mikään ei riitä!] Suomalaisten kaupunkien ilmanlaatu on puhtaimmasta päästä koko maailmassa. Suomalainen energiantuotanto ja raskas teollisuus ovat huomattavasti puhtaampia kuin vaikkapa Kiinassa. Suomi on kärkipäässä myös siinä, mitä tulee teknologian ja uusien työn muotojen hyödyntämiseen. Rakennemuutos ja vihreä siirtymä ovat todellisuutta. Elämme keskellä tätä kehitystä, vaikka hallitus ei tekisi yhtään mitään.

Arvoisa puhemies! Vaikka KD suhtautuu kriittisesti elpymisvälineeseen, näemme, että hallituksen kestävä kehityksen ohjelman mukaiset painopistealueet ovat perusteltuja. Panostukset tutkimukseen ja kehitykseen ovat tarpeellisia. Erityisesti kannattamme yritysten kansainvälistymisen tukemista sekä työvoiman saatavuuden parantamista. Panostukset digitaalisen infrastruktuurin kehittämiseen ovat niin ikään tervetulleita. Erityisesti painotamme alueellista oikeudenmukaisuutta tässä kokonaisuudessa. Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä kannattaa niin ikään työvoimapalveluiden ja sote-palveluiden kehittämistä selonteossa esitetyllä tavalla, mutta kansalliseen päätäntä- ja budjettivaltaan kuuluvina asioina.

Erityisesti yrityksiä koskevien investointien osalta on syytä kiinnittää huomiota siihen, miten vaativia hankkeiden hakuprosessit ovat ja minkä kokoiset yritykset siihen pystyvät. Uudet innovaatiot ja toimintatavat syntyvät usein pienissä startupeissa, autotallien perukoilla. EU:n ja valtion kautta tulevat varat eivät kuitenkaan sinne asti juurikaan päädy.

Selonteon mukaan ”osaamiseen ja tutkimukseen panostamalla nostetaan talouden pitkän aikavälin kasvupotentiaalia”. Pitkäjänteistä osaamisen nostoa ei voida toteuttaa hanke-rahoituksella, vaan se vaatii pitkän aikavälin pysyvää rahoituksen nostoa. Miten hallitus vastaa tähän haasteeseen?

Puhemies! Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä näkee hallituksen selonteon kestävä kasvun ohjelmasta kokoelmana hankkeita, jotka voidaan kyllä toteuttaa. Tällä paketilla ei kuitenkaan ole merkittävää vaikutusta Suomen talouteen tai kasvun tukemiseen. 3 miljardin lisäykset ripoteltuna [Puhemies koputtaa] sinne tänne eivät muuta todellisuutta suuntaan tai toiseen. Suuri kysymys tässä kokonaisuudessa on kuitenkin se, miksi tämä pitää toteuttaa EU:n elpymisvälineen kautta. Nämä panostukset [Puhemies koputtaa] olisi voitu rahoittaa muutenkin ja paljon halvemmalla. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

14.55 Harry Harkimo liik (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Koronavuoden aikana on ainakin opittu ottamaan julkista velkaa ja jakamaan sitä kaikkiin mahdollisiin kohteisiin. Aivan oma lukunsa on EU:n elpymispaketti, jonka miljardeja ollaan nyt jakamassa. On hyvä muistaa, että Suomi on nettomaksaja EU:ssa, eli tässä jaettavat miljardit maksamme aivan itse tuplana, eikä se edes riitä. Elpymispaketin kautta tehtävien investointien pitää tuoda vähintään 6 miljardin euron kasvu, muuten koko paketti on niin sanottua persnettoa.

Aivan oma lukunsa on pääministerin puhe ainutkertaisuudesta ja tarkkarajaisuudesta. EU:sta kuuluu jo, että tästä paketista voi tulla pysyvä malli. Tarkkarajaisuus eli Suomen kokonaisvastuu on 2,8 miljardia vuodessa. Pelkästään EU:n budjettikauden aikana vastuu onkin jo lähes 20 miljardia, ja nyt otettavaa velkaa EU, ja Suomi siinä mukana, maksaa vuoteen 2058 asti. Ministerit Marin ja Tuppurainen, kertokaa nyt vihdoinkin ja viimein suomalaisille veronmaksajille selkeällä suomen kielellä, mitä olette kesällä sopineet.

Muutenkin tässä velkarallissa alkaa todellisuus hämärtyä. Onhan tämän salin vasemmalta laidalta jo kuultu puheita, ettei julkisia velkoja ole edes tarkoitus maksaa takaisin. [Oikealta: Ohhoh!] Suomen velkakäyrä poikkeaa täysin muista Pohjoismaista ja nousee vauhdilla yläviistoon. Kun luottoluokittajien usko alkaa hiipua ja korot ja kustannukset alkavat nousta, tulee hätä käteen. Mitähän tämän salin vasemman laidan velkalingot silloin sanovat?

On selvää, että korona vie taloudelta pohjaa tänä vuonna ja vielä ensi vuonnakin, mutta kyllä hallituksen tärkein tehtävä on alkaa miettiä myös pandemian jälkeistä aikaa. Näyttää vahvasti siltä, että tämä hallitus ei kykene mihinkään uudistuksiin, vaan koronan varjossa otetaan velkaa ja pidetään omat äänestäjät tyytyväisinä. Seuraavat sukupolvet eivät vielä äänestä, mutta maksavat kyllä velat.

Nyt jaetaan velkarahaa, kun vain joku ymmärtää pyytää. Vain kotitalousvähennyksen uudistamiseen sitä ei riitä, kaikkeen muuhun kyllä. Nyt esimerkiksi kuntia on rahoitettu niin avokätisesti, että osa ei tiedä, mihin valtion tukia laittaisi. Samaa kuuluu EU:sta. Espanjalla, Italialla ja muutamalla muulla jäsenvaltiolla on tuskaa kehittää niin hyviä suunnitelmia, että niihin kehtaa näitä EU-velkapaketin miljardeja pyydellä.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Miksi Suomen pitää EU:ssa olla mallioppilas hinnalla millä hyvänsä? Meille riittää aivan hyvin tavoite olla hiilineutraali vuonna 2045, kuten Ruotsissa, eikä 2035. Mihin näin isoissa asioissa on niin kova kiire? Liika kiire aiheuttaa Suomelle miljardiluokan haitat kilpailukykyyn. Esimerkiksi liikenteen päästöissä autokannan normaali uudistuminen hoitaisi ongelman ilman kallista ja itse aiheutettua kiirettä. Muutenkin elpymispaketissa puhutaan kovin yleisellä tasolla. Tähän on hyvä palata, kun yksityiskohdat tulevat selväksi.

EU:n elpymispaketin jakaminen on melkoinen turnee ympäri Suomea. Siinä on valtion, aluehallinnon, maakuntien ja kuntien päättäjien etäpalavereja riittänyt, kun EU:sta on tulossa euroja. Ja kun jokaiselle alueelle pitää olla jotakin, ei siitä riitä kenellekään oikein mitään. [Riitta Mäkisen välihuuto]

Suomi menestyy jatkossa vain yritysten kasvulla, investoinneilla ja uusilla työpaikoilla. Eniten uusia töitä syntyy pieniin ja keskisuuriin yrityksiin, jos luottoa parempaan tulevaan pystytään luomaan. Nyt yrityksiä yritetään tukea velkarahalla ja EU:n kautta. Parempia tuloksia syntyisi investointeihin ja kasvuun kannustavilla veromuutoksilla. Julkisista hankkeista puuttuvat omistajuus, tavoitteet, mittarit ja seuranta. Elpymispaketissakin tärkeintä tuntuvat olevan hienot suunnitelmat. Toteutuksella ei ole väliä.

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

Yrittäjä investoi aina omalla riskillään ja tietää, että rahaa ei sada taivaasta kuin mannaa. Isomman yrityksen toimitusjohtaja vastaa panostuksista työpaikallaan ja maineellaan. [Puhemies koputtaa] Tällainen asetelma ja asenne puuttuu kokonaan julkiselta puolelta. Tärkeintä tuntuu olevan, että saadaan määrärahat jakoon ja projektit pyörimään. [Puhemies koputtaa] Lopputuloksesta ei ole niin väliä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Vanhanen, 3 minuuttia.

15.00 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen: Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa — aivan oikein — mennään elvytyksen peruskysymyksiin.

Me otamme tänä vuonna valtiolle velkaa noin 20 miljardia euroa, mutta uudistammeko sillä jotain? Puheessani vastasin äsken, että emme. Me ylläpidämme sillä toimintaamme, me ylläpidämme kotitalouksien kulutuskysyntää, julkisten palvelujen tuottamista ja yritämme pitää mahdollisimman suuren osan yrityksistä pystyssä, ja tästäkin velasta tulevat sukupolvet tulevat vastaamaan ilman, että me luomme sillä uutta kasvukykyä. Sillä, että unionin tasolla tehdään koko mantereen laajuista, koordinoitua, yhteen suuntaan menevää elvytyspakettia, on tavoite luoda kasvua. Kristillisten edustaja Laukkanen totesi, että 3 miljardia sinne tänne — se on yksi näkökulma. Se ei ole ”sinne tänne” vaan hyvin suunnitelmallista. Kasvupotentiaalia tällä paketilla ollaan luomassa, sillä, että koko Euroopan tasolla tullaan laittamaan julkisia varoja 750 miljardia, mikä tulee edellyttämään huomattavasti erilaisia kansallisia maksuosuuksia, yritysten satsauksia. Ja kun tästä potista noin puolet tullaan Euroopan laajuisesti käyttämään vihreään siirtymään, digitalisaatioon, synnytetään lähivuosien ajalle satojen, satojen miljardien edestä investointeja ja kysyntää uudelle energiateknologialle, uusiutuvalle energiateknologialle, energian säästölle ja digitalisaatiolle — juuri sellaisille toimialoille, joilla suomalaiset yritykset ja teollisuus ovat vahvimmillaan, [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Juuri näin!] joilla me olemme jo pitkään toimineet suurena vientimaana. Tästä syntyisi meille se kasvun mahdollisuus, joka on. Tässä vaiheessa taantumaa meillä on erittäin monilla yrityksillä kassat tyhjinä.

Kun koronasta selvitään, rokotteen jälkeen, alkaa uusi, ikään kuin toivon vaihe yhteiskunnassa. Meillä on valtavasti yrityksiä, joilla ei ole laittaa resursseja kasvuun. Onneksi on jonkin verran suurempia yrityksiä, jotka ovat kyenneet kassoja vahvistamaan, mutta elvytyksen idea on se, että julkisella rahalla laitetaan pyörät pyörimään, yrityksiin syntyy uskoa ja luottamusta siihen, että tilauksia kannattaa ottaa vastaan, kannattaa lähteä siihen kasvuun mukaan. Se on elvytyksen perusidea. Siinä on julkisen talouden vastuu siitä, millä tavalla silloin, kun kotitalouksilla tai erityisesti yrityksillä kassat ovat tyhjat, saadaan pyörät uudelleen pyörimään. Siksi tätä pakettia tarvitaan. [Mauri Peltokangas: Horsma kasvaa autotalojen pihalla!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja omalta varsinaiselta paikaltaan varaamaan vastauspuheenvuoron.

15.03 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Vanhasen puheenvuorosta on hyvä jatkaa.

Jos pitää esittää kysymys, onko Suomen etu se, että koko Eurooppa elpyy, niin ilman muuta on. Onko Suomen etu se, että elvytys kohdistetaan ennennäkemättömällä tavalla

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

vihreisiin investointeihin, kiertotalouteen, ilmastonmuutoksen torjuntaan, teknologioihin? Ilman muuta on, koska juuri meillä suomalaisilla on siihen osaamista. Onko Suomen etu se, että Euroopassa nyt tämän kuopan, koronan, aiheuttaman taantuman vuoksi elvytetään? Ilman muuta on, koska me olemme vientivetoinen maa. Mitä tulee tähän takaisinmaksuun, niin siellä on hiilitulli, joka samaan aikaan maksaa tätä pakettia ennen pitkää takaisin ja tuo myöskin reilua kilpailua suhteessa muuhun maailmaan, ja siellä on digivero, joka myös tuo. Eli näen niin, että Suomen etu on, että elvytetään, Suomen etu on se, että elvytetään nimenomaan vihreisiin teknologioihin, ja on myöskin etu, että Eurooppaan tulee hiilitullit, [Puhemies koputtaa] joilla tätä elvytystä ennen pitkää maksetaan pois.

15.04 Jussi Halla-aho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edellistä kriisiä yritettiin ratkaista kansallisilla matokuureilla Kreikassa ja Italiassa. Tällä oli poliittiset seuraukset kyseisissä maissa. Nyt EU:hun ja euroon sisäänrakennettua aikapommia yritetään estää räjähtämästä sosialisoimalla näiden maiden krooniset ongelmat yhteisiksi. Siitähän tässä on kyse, mikä näkyy jo elpymisrahojen jakokriteereissä.

Eurooppa on toki kärsinyt koronasta, mutta ei korona ole syy velkaunionin ja tulonsiirtounionin syventämiseen. Korona on veruke, jolla tämä projekti myydään maksajien, kuten Suomen, kansalaisille. Ikävä kyllä ongelmien sosialisointi vie kannusteen ratkaista talouden rakenteellisia ongelmia. Pikemminkin se syventää niitä.

Emme me ole elvytyksen tarpeesta eri mieltä. Me olemme eri mieltä tavasta, jolla sitä ollaan tekemässä tai tekevinään.

15.05 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Unkari ja Puola ovat ilmoittaneet riitauttavansa koko sovun EU-budjetista, elpymisvälineestä, koska he eivät hyväksy trilogissa saavutettua sopua oikeusvaltiomekanismista. EU-puheenjohtajamaa Saksan mukaan jatkoneuvotteluissa jokaisen on tingittävä vähän. Mitä tämä voisi tarkoittaa Suomen kannalta? Millaisia ratkaisuja huippukokouksessa etsitään? Kokoomuksen mielestä tulevissa neuvotteluissa oikeusvaltiomekanismista ei saa tinkiä ja koko ratkaisu on tehtävä samaan aikaan. Eli kokoomus ei voi hyväksyä eikä tukea ratkaisua, jossa oikeusvaltiomekanismi joko vesitetään tai siirretään hamaan tulevaisuuteen. Tässä on kyse erittäin vakavasta kysymyksestä eduskunnan päätöksenteon kannalta, ja haluaisin kysyä pääministeriltä: lupaatteko eduskunnalle, että oikeusvaltiomekanismia ei vesitetä [Puhemies koputtaa] eikä sitä siirretä vaan Suomen hallitus pitää kiinni kannoistaan?

15.06 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomalaisen hyvinvointi ja tämän maan pärjääminen perustuu täysin vientiin. Vienti tehdään ja työpaikat luodaan teollisuudessa ja muissa yrityksissä pitkin Suomea ja aika paljon muuten maakunnissa, ja maakunnissa nämä yritykset tarvitsevat vientikohteita. Meidän tärkein vientialueemme on tämä oma mantereemme Eurooppa ja EU-alue, ja maakuntien menestykselle, maakuntien työpaikoille, siellä elinmahdollisuuksille, on aivan olennainen tekijä, miten EU elpyy tästä koronakriisistä. Kun samaan aikaan Kiina ja USA elvyttävät isosti, olisi virhe, jos myös Euroopan unioni ei elvyttäisi.

Arvoisa puhemies! Täällä perussuomalaiset vastustavat näitä elvytystukiaisia maakuntiin, ja viikonloppuna kuulimme oppositiojohtaja Halla-aholta, että hän vastustaa kaikkia muitakin tukiaisia maakuntiin. Haluaisinkin kuulla täällä, puhemies, mielelläni, vastustat-

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

teko, Halla-aho, ennen kaikkea nuorten viljelijöitten [Puhemies koputtaa] tukiaisia, pienten kuntien valtionosuuksia vai yritystukia vaikkapa Lapin matkailulle.

15.08 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Koronan aiheuttama talouskriisi on kriisi, josta Suomi ei selviäisi yksin. Vientivetoisena maana me voimme olla tyytyväisiä siitä, että EU kykenee tekemään yhteistä elvytystä. EU-talouden elpyminen on kaikilla tavoin Suomen etu.

Nyt onkin aika visioida sitä tulevaisuuden osaavaa, elinvoimaista Suomea, jota me tällä elvytysrahalla haluamme rakentaa. Ilmastokestävät ratkaisut, joihin suomalaisilla yrityksillä on annettavaa, ilmastokestävä elämäntapa, jota suomalaiset haluavat toteuttaa, luontoa suojelevat uudet toimintamallit, osaamista ja innovaatioita lisäävät toimet sekä ihmisten jaksamista ja nuorten mahdollisuuksia lisäävät ja parantavat toimet ovat myös niitä toimia, jotka tukevat tämän hallituksen yhteistä tavoitetta olla maailman ensimmäinen hiilineutraali hyvinvointiyhteiskunta.

15.09 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me olemme täällä tärkeän asian äärellä, ja kun luin viikonloppuna tämän selonteon, joka tänne kirjallisesti on valtioneuvostosta jätetty, vähän yllätyin siitä. Kun tämä suuri periaateratkaisu kuitenkin koskee nimenomaan tulevaisuuden Eurooppaa, sitä, miten me samaan aikaan, kun yhdessä selviämme tästä kriisistä — se edellyttää myös jonkinlaisia järkeviä keskinäisiä rahoitusmekanismeja, joita tässä haetaan — varmistamme, että tästä ei ajauduta yhteiseen velkavastuuseen vaan no bail-out -periaate saadaan voimaan jatkossa — kysynkin valtiovarainministeriltä, miten tämä tapahtuu — niin miksi selonteossa kuitenkin keskitytään rahan jakamiseen kuvailemalla kaikki mahdolliset hyvät asiat ilman, että niistä valittaisiin itse asiassa mitään pois? Täällä todetaankin, että ”valmistelussa ei ole toistaiseksi tehty priorisointia, jolloin osa esitetyistä kokonaisuuksista jää vaille saatavaa rahoitusta”. Miksi tämä selonteko tehdään kaikesta hyvästä ja kauniista, vaikka niitä ei ole oikeasti valittu, [Puhemies koputtaa] ja jätetään tämä pääasia eli Euroopan tulevan talousvastuun runko kertomatta? [Puhemies koputtaa] Kertokaa se täällä tänään.

15.10 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Korona on iskenyt rajusti Euroopan ja maailman talouteen. Vaikka Suomi on pärjännyt taloudellisesti ja terveydellisesti keskimääräistä paremmin, parhaiden joukossa maailmassa, on se näkynyt meidänkin taloudessa. Sen vuoksi on äärimmäisen tärkeää jokaisen suomalaisen näkökulmasta, että luomme työtä ja toimeentuloa Suomeen mutta myös koko Eurooppaan. Me olemme vientivetoinen maa, meillä on paljon vientiteollisuuden työpaikkoja. Se vaikuttaa suoraan niin kotimarkkinoihin, toimeentuloon ja ihmisten työllisyyteen, kuin niihin, jotka työskentelevät vientiteollisuudessa. Sen vuoksi se, jos vastustaa Euroopan talouden elvyttämistä, tarkoittaa sitä, että vastustaa suomalaista työllisyyttä.

Arvoisa puhemies! Ihmettelen, missä rinnakkaistodellisuudessa edustaja Halla-aho elää, kun hän väittää, että tämä elpymisväline ollaan tehty jostain muusta syystä kuin koronasta. Katsokaa ympärille, [Puhemies koputtaa] näette ne taloudelliset ja terveydelliset syyt, miksi meidän pitää toimia. [Jussi Halla-ahon välihuuto]

15.12 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomen kestävä kasvun ohjelman hankkeitten suuntaviivat ovat sinällensä kyllä ihan perusteltuja, mut-

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

ta suurin huolihan kristillisdemokraateilla on tässä siitä, miten tämä elvytys ollaan toteuttamassa. Elpymisrahaston toteutuessa se muuttaa perustavalla tavalla unionin toimintaa, niitä keskeisiä periaatteita, joihin suomalaiset ovat aikanaan antaneet mandaatin liittyä. Unioni ryhtyy siis rahoittamaan tätä toimintaansa velalla, ja sen hoitaminen ei nykyisten rakenteitten puitteissa ole mahdollista, vaan tulevaisuudessa maksamme yhä suurempia jäsenmaksuja, ja tullaan myöskin keräämään EU-tason veroja, joista täällä jo vasemmalla puolella salia oikein iloittiin. Kuinka on mahdollista, että tällä kertaa nämä rahat, jotka jaetaan eri jäsenmaihin, tulisi käytettyä paremmin kuin mitä olemme nähneet unionin rahan käytössä tähän saakka? Kuinka voimme varmistua, että näillä rahoilla todellakin saadaan aikaiseksi se, mitä halutaan, [Puhemies koputtaa] ja miten voimme varmistaa, että näillä rahoilla ei tapahdu väärinkäytöksiä? [Puhemies koputtaa] Toivon, että ministeri Vanhanen valottaa tätä puolta.

15.13 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Tulee pohtia, mitä tämä paketti tarkoittaa Suomelle, mutta tulee myös pohtia, mikä tilanne olisi, jos tätä pakettia ei olisi, kuten ministeri Vanhanen totesi. Minkälainen Eurooppa olisi, jos emme pystyisi yhdessä pääsemään tällaisesta paketista tällaisessa tilanteessa, tällaisessa kriisissä, so-puun? On tärkeää, että käytämme meidän saantoamme viisaasti, mutta on myös tärkeää, että tässä kriisissä kehitämme EU:ta oikeaan suuntaan. Tässä suhteessa edustaja Orpon esille nostama oikeusvaltioperiaate on äärimmäisen tärkeä. Se on oleellinen koko EU:n uskottavuudelle, kuten myös sille, että näitä rahoja käytetään vastuullisesti. Siksi on niin käsittelemättä, että perussuomalaiset nyt taputtavat selkään heitä, jotka haluavat, että sääntöjä ei ole, että oikeusvaltioperiaatetta ei tarvitse kunnioittaa, että näitä rahoja voi ohjata lähipiirille, että, arvoisa puhemies, meidän rahojamme — koska kyllä, olemme tässä nettomaksaja — voi käyttää vastuuttomasti. [Jussi Halla-ahon välihuuto]

Här kan vi, bästa talman, inte tumma på rättsstatsprincipen.

15.14 Lulu Ranne ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä hallitus, tiedätkö te, miten EU-hankemaaailma pyörii? Se tapahtuu niin, että asioita, joita julkisen hallinnon pitäisi tehdä, tehdäänkin vaikeimman kautta: enemmän byrokratiaa, enemmän rahamenoa, enemmän vaikeutta kaikin puolin. Tämä kestävän kasvun ohjelma on hyvä esimerkki pahemmansorttisesta hankejargonista. Se on täynnä toimenpiteitä, joita julkisen hallinnon pitäisi tehdä, oli ohjelmaa tai ei. Täällä ei ole ainoatakaan toimenpidettä, jota emme pystyisi tekemään itse kustannustehokkaammin ja vaikuttavammin omalla kansallisella rahoituksella, jos me niin haluaisimme. On erittäin noloa puhua ohjelmassa kustannustehokkuudesta, kun saisimme omaan käyttöömme alle puolet rahoitusosuudestamme ja siitäkin menee jättisiivu hankejargoniin Suomen ja EU:n välillä. Ymmärsitte te, hallitus, tätä? [Paavo Arhinmäki: Aikamoista jargonia oli tuo puhe!]

15.15 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mykkänen pahoitteli sitä, että tässä ei ole tarkemmin noita suuntaviivoja, miten rahaa käytetään näiden pääteemojen ympärillä. Pidän hyvänä, että eduskunnalle on varattu se mahdollisuus antaa suuntaa. Valtiovarainvaliokunta ja lausuntovaliokunnat käsittelevät tämän selonteon ja näyttävät sitä poliittista, demokraattista suuntaa, miten mahdollisimman tehokkaasti ja varmasti nämä rahat käytetään niin, että ne tukevat kestävää kehitystä, kasvun vauhdittamista

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

ja nousua tästä kriisistä. [Vilhelm Junnila: Ajatelkaa, että talouspolitiikka on yhdistetty arvoihin!]

Tämä EU:n noin 3 miljardin panos pitää suhteuttaa siihen, mitä me itse käytämme. Tämän seuraavan parin vuoden aikana se merkitsee noin viidesosaa siitä, mitä me joudumme tekemään alijäämää itse. Elikkä saadaan viidesosa ikään kuin avustuksena tässä vaiheessa, kriittisimmässä vaiheessa, jolloin sitä lisärahaa tarvitaan, ja sitten meillä on yli 30 vuotta aikaa [Puhemies koputtaa] maksaa se, tai sitten näillä EU:n uusilla digiveroilla ja muilla [Puhemies koputtaa] kootaan ne varat.

15.17 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan alkuun todeta, että oikeusvaltio ja demokratia kulkevat käsi kädessä: ilman demokratiaa ei ole oikeusvaltiota, ja ilman oikeusvaltiota ei ole demokratiaa. Kysymys on muun muassa riippumattomista tuomioistuimista ja lehdistöstä. Sen takia tämä aihe on tärkeä, että sekin nousee täällä esille.

Mutta onko yhteinen elpymispaketti tarpeen? Olen vakuuttunut siitä, että on, suorastaan välttämätön. Tietenkin voidaan kysyä, onko juuri tämä paketti, joka on sovittu, Suomen kannalta paras mahdollinen. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei ole!] Ei varmasti ole. Sitä on kritisoitu ihan aiheesta. Jos Suomi saisi yksin päättää, niin varmasti tämä olisi erilainen, mutta kysymys on viime kädessä siitä, onko tämä syy kaataa tämä paketti. [Jussi Halla-aho: On!] Ei missään tapauksessa. Taloustieteilijät ovat sitä mieltä, [Antti Kurvinen: Järkipuhetta!] että vauriot Suomen taloudelle ja Euroopan taloudelle olisivat paljon suuremmat, jos tämä paketti kaatuisi, kuin siinä, mitä me joudumme nyt nettomaksajina maksamaan.

Nyt tarvitaan kestävän kasvun ohjelmaa, nyt tarvitaan reittiä sumusta valoon, ja nyt halitus sitä tarjoaa [Puhemies koputtaa] eduskunnalle.

15.18 Vilhelm Junnila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kestävän kasvun moraalihyviin pääseminen johtaa raskaisiin ratkaisuihin, minkä maksavat työtätekevät kansalaiset ja itsensä ja perheensä elättävät yrittäjät. Käytännössä vasemmiston peräänkuuluttama reilu siirtymä tapahtuu työstä työttömäksi, kuten voimme lukuisien teollisuuslaitosten sulkemisesta päätellä. Näitä yleisiä tavoitteita varjostaa Suomen EU-linjan keskeinen periaate: maksamme enemmän, jotta saamme vähemmän.

Hallitus puhuu hiili- ja sukupuolineutraalista ympäristöstä mutta on unohtanut tärkeimmän eli taloudellisen kestävyuden, ympäristön. Ajatelkaa, että joskus tiukkaa talouskuria esittänyt niin sanottu oikeistopuolue kokoomuskin toteuttaa käytännön tasolla sosialismiksi luokiteltavia ihanteita. Jos rahaa ei ole riittävästi, sitä painetaan lisää. Jos alijäämäraajat lähestyvät, ne ylitetään. Jos velkaa on saatavilla, sitä otetaan. Samalla velasta on tullut yhteistä. Tätä te kannatatte, edustaja Orpo, ja kannatatte myös [Puhemies koputtaa] talouspolitiikan sitomista arvokysymyksiin. Keskusta taas haluaa tulonsiirroilla kontrolloida, [Puhemies koputtaa] mitkä yritykset pysyvät hengissä, kun me haluamme terveen toimintaympäristön, [Puhemies: Aika!] jossa yritykset tulevat toimeen ilman keskustaa ja edustaja Kurvista. [Välihuutoja]

Puhemies Anu Vehviläinen: Muistutan tässä kohtaa edustajia siitä, että minuutti on minuutti.

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

15.19 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Joskus sanotaan, että puolueilla ei ole eroa ja politiikalla ei ole väliä, mutta kyllä minusta tämä keskustelu jälleen kerran sen osoittaa, että puolueilla on eroja ja erilaisia arvoja. [Eduskunnasta: Hyvä niin!]

On todella mielenkiintoista kuunnella edustaja Ranteen ja edustaja Junnilan puheenvuoroja. Sieltähän tulee esille se, että on hankejargonia. Minä nyt kysyn teiltä, perussuomalaiset: Onko se hankejargonia, kun meillä on laitettu kuntoon satoja kylätaloja, satoja järviä, meillä on investoitu lasi-igluja Saariselälle, [Leena Meren välihuuto] missä aasialaiset turistit käyvät? Meillä on rakennettu satojen lehmien tehokkaita, eläimille parempaa hyvinvointia turvaavia navetoita pitkin Suomea — onko se hankejargonia? Ilmeisesti nämä hankkeet ovat niitä kepulaisia tukiaisia, joita perussuomalaiset vastustavat. Tällä elvytyspaketilla voidaan Suomeen laittaa vaikkapa nopeat nettiyhteydet kuntoon, biokaasua eteenpäin, [Perussuomalaisten ryhmästä: Muuta ei pystytäkään!] koulutusmahdollisuuksia, [Puhemies koputtaa] parempaa digitaalisuutta.

15.20 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Vanhanen sanoi, että tämä EU-tason miljardiavustuspaketti on kiistatta tehokkaampi kuin että kaikki elvyttäisivät yksin. Haluaisin tietää, mihin tämä väite konkreettisesti perustuu. Viittasitteko siis esimerkiksi koko eurojärjestelmään, jota uhkaa muun muassa Italian taloustilanne, vai mihin? Tiedämme kuitenkin, että Suomi voisi elvyttää hyvinkin tehokkaasti muilla keinoilla. Ja mitä esimerkiksi tulee näihin ongelmamaihin, niin siellä on paljon muita ratkaisuja, jotka pitäisi tehdä ensin tämän oman talouden parantamiseksi.

Sitten toiseksi, kun katsotaan näitä, mihin tätä rahaa ollaan laittamassa, haluaisin tietää, miten tämä eroaa tavallisesta hallitusohjelmanne mukaisesta rahan jakamisesta tai siitä, mitä olette jo tehneet muuten koronasta kärsineiden tahojen ja sektoreiden tukemisessa. Täällä tuetaan taas kävelyä, sähkönlatauspisteitä, kulttuuria, maahanmuuttajien kotouttamista, käytetään rahaa hoitotakuun toteuttamiseen — ja sitten hoetaan: elvytys, elvytys, elvytys. Miten te perustelette tällaisen? [Paavo Arhinmäki: Vastustaako perussuomalaiset kävelyä? — Naurua — Puhemies koputtaa]

15.22 Matias Mäkynen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On arvioitu, että Suomen EU-jäsenyys hyödyttää meitä taloudellisesti 13 miljardia euroa vuodessa. Tämä paketti sen sijaan kasvattaa EU:n bkt:tä 2 prosenttia ja Suomessa jopa enemmän, koska olemme vientivetoinen talous, jolla on mahdollisuus myydä muihin maihin niin vihreää teknologiaa kuin digitalisaation edistämistä.

Kysymykset kuuluvat: miten nousemme nopeasti tästä kriisistä eli miten vähennämme hoitovelkaa mahdollisimman nopeasti tämän koronaviruksen jälkeen, ja toisaalta, miten rakennamme kasvua niin, että se nostaa meidän jalostusarvoamme ja taloudellista kasvua pitkälle tulevaisuuteen. Tämä tarkoittaa yhteistyötä yrityselämän kanssa, tutkimus- ja kehityspanoksia.

Tämän keskustelun yllätys on ollut se, että perussuomalaiset eivät elvyttäisi lainkaan. [Leena Meri: Ei me niin sanottu!] Kuvaavaa oli se, että ryhmäpuheenvuorossa sekoitettiin rahapolitiikka ja finanssipoliittinen elvytys, kaksi hyvin perusasiaa talouspolitiikassa. Taivoite näyttää olevan se, että Eurooppa hajoaa, me hajaannumme ja näivetyimme. Sitä tietysti toivovat esimerkiksi Venäjällä ja Kiinassa erilaiset Euroopan unionin vastustajat, [Puhemies koputtaa] mutta omituista, että sitä toivotaan tässä salissa.

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

15.23 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin toivoisin pääministeriltä vastausta esittämäni kysymykseen oikeusvaltioperiaatteesta ja neuvotteiluista. Se varmaan on tulossa.

Mutta mitä tulee sitten vielä tähän perussuomalaisten kantaan Puolan ja Unkarin esittämään vaateeseen tämän oikeusvaltiomekanismin vesittämisestä ja siihen, että annoitte tukenne heille, niin minusta se on uskomatonta. Te täällä vastustatte EU:n yhteisiä toimia, mutta te olette valmiita katsomaan läpi sormien sitä, että Orbánin lähipiiri vetää taskuihinsa EU-rahoja, meidän yhteisiä rahojamme. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] Te olette valmiit katsomaan läpi sormienne sitä, että näissä maissa, Puolassa ja Unkarissa, poljetaan ihmisoikeuksia, sananvapautta, demokratiaa, EU:n perusarvoja, länsimaisen demokratian perusarvoja. Minusta tämä on vaarallinen linja, ja mielestäni suomalaisten on hyvä ymmärtää se, mille te olette tukenne antaneet. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa]

Puhemies Anu Vehviläinen: Jälleen tässä kohtaa sanon, että hyvät välihuudot ovat hyvä juttu mutta semmoinen jatkuva mölinä ei ole hyvä juttu. Ja nyt pääministeri, 2 minuuttia.

15.24 Pääministeri Sanna Marin: Arvoisa puhemies! Edustaja Orpon kysymykseen oikeusvaltioperiaatteesta ja -mekanismista: Suomi on lähtenyt siitä ja meidän aivan keskeisimpiä neuvottelutavoitteitamme on ollut se, että EU-varojen käyttöön sidotaan vahva oikeusvaltiomekanismi, jolla varmistetaan varojen käyttö luotettavalla tavalla. Eli mikäli oikeusvaltiopuutteita jossakin jäsenvaltiossa esiintyisi, niin siihen tartuttaisiin ja EU-varojen maksatukset voitaisiin tällaisessa tilanteessa jopa keskeyttää. Meidän keskeisimpiä tavoitteitamme niin puheenjohtajakaudella viime syksynä kuin sen jälkeen on ollut tämän periaatteen vahva mukanaolo niin monivuotisessa rahoituskehyksessä kuin myös tässä elpymisvälineessä.

Suomi lähtee siitä, että tämä parlamentin kanssa saavutettu neuvottelutulos on se pohja, miltä me etenemme. Me olemme tälle tukemme antaneet, ja sopu, joka parlamentin kanssa saavutettiin, on ollut hyvä. On kuitenkin muistettava, että kuten heinäkuussa olemme jäsenvaltioiden kanssa sopineet, niin tästä oikeusvaltioperiaatteesta päätetään määräenemmistöllä neuvostotasolla, eli näin ollen yksikään jäsenmaa ei yksin voi tätä oikeusvaltioperiaatetta kaataa. Eli — kun salissa kysytään sitä, voinko minä luvata tämän kokonaisuuden — kun tämä on määräenemmistö päätöksen tekoa, niin silloin yksittäinen pääministeri ei tietenkään tätä asiaa voi ratkaista vaan se ratkaistaan määräenemmistöllä neuvostotasolla. Ja tätä Suomi on ajanut juuri sen vuoksi, että tätä oikeusvaltioperiaatetta ei voisi yksi jäsenmaa kaataa.

Mutta me lähdemme tietenkin siitä, että tämä parlamentin kanssa saavutettu sopu on se, millä pitäisi edetä. Me haluamme vahvan oikeusvaltiomekanismin, sen kaltaisen mekanismin, joka myös käytännössä toimii. Tämä on ollut meille aivan ehdoton edellytys koko rahoituskehys- ja elpymisvälineneuvotteluissa, ja tulen tätä kantaa ehdottomasti [Puhemies koputtaa] puolustamaan kaikissa keskusteluissa.

15.26 Jussi Halla-aho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Orpo nyt syyttää perussuomalaisia siitä, että me tukisimme kokoomuksen eurooppalaista yhteistyökumppania Fidesz-puoluetta ja Orbánia. [Paavo Arhinmäki: Sitähän te olette tehneet!] Perussuomalaiset ovat jyrkästi sitä mieltä, että suomalaisten veronmaksajien ei pidä lähettää senttiäkään elpymisrahaa Unkariin ja Puolaan, ja minusta on mukavaa, että me olemme

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

kaikki yksimielisiä tästä. Me emme vastusta oikeusvaltioperiaatetta vaan tämän periaatteen politisoimista: sitä, että halutaan rangaista jäsenmaita ”oikeusvaltio”-sanaan vetoamalla, [Anders Adlercreutz: Ei sanaa vaan periaatteita!] kun todellisuudessa kyse on siitä, että näiden maiden konservatiivinen politiikka ei satu miellyttämään teitä.

Keskustalle haluaisin todeta, että perussuomalaiset haluavat pitää koko Suomen asumiskelpoisena ja elinvoimaisena laskemalla asumisen ja liikkumisen hintaa [Antti Kurvisen välihuuto] ja edistämällä sellaista veropolitiikkaa ja ilmastopolitiikkaa, jotka synnyttävät maakuntiin oikeita työpaikkoja. Kuten edustaja Junnila sanoi, elinvoimainen maakunta ei tarvitse kepuä eikä Kurvista, [Puhemies koputtaa] ja siksi kepu ja Kurvinen eivät halua elinvoimaista maakuntaa.

15.27 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kokouksen aloitteesta Fideszin jäsenyys EPP:ssä on jäädytetty, ja heidän jäsenyyteensä ja meidän esitykseemme heidän erottamisestaan palataan, kun korona mahdollistaa fyysisen kokouksen.

Mutta mitä tulee sitten Unkariin ja Puolaan, niin eihän kyse ole heidän konservatiivisesta politiikastaan vaan siitä, että näissä maissa yksinkertaisesti rikotaan oikeusvaltioperiaatetta, sananvapautta rajoitetaan, puututaan tuomioistuimen toimintaan, tuomarien nimityksiin, keskeisiin demokratiaelementteihin. [Paavo Arhinmäki: Ja tätä politiikkaa perussuomalaiset tukevat!] Ja se, että te annatte sille tukenne suuren valiokunnan linjauksissa, on minusta vaarallista. Siihen haluan puuttua ja kysyä: Näinkö te todella ajattelette? Mitä jos jonain päivänä Suomessa joku toimisi niin? Minusta se on pelottava ajatus.

15.28 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen vahvasti sitä mieltä, että kyllä suomalaiset äänestäjät ja maakunnatkin tarvitsevat sekä Halla-ahoä että Kurvista. Aika hyvin molemmat pärjäsimme viime vaaleissa.

Mutta haluan todeta sen, että tämä elpymisratkaisuhan oli osa EU:n budjetin ja rahoituskehysten kokonaisuutta, ja haluan siitä kyllä kiittää erityisesti pääministeri Sanna Marinia. Hän sai aikaan todella hyvän neuvottelutuloksen kesällä EU-pöydissä. Tämä elpymisvälinen on kytketty näihin muihin EU-rahastoihin: EU:n maataloustukiin, aluerakennetukiin sekä niin sanottuun oikeudenmukaisen siirtymän JTF-tukeen. Ja niistä tulee meille erinomaiset saannot Suomen maakuntiin ja maaseudulle. Esimerkiksi maatalouden ja maaseudun tuet nousevat noin 6 prosenttia. Se on osa tätä isoa kokonaisuutta.

Mutta, puhemies, vieläkin on jäänyt epäselväksi, mitkä ovat ne kaikista haitallisimmat tuet, mistä perussuomalaiset haluavat luopua. Se olisi mukava kuulla, kun he ovat siirtyneet [Puhemies koputtaa] tälle thatcherilaiselle linjalle.

15.30 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että lähes koko sali on ottanut täällä vahvasti kantaa oikeusvaltioperiaatteen toteuttamisen puolesta. Perussuomalaisten näkemys sympatiseerata Puolan ja Unkarin irtautumista muun muassa sananvapaudesta ja ihmisoikeuksista on todella pelottava.

Arvoisa puhemies! Elvytyksen onnistunut kohdennus on oleellista. Olemme tukeneet Suomen ilmastopaneelin ehdotusta nopeuttaa uusiutuvan energian hankkeita tarjouskilpailun kautta jaettavalla tuella. Näin voisimme nopeuttaa kustannustehokkaasti vähäpäästöistä energiatuotantoa esimerkiksi meritulivoimalla, suuren mittakaavan aurinkovoimaloil-

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

la ja syvälämmöllä. On tärkeää saada vipuvoimaa yksityisten investointien lisääntymiseen ja kestäväan kasvuun kohdentumiseen.

15.31 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tilastokeskuksen ja OECD:n tuoreen tutkimuksen mukaan yhteensä noin 500 000 suomalaista työpaikkaa on riippuvaisia viennistä, 500 000. Vajaa 15 prosenttia viennistämme menee Saksaan, ja kuten edustaja Kalli totesi, koko viennistämme 60 prosenttia EU:n alueelle. Suomessa metsäteollisuus käyttää kaikki sivuvirrat hyödyksi, jopa autojen polttoaineeksi asti. Terästeollisuus siirtyy hiilestä ja maakaasusta sähköön ja vetyyn. Muun muassa nuo investoinnit mahdollistavat Suomelle tulevaisuudessa aivan uusia ammatteja ja teollisuudenaloja. Tämä kaikki on Suomen kilpailukyvyyn turvaamista ja vahvistamista. Ovatko perussuomalaiset todella sitä mieltä, että Suomen kilpailukyvyyn vahvistaminen muuten kuin työntekijän palkkapussista on turhaa ja siihen ei kannata panostaa?

15.32 Juhana Vartiainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koetetaan pysyä tässä EU:n elvytyspakettikeskustelussa, tällainen yksittäisten saantojen läpikäynti on siinä katsannossa ihan höhlää. Se vaikutus tulee tästä yleisestä kysyntäefektistä, eikä meillä ole tapana, kun Suomi elvyttää, kysyä, saako Siilinjärvi siinä omia rahoja käyttöönsä — silti Siilinjärvi hyötyy siitä. Ja sitähän tässä nyt haetaan, koko Euroopan elpymistä.

Mutta tässä on valtavia asioita menossa. Etelä-Euroopassa uskotaan oikeasti ja toivotaan, että tästä tulisi pysyvää, ja sen takia on niin tärkeää, että pidettäisiin kiinni armottoman lujaa neuvotteluissa näistä hyvän taloudenpidon periaatteista. Ja minä toivon todella, että hallitus muiden samanmielisten kanssa on tässä armottoman lujana, samoin kuin tässä oikeusvaltioperiaatteessa. Elvytyspakettiahan ei päätetä määräenemmistöllä, sikäli kuin minä olen ymmärtänyt, ja silloin teidän, pääministeri Marin, on täysin mahdollista pitää siitä järkähtämättä kiinni eikä pehmoilla, niin kuin teidän [Puhemies koputtaa] vastauksenne vähän antoi ymmärtää.

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt otetaan pari ministeripuheenvuoroa. Ensin pääministeri, 2 minuuttia, ja sen jälkeen valtiovarainministeri, 2 minuuttia.

15.33 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voin vakuuttaa, että kyse ei ole siitä, että Suomi toimisi millään tavalla pehmeästi neuvottelutilanteissa. Me saavutimme jäsenmaiden kesken neuvotteluratkaisun heinäkuussa, ja osana tätä neuvotteluratkaisua sovimme vahvasta oikeusvaltiomekanismista, [Mauri Peltokangas: Onko jotain muuta aihetta?] ja sen jälkeen puheenjohtajamaa Saksan johdolla on käyty neuvotteluita tästä kokonaisuudesta, sen viemisestä eteenpäin. Ja on käyty myös neuvottelu parlamentin kanssa, ja tämä yhteinen neuvottelutulos, joka parlamentin kanssa on saavutettu, on sellainen, jota Suomi voi tukea, ja me katsomme, että se on hyvä ja se on vahva.

Mutta mitä tulee tähän tämän kokonaisuuden hyväksymismenettelyyn: Me siis olemme saavuttaneet jäsenmaiden kanssa tästä kokonaisuudesta neuvotteluratkaisun. Tämä oikeusvaltioperiaate etenee määräenemmistöllä neuvostotasolla, mutta on selvää, että tämän koko elpymisvälineen ja monivuotisen rahoituskehyksen osalta — kun kunkin jäsenmaan parlamentti nämä käsittelee — on tilanne nyt se, että Unkari ja Puola ovat ilmoittaneet, että he uhkaavat kaataa tämän koko monivuotisen rahoituskehyksen ja elpymisvälineen sovun, mikäli oikeusvaltioperiaatetta ei viedä heidän näkökulmastansa eteenpäin. [Mauri Peltokangas: Onko jotain muuta aihetta?]

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

kangas: Kovin on suppeat aiheet!] Tämän osalta me emme tietenkään tule joustamaan tässä. Meille tämä oikeusvaltioperiaate on osa heinäkuun sopua. Se on aivan ehdoton edellytys koko tässä rahoituskehyksessä ja elpymisvälineessä. Ja sitten nähtäväksi jää, toteuttavatko Puola ja Unkari nämä uhkauksensa siitä, että he ovat valmiita kaatamaan koko tämän monivuotisen rahoituskehyn ja elpymisvälineen kansallisissa parlamenteissa. Mutta ei ole kyse siis siitä, että Puola ja Unkari voisivat ikään kuin veto-oikeudella yksin tämän elpymisvälineen ja monivuotisen rahoituskehyn osana kaataa tämän oikeusvaltioperiaatteen, vaan se päätetään määränemmistöllä. Eli heidän on silloin kaadettava tämä koko iso kokonaisuus, jos he näin aikovat menetellä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Vanhanen, 2 minuuttia.

15.35 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymykseen, tehdäänkö kansallista vai EU-tason elvytystä: Minulla oli oikeus ja mahdollisuus finanssikriisin jälkeen johtaa näitä elvytyspäätöksiä Suomessa. Se oli kansallista elvytystä. Silloin tehtiin veroelvytystä muun muassa tuloverotukseen, satsattiin hyvin paljon asuntorakentamiseen, erilaisten teiden ja ratayhteyksien rakentamiseen — oikeastaan kaikki niin sanotut valmiit hankkeet kaivettiin esille ja rahoitettiin. Se toi hetkellisesti kansallista tulosta, mutta ei siitä nyt pysyvää hyötyä meidän kilpailukyvyillemme tai viennillemme tullut. Nyt kun on mahdollisuus siihen, että koordinoidaan yhteisellä sanomalla, vaatimuksilla, Euroopan tasolla elvytystä, joka kohdistuu investointeihin, jotka nyt sattuvat olemaan meidän vientimme rakenteen kannalta parhaasta mahdollisesta päästä, niin ilman muuta kannattaa tarttua tähän, että saadaan satojen miljardien kysyntä aiheisiin, joissa meidän teollisuutemme ja palvelutuotantomme on valmiina. [Mika Niikko: Apurahoja maakuntiin!]

Sitten toinen kysymys oli tästä, syntyykö tästä joku pysyvä mekanismi. Minusta siellä ne ehdot, joita kokoomus ja kristillisdemokraatit esittävät, ovat aivan oikeita. Mutta minusta meidän ei pidä tässä yhteydessä alistua siihen tai edes rivien välissä hyväksyä sitä ajatusta, että tässä olisi tulossa joku pysyvä mekanismi. [Perussuomalaisten ryhmästä: Se on myöhäistä jo!] Tämä on kertapäätös, joka selkeästi heinäkuun Eurooppa-neuvostossa on todettu. Jos jatkossa tulee jotain muuta, se on eri keskustelunaihe, mutta tässä yhteydessä meidän ei kannata sellaista edes implisiittisesti hyväksyä.

Kokoomus ryhmäpuheenvuorossaan esitti mielenkiintoisen ajatuksen, että käytettäisiin tästä miljardi eli noin vajaa puolet yliopistojen pääomittamiseen. Se on sinällään aivan hyvä kohdehanke, mutta ei se elvytyksen kannalta kauhean nopeavaikutteinen ole. Eli kyllä minä haen elvytyksellä kuitenkin tässä suhteessa nopeavaikutteisuuksia, ja täältä tieteen puolelta nostan esimerkiksi tutkimusinfraan sijoittamisen, [Puhemies koputtaa] sellaiseen, johon normaalibudjeteissa eivät riitä rahat — nyt kannattaisi tutkimusinfraan satsata tästä paketista.

15.37 Anna-Kaisa Ikonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä on hyvä jatkaa. Ei nimittäin ole millään tavoin yhdentekevää, miten tämä historiallisen suuri elpymispaketti kohdennetaan. Kokoomus kyllä haluaa, että osaamisen vahvistaminen otetaan politiikan keskiöön, ja tämä miljardi, mitä olemme esittäneet kohdennettavaksi, oli sekä koulutukseen että tutkimukseen. Haluaisimme kohdentaa sen suomalaisten korkeakoulujen pääomittamiseen, ja näin ollen kokoomus olisi valmis panostamaan yli kaksi kertaa

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

enemmän koulutukseen ja tutkimukseen kuin mitä hallitus nyt tekee. Eli kysyn: eikö hallitus ole valmis kunnolla panostamaan tulevaisuuteemme tältä osin? Uskon, että korkea osaaminen ja toimivat, kestävät liikenneyhteydet ovat kestävä kasvun avaimia ja myöskin avaimia kilpailukykyyn.

Tässä mielessä tartun toisena myöskin siihen, että tämä selonteko ei sisällä liikenneinvestointeja, vaikka kestävä liikenteen hankkeet, erityisesti raidehankkeet, tukisivat elpymisohjelman tavoitteita työllisyydestä, kestävydestä ja vihreästä siirtymästä. Kysyisin myöskin tältä osin: miksi [Puhemies koputtaa] tällaiset kestävä liikenteen hankkeet, kuten päärata, eivät ole osa EU:n elvytyspakettia Suomen kestävä kasvun ohjelmassa?

15.39 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koronakriisi aiheuttaa merkittävän tarpeen elvyttää pandemiasta kärsinyttä taloutta, ja tämän pitäisi olla kaikille suomalaisesta työllisyydestä ja hyvinvoinnista kiinnostuneille päivän selvää. Ei se ole mitään hankehumpua. Elpymispaketti on väline, joka antaa jäsenvaltioille varoja elvytyspolitiikan harjoittamiseen. Elpymisväline on suoraa tukea reaalityönteeseen.

Ehkä tälle salille hieman poikkeuksellisesti haluan tässä kehua toisen puolueen ryhmäpuhutta ja teen sen omiin nimiini, vaikka olin itsekin ryhmäpuhujana. Edustaja Hopsu puhui erittäin hyvin kulttuurin ja tapahtumatuotannon tukemisesta. Kun tästä koronasta pääsemme, tarvitsemme myös henkistä elpymistä, ja siinä pandemiasta ilman konkurssseja selvinneellä kulttuurialalla on tärkeä rooli. Haluan tämän kehua tässä antaa. — Kiitos.

15.40 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivoisin, että me oikeastaan kävisimme tästä oikeusvaltioperiaatteesta täällä keskustelun, koska on hyvä muistaa, että siinä on oikeudellinen ja poliittinen ulottuvuus. Komissio, joka viime kädessä muuten jakaa sanktioita, ei ole itse myöskään riippumaton tuomioistuimen vaan poliittinen elin. Tarvitsisimme tästä laajan keskustelun, koska puolen minuutin puheenvuoroissa ei pysty näin laajaa asiaa avaamaan.

Olin pyytänyt ministereiltä, pääministeriltä ja valtiovarainministeriltä, nyt näitä laskelmia ja vaikutusarvioita, joihin tosi moni täällä vetoaa, että on itsestään selvää, että vienti paranee, on itsestään selvää se ja tämä ja tuo. Tässä selonteossa näen vain komission arvion koko Euroopan tilanteesta. Hyvään lainvalmisteluun kuuluu perustuslakivaliokunnan lausuntojenkin mukaan vaikutusarvioiden tuominen oma-aloitteisesti. Missä nämä laskelmat ovat? Voisin tutustua näihin väitteisiin, joita koko ajan esitätte.

15.41 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lainaan vähän vanhaa vertausta: täällä tuntuu olevan henkilöitä, jotka niin sanotusti poistavat varmistimen, kun he kuulevat sanat EU, ilmasto tai kestävä kehitys.

Teollisuus ei ajattele tällä tavalla. Teknologiateollisuus julkaisi elokuun lopussa skenaarionsa siitä, miten Suomen teknologiateollisuus selviää ulos tästä koronakriisistä. Siinä on kuusi eri vaihtoehtoa. Lyhyen ajan puitteissa luettelen vain huonoimmasta parempaan: huonoin oli se, että monialainen kansainvälinen kriisi syvenee; viides eli toiseksi huonon oli lokalisaatio eli protektionismi; neljäs oli stagnaatio; kolmas, joka oli sitten myös jo kolmanneksi paras, oli hidas elpyminen; sitten oli nopea elpyminen; kaikkein paras oli Teknologiateollisuuden näkemyksen mukaan digivihreä kiihdytys. Nämä sanat varmaan herättävät raivoa salin oikealla laidalla, mutta ne olivat Teknologiateollisuuden mielestä se, millä Suomi [Puhemies koputtaa] pääsee ulos koronakriisistä.

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

15.42 **Janne Sankelo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen kestävän kasvun ohjelmaan sisältyy oikeudenmukaisen siirtymän rahasto, joka on tarkoitettu muun muassa energiaturpeen käytön vähenemisen vaikutuksista kärsiville alueille. Pohjalaismaakunnat muodostavat tällaisen alueen. Vaikutusten lieventämiseen tarkoitettu raha on tarpeellinen, sitä on täälläkin kehitetty. Nyt on kuitenkin ilmennyt, että tätä niin sanottua JTF-tukea ei voida kohdentaa suoraan turvetuottajien akuutin tilanteen helpottamiseen. Energiaturpeen kysyntä hiipuu, ja kallis velaksi ostettu kalusto ruostuu tarpeettomana turvekentällä. Tällaisessa tilanteessa eivät uudelleenkorjausmahdollisuudet lämmitä, kun yrittäjillä on edessä konkurssi. Kysyisinkin: onko hallituksella tarkoitus vielä vaikuttaa rahaston käyttöehtoihin, jotta rahaston nimi toteutuu käytännössä, vai onko hallituksella valmisteilla muita kansallisen [Puhemies koputtaa] tason ratkaisuja yrittäjien akuuttiin tilanteeseen?

15.43 **Joakim Strand r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eurooppa on elintärkeä markkina meille, mutta on hyvä muistaa, että Euroopan sisällä käydään myös veristä kilpailua. Sekä täysin uusista teollisista investoinneista että globaalien konsernien toimipaikkojen välillä käydään Euroopan sisällä kisaa, ja siksi palaan vielä siihen, kuinka tärkeää on, että saadaan nimenomaan yksityisiä tki-investointeja tällä vauhditettua, koska muuten saattaa käydä niin, että nettomaksajina me jopa maksamme siitä, että meidän suhteellinen asemamme globaaleilla markkinoilla heikkenee.

Så jag vill ännu en gång poängtera poängen med att vi får igång privata investeringar i forskning, utveckling och innovationer. — Kiitos.

15.44 **Arto Satonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun täällä puhutaan kansallisesta ja Euroopan laajuisesta elvytyksestä, niin kyllä siinä nyt on rehellistä todeta, että jos kaikkien valtioiden talous olisi yhtä hyvässä kunnossa kuin näiden nettomaksajien, niin kaikki maat kykenisivät itse elvyttämään eikä tällaista pakettia tarvittaisi. Kyllä sen takia on äärimmäisen tärkeä se kokoomuksen vaatimus, että tämän ehtona on se, että on järjestelmät, jotka pakottavat maat pistämään asiansa kuntoon.

Mutta palaan vielä myös tähän oikeusvaltioperiaatteeseen ja Puolaan ja Unkariin, joista tässä on ollut kiitettävä yksimielisyys — ehkä yhtä ryhmää lukuun ottamatta — siinä, että heidän kohdalleen pitää nyt vetää se viiva, heitä on ihan liian pitkään jo katseltu tässä ilman että on tehty merkittäviä toimenpiteitä. Kysyisin vielä siitä, kun — jos olen oikein ymmärtänyt — Ranskan EU-ministeri taisi ehdottaa, että tämä elvytyspaketti voitaisiin tehdä ilman Puolaa ja Unkaria. Se varmaan muille sopii, että heidät jätetään pois, koska muiden maksuosuus on silloin pienempi, ja jos he eivät noudata yhteisiä sääntöjä, niin jääkööt ulkopuolelle.

15.46 **Raimo Piirainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puheenjohtaja! Täällä on tänään monella suulla vakuutettu, että Suomi elää viennistä, mutta emme halua olla minään raaka-ainetuotantona vaan haluamme kehittää ja tuotteita parantaa. Ja minä kysyisin nyt meidän ministereiltä — kuka tähän parhaiten osaakin vastata: mikä mahdollisuus tällä elpymisrahoituksella on jalostusasteen nostoon eri tuotteissa ja sitten myös niin, että päästöt eivät kasva? Näkisin tämän mahdollisuuden olevan meille erittäin merkittävä. Teollisuus on tehnyt jo omia toimenpiteitä ja valmistautunut aika merkittävälläkin investoinneilla.

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

la näihin uusiin niin sanottuihin vihreisiin investointeihin, mutta ennen kaikkea se parantaisi teollisuuden kilpailukykyä ja sitten myös vähentäisi päästöjä ja myös kysyntää maailmanmarkkinoilla. — Kiitoksia.

15.47 Sheikki Laakso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin annetaan 6 miljardia, saadaan 3 miljardia, eikä saada itse edes suoraan päättää, mitä niillä tehdään, vaan niissä on reunaehdot täysin mukana. Omaa rahaa jaetaan ja kehutaan, että me saisimme rahaa EU:sta. Tämä on vähän kuin silmänkääntötempu vailla vertaa. Tähän ei oikeasti pysty kuin keskusta. [Antti Kurvinen: EU auttaa enemmän kuin perussuomalaiset!]

15.47 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvin erikoista ajatella tilannetta, että oikeusvaltioperiaate on yhtä lailla selvä lähestulkoon kaikille tässä salissa ja EU:n jäsenvaltioille paitsi Puolalle, Unkarille ja perussuomalaisille. Heidän vastaesityksessään suuressa valiokunnassa puhuttiin tulkintaeroista. Onko nyt kyse siitä, että tulkitaan itse, mitä tällä halutaan ja mitä tällä tavoitellaan. Minä en ymmärrä, miten te haluatte suomalaisille veronmaksajille välittää viestin, että ei välitetä heidän rahoistaan, mutta puolustetaan Unkaria ja puolustetaan heidän tapansa jakaa EU-rahoitusta omalle lähipiirilleen. [Välihuuto perussuomalaisten ryhmästä]

Arvoisa rouva puhemies! Tämä keskustelu vetää hiljaiseksi. Me kuulumme Euroopan yhteisöön, Euroopan unioniin, jossa me jaamme yhteiset arvot ja yhteiset periaatteet. Te samalla kyseenalaistatte koko kuulumisen Euroopan unioniin.

15.48 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suora sitaatti hallitusohjelmasta: ”Sitoudumme tietopohjaisen politiikan tekoon sekä systemaattiseen vaikutusarviointiin kaikessa lainvalmistelussa.” Aivan kuten edustaja Meri toi täällä esiin, selonteossa ei oteta kantaa siihen, mikä elvytyspaketin vaikutus on Suomen bruttokansantuotteen kehitykseen. Hyvä hallitus, eikö maakohtaista vaikutusarviota ole laadittu lainkaan, ja jos ei, niin miksi?

Myös edustaja Laukkanen toi täällä esiin hyvän kysymyksen: uskooko joku, että Italian ja Espanjan ongelmat loppuvat tähän? Jatkaisin tätä itse vielä toisella kysymyksellä: tarvitseeko heidän tehdä heille kipeitäkin rakenteellisia uudistuksia, ettemme kohta olisi tässä tilanteessa uudelleen?

15.49 Mari Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Paketissa on sovittu, että luonnon monimuotoisuutta parannetaan ja vesien hyvä tila saavutetaan. On selvää, että ne teolliset hankkeet, jotka ovat ristiriidassa näiden tavoitteiden kanssa, eivät kuulu tämän rahoituksen piiriin.

Nuoria on autettava, mutta nuorissa on myös tulevaisuus. Nuorisopaketti tarttuu nuorten ongelmiin ja pyrkii auttamaan. Muistetaan, että osaamisessa ja nuorten potentiaalissa on myös Suomen tulevaisuus, joka tulee ratkaisemaan sen, miten me pärjäämme. Me emme enää halua investoida turvettimiin, jotka vievät maailman edellytykset ja luonnon monimuotoisuuden ja lisäävät ilmastopäästöjä, vaan me haluamme investoida osaamiseen, joka tarjoaa nuorille tulevaisuuden sellaisella maapallolla, jolla pystyy elämään sädänkin vuoden päästä.

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Hyvät edustajat, nyt olemme käyneet ensimmäiset 45 minuuttia tätä debattia, ja nyt on mahdollisuus vaihtaa joukkueita, jos halutaan.

Nyt käynnistetään uudestaan ja avataan debatti. Pyydän hakemaan puheenvuoroa vastauspuheenvuoropainikkeella omalta paikalta. — Debatin käynnistää edustaja Wallinheimo.

15.51 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni hallituksen ministerit ja hallituspuolueet ovat puhuneet hyvin tästä oikeusvaltioperiaatteesta, mutta voi olla hyvin todennäköistä, että puheenjohtajamaa Saksa Merkelin johdolla joutuu tekemään pientä vesittämistä oikeusvaltioperiaatteeseen, jotta saisi myös Puolan ja Unkarin mukaan. Kun tässä pääministeri totesi, että nämä voidaan kaataa parlamentaarisesti, niin kysyisinkin nyt hallitukselta suoraan: jos oikeusvaltioperiaatetta vesitetään seuraavassa neuvoston kokouksessa, niin voiko Suomi sen täällä sitten parlamentaarisesti kaataa?

15.52 Jussi Halla-aho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kurvinen kysyi tuossa, mitkä alueelliset tuet perussuomalaiset haluaisivat lopettaa. Tämä on väärinkäsitys. Perussuomalaisten tavoitteena ei ole lakkauttaa tukia vaan vähentää tukien tarvetta. Tämä tapahtuu esimerkiksi harjoittamalla sellaista veropolitiikkaa ja ilmastopolitiikkaa, joilla houkutellaan investointeja ja synnytetään uusia työpaikkoja sinne maakuntiin, millä toisaalta lasketaan asumisen, lämmityksen ja liikkumisen hintaa, lisätään ihmisten käteenjääviä tuloja ja parannetaan työn vastaanottamisen kannattavuutta.

Edustaja Orpo kysyi, miten me suhtautuisimme siihen, jos Suomessa loukattaisiin sananvapauden kaltaisia arvoja, kuten Unkarissa tai Puolassa. Tämä on mielenkiintoinen kysymys edustajalta, joka puolueineen hiljattain äänesti sen puolesta, että kansanedustaja asetettaisiin syytteeseen, koska hän oli eduskunnassa käyttänyt perustuslain turvaamaa sananvapautta. [Puhemies koputtaa] Me olemme hyvin huolissamme tällaisesta kehityksestä myös Suomessa.

15.53 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aiemmin edustaja Halla-aho puhui Unkari-puollon yhteydessä tästä, että kyse on EU:n puolelta oikeusvaltioperiaatteen politisoimisesta ja siitä, että EU:ssa ei pidetä näiden maiden hallitusten tekemästä konservatiivisesta politiikasta. Edustaja Halla-aho, ne ongelmat niissä maissa liittyvät oikeuslaitoksen itsenäisyyteen ja riippumattomuuteen, siis siihen, että voidaan vakuuttua, että jokainen ihminen on yhdenvertainen oikeuden edessä, ja se on nyt ollut jo uhattu Unkarissa ja Puolassa. Esimerkiksi jos joku suomalainen yritys vaikkapa investoi tai toimii niissä maissa, niin pitää olla vakuuttunut siitä, että siellä saadaan oikeusvaltioperiaatteeseen liittyvä reilu ja oikeamielinen kohtelu. Ei tässä ole kysymys sen politisoimisesta, vaan tässä on aivan fundamentti kysymys, joka liittyy kaikkeen siihen, mitä me teemme, [Puhemies koputtaa] kilpailukykyyn, EU:n perusarvoihin. Mikä on teidän kantanne tähän oikeusvaltioperiaatteeseen?

15.54 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi elpyy, jos EU elpyy. Juuri tästä syystä yhteistä eurooppalaista elvytystä kannattavat myös suomalainen elinkeinoelämä, yrittäjät, palkansaajakeskusjärjestöt, MTK ja maakuntien liitot. Kun perussuomalaiset vastustavat eurooppalaista elvytystä, he vastustavat elinkeinoelämän,

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

yrittäjyyden, palkansaajien, maatalouden ja maaseudun ja aluekehityksen ajamisen asiaa. Tämä on hyvä puhua auki.

Kysyisin vielä tarkennuksena, oletteko tiedostaneet, mitä näillä EU-hankkeilla ja -investoinneilla tehdään. Niillä synnytetään työpaikkoja. Esimerkiksi kotimaakunnassani Satakunnassa EU-tukia on suunnattu yritystoiminnan kehittämiseen, kasvuun ja kansainvälistymiseen sekä osaamisen kehittämiseen, robotiikkaan, digitalisaatioon, kiertotalouteen. Mitä näistä perussuomalaiset eivät haluaisi jatkossa enää tukea?

Puhemies Anu Vehviläinen: Tässä vaiheessa annan ministeri Vanhaselle 2 minuuttia.

15.55 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Tämä keskustelu on hyvä, koska tämä nostaa esille vaihtoehtoja, joita pitää harkita.

Edustaja Halla-ahon ja perussuomalaisten vaihtoehtohan on tämä kustannusten alentaminen. Te olette sen budjettikeskustelussa ja koko syksyn ajan tuoneet esille. Vaihtoehtobudjetissa te esitätte, että muun muassa energiaverot ja liikkumisen verot asetettaisiin viime kesäkuun tasolle. Tässä ehkä mittasuhteet ja mielikuvat taitavat nyt mennä kyllä sekaisin. Minä sanoisin, että se viime kesäkuun verotaso ei ehkä sittenkään ole sellainen, että se esimerkiksi aluekehityksen kannalta olisi se ratkaiseva, millä sitten voitaisiin näistä tuista luopua.

Edustaja Meri minusta kysyi aivan oikein näitten vaikutusarvioiden perään. Tämä ei ole vielä se vaihe, tässä selonteossa kuvataan tämän ohjelman valmistelun rakenne. Ohjelmassa tullaan asettamaan tavoitteet niille eri painopisteille, jotka hallitus on määrittänyt. Tavoitteiden asettaminen tarkoittaa sitä, että niitten toteutumista pitää voida mitata, ja myös komissio tulee edellyttämään tavoitteiden toteutumisen arviota, ja se tulee myös itse sitä tekemään ennen kuin lopullisia rahapäätöksiä tulee. Eli sitä kautta, tavoitteiden ja sen toteutumisen mittaamisen kautta, tulevat myös nämä vaikutukset. Tämä on, voisi sanoa, mekanismiltaan aivan erilainen tapa tehdä elvytystä kuin, voisi sanoa, perinteinen elvytys on ollut — minä luulen, että kaikissa jäsenvaltioissa — aikaisemmin. Tässä tulee olemaan huomattavasti korkeampi kunnianhimon taso, ja niin pitää ollakin.

15.57 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ovatko salin kirkasotsat nähneet, kuinka Kataloniassa poliisi pamputtaa ja heittää tyrmään mielenosoittajia? Entä oletteko tietoisia Bulgarian ja Romanian massiivisesta korruptiosta? [Kimmo Kiljunen: Ollaan tietysti!] Entä siitä, miten nämä maat kohtelevat vähemmistöjään, jotka joutuvat tulemaan tännekin asti hakemaan apua? Entä tunnetteko Italian mafiaa, joka hallinnoi merkittävää osaa koko maan taloudesta ja nytkin kieli pitkällä odottaa rahoja, joita tämä elpymispaketti heille antaa? Entä tiedätekö, miten Kreikka on huijannut oleellisia numeroita valtiotasolla taatakseen itselleen mahdollisimman paljon rahaa teiltä? Puolan ja Unkarin oikeusvaltio-ongelmista täällä onkin jo puhuttu, mutta haluaisin kysyä: miksi te näille maille haluatte antaa oikeusvaltio Suomessa elävän veronmaksajan rahaa? [Eduskunnasta: Sama periaate koskee kaikkia!]

15.58 Antti Häkkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime vaalikaudellahan Unkarin ja Puolankin oikeusministerien kanssa käytiin keskustelua tästä oikeusvaltioperiaatteesta, ja minä uskon, että nämä maat ovat siinä jamassa, että ne tulevat menemään pitkälle pahaan suuntaan, jos tähän asiaan ei puututa, ja sen takia tässä on kaikella va-

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

kavuudella tähän asiaan suhtauduttava. Ja kysyisin vielä valtiovarainministeriltä, kun pääministeri lähti pois paikalta: tuleeko Suomi nyt oikeasti pitämään kiinni tästä kokonaispaketista niin, että budjetti ei etene, jos oikeusvaltioperiaate ei etene? Tähän olisi hyvä saada nyt eduskunnan edessä vastaus.

Ja sitten tähän toiseen suureen periaatteelliseen kokonaisuuteen. Nyt kun taloudenpidon perussäännöt on koronan takia käytännössä nollattu — vähän jäsenmaiden omavastuisuus taloudenhoidossa, samoin budjettikurisäännökset — niin tuleeko Suomen hallitus esittämään, että nämä säännöt jossain muodossa palautetaan, ja milloin tällainen esitys on tulossa?

15.59 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Meri ja monet muutkin ovat toivoneet, että oikeusvaltioperiaatteesta hieman puhuttaisiin. Edustaja Halla-aho hyvin selkeästi ilmaisi sen, että tässä unionin puitteissa on politisoitu oikeusvaltioperiaate. Puhemies, olen taipuvainen yhtymään tähän näkemykseen — siltä osin yhtymään, että oikeusvaltioperiaate, korruptionvastaisuus, tiedotusvälineiden toimintavapaus, sananvapaus ja tuomioistuinten riippumattomuus ovat kaikki poliittisia periaatteita, poliittisia arvoja, ja me haluamme niitä unionissa puolustaa. Se on lähtökohtana meille kaikille. Totesitte, että tässä on itse asiassa kysymys sen konservatiivisen politiikan tuomitsemisesta, mitä Puolassa ja Unkarissa harjoitetaan. Tässä on näitä muitakin — Purra viittasi muihinkin maihin. Me olemme kaikki nämä oikeusvaltioperiaatteen rikkomukset rekisteröineet. Mutta kun Euroopan neuvosto on pistänyt Puolan monitoroinnin piiriin ja siellä vakavasti harkitaan myöskin Unkarin pistämistä monitoroinnin piiriin oikeusvaltioperiaatteen rikkomisesta, te voitte olla täysin varma, että tämä keskeisin ihmisoikeuselin koko Euroopassa ei puoluepoliittisin perustein tätä prosessia käynnistä, [Puhemies koputtaa] vaan siinä on arvoista kyse.

16.00 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Itse henkeen ja vereen liberaalina kuuntelen mielelläni skarppia konservatiivista politiikkaa, mutta tulokinta, että keskeisten demokratian instituutioiden murentaminen olisi konservatiivista, kuulostaa kyllä erikoiselta. Tätä liikehdintää ei Suomeen kaivata.

Itse paketista voi tiivistetysti sanoa, että tässä tehdään juuri sitä, mitä nyt pitääkin: elvytetään koronaviruksen heikentämää taloutta niin, että samalla vauhditetaan väistämättömän tarpeellista ekologista jälleenrakennusta ja uudistetaan talouden rakenteita. Se on juuri sitä, mitä asiantuntijat ovat esittäneet ja tarpeellisenä ja perusteltuna pitäneet. On erikoista mörköillä velalla tällaisessa tilanteessa ja siinä rinnalla samaan aikaan vähätellä vielä vakavampaa ilmasto- ja ekologista velkaa — se tekee siitä vielä erikoisempaa.

Olisin itse kysynyt hallitukselta: On hienoa, että puolet tästä ollaan käyttämässä vihreään siirtymään, mutta tietysti on tärkeää, että tämä suunta on oikea, että se toinen puoliskokaan sitten ei haittaa sitä eikä ole ristiriidassa sen kanssa. Miten tästä käytännössä huolehditaan?

16.01 Juho Kautto vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En mene enää Puolaan enkä Unkariin. Minulle on ainakin tullut perussuomalaisten kanta oikeusvaltioperiaatteisiin hyvin selväksi, [Mika Niikko: Kerro siitä vähän!] elikkä niitä ei enää kunnioiteta.

Mennään kotimaahan ja maakuntiin. Työttömyys on lisääntynyt koronaepidemian takia voimakkaasti, ja toisaalta suuriakin teollisuuden tuotantolaitoksia on suljettu rakennemu-

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

toksesta johtuen. Tämän olemme esimerkiksi Keski-Suomessa huomanneet karmealla tavalla, kun sinällään kannattava Kaipolan tehdas lopetettiin. Hätä näillä paikkakunnilla on kova, sillä korvaavia työpaikkoja ei helposti synny. Pidän erityisen tärkeänä, että elpymisrahastosta ohjataan varoja näille kaikista pahiten kärsineille seutukunnille. On ehdottoman tärkeää luoda uutta yrittämisen edellytystä ja varmistaa muun muassa toimivilla liikeneyhteyksillä maakuntien elinvoimaisuus ja ihmisten elämisen edellytykset näiden kotiseuduilla. Toivon todella, että tämän elpymispaketin varoja siis suunnataan näille pahoin kärsineille alueille. Käsittääkseni elpymispaketin tarkoitus on ensisijaisesti luoda [Puhemies koputtaa] uutta ja uudenlaista työtä, ja luotan, että hallitus huomioi nämä.

16.03 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on paljon puhuttu siitä, että Suomi maksaa päälle 6 miljardia ja saa vähän päälle 3 miljardia. Mutta täytyy myöskin muistaa se, että vaikka emme ottaisi huomioon tätä nettomaksuusuutta, niin tämä tapa, millä tätä elpymisrahastoa lähdetään rahoittamaan yhteisellä velalla, tarkoittaa sitä, että Suomi saisi itse suoraan rahoitusmarkkinoilta huomattavasti halvemmallä tuon rahan, jonka voisi sitten lahjoittaa suoraan näille EU-jäsenmaille. Sitä kautta tämä olisi korokotasoltaankin halvempi keikka Suomelle kuin tehdä tämä tämän elpymisvälineen kautta. Ymmärrän tietysti, että tässä hallituksella on tärkeää sitoutua poliittisesti tähän tavoitteeseen.

Arvoisa puhemies! Tässä elpymisrahastossa on äärimmäisen tärkeää, että nämä rahat tulisi viisaasti käytettyä. Vielä kysyn valtiovarainministeriltä: kun näitä rahoja nyt sinne tänne ripotellaan, niin miten me pystymme pitämään huolen, että näissä säilyvät selkeät linjaukset, näissä säilyy se vaikuttavuus, [Puhemies koputtaa] että nämä eivät päädy väärinkäyttöksiin muualla maailmalla?

16.04 Vilhelm Junnila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eikö salin keskiosa koe lainkaan ongelmallisena sitä, että tällaiset oikeusvaltioperiaatteen kaltaiset moraalihyvät tulevat keskeiseen talouspoliittiseen rooliin? Ettekö lainkaan? Eikö edes edustaja Orpo löydä tästä ongelmaa, että talouspolitiikkaan liittymättömät ideologiset arvot alkavat ohjata sen toteuttamista? Perinteisesti tämänkaltaista ohjausvaikuttamista on pidetty sosialistisena. [Vasemmalta: Huh huh! — Antti Kurvinen: Onko riippumaton oikeuslaitos sosialismia — ja sananvapaus?]

Valtiovarainministeri Vanhanen puhui nopeasta elvytyksestä. Kysyn ministeriltä: ovatko tehtävät toimenpiteet kokonaan tai suurimmalta osaltaan nopeita, vai onko niin, että tähän pakettiin ujutetaan kaikenlaisia pitkäjänteisiä, useita vuosia kestäviä ideologisia hankkeita, joilla ei ole mitään tekemistä sen enempää nopeuden kuin koronankaan kanssa? On hyvä muistaa, että viennistä Suomi saa rahansa, ei siltarummusta, saati sähköpyörästä.

16.05 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olipa uskomaton puheenvuoro, [Antti Lindtman: Aivan käsittämätön!] että liitetään talouspolitiikkaan liittymättömiä asioita — vähän vähättelevästi vielä — talouspolitiikkaan. Ne talouspolitiikkaan liittymättömät asiat, mihin viittaatte, [Vilhelm Junnila: Oikeusvaltioperiaate!] ovat oikeusvaltioperiaate, riippumaton tuomioistuin, demokratia, parlamentarismi, sananvapaus. [Vilhelm Junnila: Ei mitään tekemistä talouspolitiikan kanssa!] Mitä tärkeämpiä asioita on? Sen jälkeen talouspolitiikalla ei ole mitään merkitystä, jos näistä arvoista luovutaan ja tin-

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

gitään, [Vasemmalta: Juuri näin!] ei mitään merkitystä. [Jussi Halla-aho: Aika yksimielinen vasen laita! — Leena Meri: Kokoomuskin siirtynyt sinne!]

16.06 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muutamia huomioita tästä keskustelusta. Ensinnäkin tätä kestäväen kasvun elvytystä tukevat Suomessa elinkeinoelämä, yrittäjät, ay-liike, [Mauri Peltokangas: Turvetuottajat! — Mika Niikko: Turvetuottajat!] maataloustuottajat, maakuntien liitot. Haluaisin tietää, missä on se Halla-ahon kristallipallo, josta hän on ottanut tämän kritiikin, että tämä on huono asia, kun kaikki asiantuntijat ovat Suomesta ja tukevat tätä.

Toinen kysymys, arvoisa puhemies, on se, että haluaisin kuulla, että kun Halla-aho haluaa lisää työpaikkoja ja vähemmän tukiriippuvuutta — hieno tavoite, me keskustassa kannatamme samaa — niin mitä tässä paperissa on, mikä sitä ei tekisi. Juuri siihenhän tässä pyritään, [Leena Meren välihuuto] että kun taloudellinen nousu alkaa, niin vihreän talouden, digitaalisuuden ja muitten uusien keksintöjen ja innovaatioitten kautta päästään siihen nousuun kiinni.

Mutta, arvoisa puhemies, kaikista hämmäntävintä on se, että perussuomalaiset hyysäävät täällä Puolaa, Unkaria ja muita Itä-Euroopan maita, jotka polkevat riippumatonta oikeuslaitosta, polkevat median vapautta, polkevat ihmisoikeuksia ja tukahduttavat opposition. [Puhemies koputtaa] Halla-aho, onko Unkarin ja Puolan tie teidän mielestänne Suomenkin tie — demokratian tukahduttaminen? [Kimmo Kiljunen: Onko se teidän tie?]

16.07 Jussi Halla-aho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minun mielestäni on todella outoa, että tämä asia ei tule toistamallakaan selväksi. [Matias Mäkynen: Junnilalleko? — Naurua] Perussuomalaiset vastustavat suomalaisten veronmaksajien rahojen lähettämistä Etelä- ja Keski-Euroopan maihin koronaelpymispaketin puitteissa. Toisin sanoen me vastustamme myös suomalaisten veronmaksajien rahojen lähettämistä Puolaan ja Unkariin. [Välihuutoja keskustan ryhmästä] Mikä tässä voi olla näin epäselvää?

Mitä tulee tähän maaseudun elinvoimakysymykseen, niin tämä nyt tuntuu kovasti puhuttavan keskustaa, kun vaalit lähestyvät ja jänskätys nousee. Kuten sanottua, me haluamme puolustaa maakuntien ja maaseudun elinvoimaa luomalla sellaisen verotusympäristön, sellaisen lainsäädännöllisen ympäristön, että sinne kannattaa investoida ja luoda oikeita työpaikkoja ja että ihmisille jää tuloistaan niin paljon käteen, että heidän on kannattavaa ottaa työtä vastaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Otetaan vielä edustaja Lindtman, ja sen jälkeen muutama ministeripuheenvuoro.

16.08 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Halla-aho, te yritätte puhua nyt pois sitä, mitä äsken sanoitte. Te väititte, että näissä oikeusvaltioperiaatteen Puolaan ja Unkariin kohdistuvissa prosesseissa olisi kyse siitä, että heitä rangaistaan konservatiivisesta politiikasta. Näin te väititte, että kyse on oikeusvaltioperiaatteen politisoimisesta. [Kokoomus: Juuri näin!] Junnila täällä sanoi, että kyse on moraalihyveestä. Oikeuslaitoksen riippumattomuus — onko se todella teille asia, joka ei ole tärkeä. Onko se vain moraalihyve? [Vastauspuheenvuoropyyntöjä perussuomalaisten ryhmästä] Kyse on todella fundamentaalisista kysymyksistä: saavatko ihmiset ja yritykset Euroopan sisämarkkinoilta jokaisessa oikeuslaitoksessa riippumattoman, tasavertaisen kohtelun. Jos sitä

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

ei pystytäkään takaamaan, niin silloin talouspolitiikallakaan ei ole väliä. Nyt, Halla-aho, teidän joukkueenne antaa vauhtia tälle oikeusvaltion rapauttamiselle. [Puhemies koputtaa] Miettikää, [Juha Mäenpään välihuuto] missä joukossa te olette.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Halla-aho, ja sen jälkeen nämä luvut ministeripuheenvuorot.

16.09 Jussi Halla-aho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kukaan ei kiistä niitä ongelmia, joita Puolassa, Unkarissa [Antti Lindtmanin välihuuto] ja monissa muissa Itä-Euroopan maissa on esimerkiksi oikeuslaitoksen riippumattomuuden suhteen. Ne olivat olemassa Puolassa ja Unkarissa silloin, kun niissä oli liberaalimpi johto kuin tänä päivänä. Se, että me puhumme oikeusvaltioperiaatteen politisoimisesta, ei tarkoita sitä, että me pitäisimme korruptiota tai oikeuslaitoksen toimintaan puuttumista poliitikkojen taholta jotenkin konservatiivisena politiikkana tai hyväksyttävänä asiana. Se, mitä me korostamme, on se, että Unkari ja Puola eivät ole joutuneet EU:n ja komission ja Euroopan parlamentin hampaisiin näiden ongelmien vuoksi, jotka ovat varsin laajalle levinneitä Itä-Euroopassa ja Etelä-Euroopassa, vaan siksi, että ne ovat esimerkiksi kieltäytyneet ottamasta vastaan haitallista maahanmuuttoa ja näyttäneet siinä mielessä oikein hyvää esimerkkiä muulle Euroopalle.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt ministerit Vanhanen, Leppä ja Mikkonen ovat pyytäneet puheenvuoroa.

16.10 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun on kyllä vaikea hyväksyä tätä äskeistä edustaja Halla-ahon tulkintaa siitä, [Mauri Peltokangas: No älä hyväksy!] että unioni, sen kaikki muut jäsenmaat ja komissio tarkastelisivat oikeusvaltiokysymystä kytkettynä johonkin politiikkalohkoon tai maiden poliittiseen käyttäytymiseen. [Jussi Halla-aho: Juuri näin!] En voi hyväksyä tätä. [Leena Meri: Komissio on poliittinen!] Liioin minusta asian kiertäminen sillä, että ei hyväksytä elvytyspaketin rahoja Unkariin ja Puolaan, ei tässä auta, koska tämä oikeusvaltiokriteeri koskee myös EU:n muuta varojen käyttöä. Eli haluatteko te irtautua myös siitä, että EU:lla on yhteinen budjetti? [Jussi Halla-aho: Hyvä ajatus! — Antti Kurvinen: Uskomatonta!]

16.11 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomen kestävä kasvun ohjelma ja EU:n rahoituskehys luovat pitkäjänteisyyttä, vakautta ja ennustettavuutta — juuri sitä, mitä Suomi on halunnut näinä epävarmoina aikoina. Tämä pitkäjänteisyys on erityisen tärkeää maataloudelle, suomalaiselle ruoantuotannolle, biotaloudelle ja maaseutuelinkeinoille. [Juha Mäenpää: Turveyrittäjille!] Se on tärkeää yrityksille, jotta ne uskaltavat investoida ja jotta me saamme jalostusarvoa nostettua. Tätä kaikkea me tällä ohjelmalla ja tällä isolla kokonaisuudella haluamme.

Näihin lukuihin. 6 prosenttia tulee lisää maatalouteen ja maaseudun kehittämiseen tulevalla ohjelmakaudella ja sen lisäksi vielä elpymisvälineestä 209 miljoonaa erillistä rahaa vuosille 21—22. Tämän lisäksi vielä tulevat satsaukset valokuituihin, laajakaistaan, bio-kaasuun ja niin edelleen. Jos nämä eivät ole oikeita asioita, joita me nyt teemme ja joita me haluamme tehdä, niin mikä on? Se on juuri sitä oikeanlaista maaseutupolitiikkaa, elin-

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

keinopolitiikkaa ja talouspolitiikkaa ja sitä vahvaa tulevaisuusloikkaa, tuottavuusloikkaa, jota me haemme.

16.13 Ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koronan vuoksi meidän täytyy elvyttää niin Suomessa, Euroopassa kuin koko maailmassa, ja on äärimmäisen tärkeää, että samalla kun ratkaisemme tätä talouskysymystä, samalla myös muihin kriiseihin vastaamme eli elvyttämme tavalla, jolla vastaamme niin ilmastokriisiin kuin luontokatoon. Sen takia on äärimmäisen tärkeää, että myös EU:n elpymisvälineessä merkittävä määrä osoitetaan ilmastotoimiin, ja me Suomessa olemme sopineet, että osoitamme ilmastotoimiin vähintään puolet. Sen lisäksi huolehdimme siitä, että niillä muilla varoilla, jotka käytetään, emme aiheuta merkittävää haittaa ilmastotoimille tai luonnon monimuotoisuudelle, joten myös niillä satsauksilla, joita tehdään — ei ainoastaan vihreään siirtymään vaan myös tki:hin, digitalisaatioon ja kestäväan infraan — me haluamme edistää ilmastotoimia.

Täällä nostettiin esiin, että minkä takia tällä paketilla rahoitetaan sellaisia toimia, jotka ovat olleet jo hallitusohjelmassa. Minua enemmän ihmetyttäisi, jos me tähän nyt rupeaisimme keksimään joitain aivan uusia toimia, kun meidän hallitusohjelmamme nimenomaan lähtee siitä samasta ajatuksesta, [Petteri Orpon välihuuto] että saamme tehtyä siirtymän vähähiiliseen yhteiskuntaan ja näin varmistamme myös meidän yritystoimintamme edellytykset ja kilpailukyvyn pitkällä tähtäimellä. Ja se, että meidän yrityksemme voivat nyt tarjota ratkaisuja myös Eurooppaan, muille maille, koska koko EU haluaa pitää huolta siitä, että tällä elvytyspaketilla edistetään siirtymää vähähiiliseen yhteiskuntaan, on meidän teollisuutemme etu, ja me haluamme itse myös auttaa teollisuutta tässä. Esimerkiksi nämä teollisuuden itse kesällä tekemät vähähiilisyystiekartat ovat nyt hyvä osoitus siitä, miten teollisuus itse on sitoutunut ilmastotoimiin, ja elvytysvälineellä me voimme heitä tässä auttaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja vielä ministeri Ohisalo.

16.15 Sisäministeri Maria Ohisalo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä kokonaisuus on tärkeä Suomen talouden elvyttämisen kannalta, eikä pelkästään talouden takia, vaan se on myös sosiaalisesti ja ekologisesti kestävä, kuten tässä edelläkin todettiin. Ikääntyvä Suomi ei tule selviämään ilman työntekijöitä, ilman veronmaksajia, osittain myös kansainvälisiä sellaisia. Tässä salissa on usein peräänkuulutettu sitä, miten vaikkapa työ- ja opiskeluperusteiset oleskeluluvat pitäisi saada nopeammin käsiteltyä, jotta saisimme tänne kansainvälisiä osaajia. Tässä paketissa nähdään nyt sitten yksi mahdollisuus siihen. Digitalisaatiota nopeutetaan ja hyödynnetään, ja moni ministeriö laittaa hynttyyt yhteen ja pistää tämänkin asian toimimaan paremmin. Tiedämme jo nyt, että vaikkapa it-alalla meillä on pulaa osaajista jo tällä hetkellä. [Juha Mäenpää: Ei ne tule tänne verotuksen takia!] Tästä paketista saamme Suomen elinvoiman ja kilpailukyvyn kannalta tärkeitä eväitä eteenpäin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja debattiin.

16.16 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On selvää, että Suomi jakaa yhteiset eurooppalaiset arvot ja oikeusvaltioperiaatteen, mutta Suo-

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

mi ei missään nimessä saa mennä jakamaan eurooppalaisia velkoja. [Perussuomalaisten ryhmästä: Hyvä!] Minua pikkuisen häiritsee tässä keskustelussa se, että me itsestään selvänä pidämme sitä, että menemme ottamaan italialaisten velkoja, koska kysymys on ranskalaisen pankkien valtavista riskeistä Italiassa. [Leena Meri: Niinpä!] Sama koskee Saksaa, sama koskee Belgiaa. Eihän se voi niin olla, että me talvisodan muistopäivää seuraavana päivänä annamme täällä avoimen valtakirjan isoille pankeille, että me maksamme, kun otatte meiltä rahaa. [Jussi Halla-ahon välihuuto] Tämä vain ei kerta kaikkiaan käy.

Ja toinen asia. Kun katsotaan nyt sitten yhteisiä velkoja, niin sitten meidän on pakko katsoa myös sitä, että yhteisvastuutahan ei ole olemassa, se on meidän liittymissopimuksessa kielletty. [Juha Mäenpää: Kurvinen on aivan hiljaa!] No bail-out on yksiselitteisen selkeä. Kun siitä on monta perustuslakivaliokunnan lausuntoa, niin minua pikkuisen häiritsee tämä keskustelu siitä, että kukkaro on auki. Käytetään kaikki ne rahat, mitä me otamme sitä velkaa, suomalaisten hyväksi eikä makseta italialaisten sijoitusseikkailuiden laskuja, koska ne ovat aivan valtavia. Siitä jonosta meidän pitää pysyä pois. [Jussi Halla-aho: Nyt oli väkevää puhetta!]

16.17 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset ovat esittäneet useamman kerran tässä salissa, että elvytysrahat tulisi käyttää mieluummin kokonaan kotimaiseen elpymiseen. Kysynkin perussuomalaisilta: oletteko te arvioineet, mikä vaikutus tällaisella ratkaisulla olisi Suomen vientituloille, kun monen Suomen viennin kannalta tärkeän eurooppalaisen maan talous todennäköisesti romahtaisi ilman tätä elvytyspakettia? Uskallan itse arvioida, että takkiin tulisi selkeästi enemmän kuin mikä on koko Suomen osuus tässä koko elpymispaketissa.

16.18 Jari Koskela ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Mikkonen puhui äsken, hetki sitten, hallitusohjelmasta, ja otankin suoran lainauksen hallitusohjelmasta: ”Suomi osallistuu aktiivisesti Emun kehittämiseen samalla korostaen, että kullakin jäsenmaalla on ensisijainen vastuu omasta taloudesta. Samalla Suomi pitää tärkeänä, että EU-maat harjoittavat vastuullista EU:n vakaus- ja kasvusopimusta kunnioittavaa talous- ja finanssipolitiikkaa.” Nyt kysynkin ministeriltä, kun tässä hallitusohjelmassa oleva kirjaus sopii kyllä hyvin tänään käytävään elvytysvälinekeskusteluun — ja nyt tulee fundamentti kysymys valtiovarainministeri Vanhaselle: hyväksyttekö te tämän hallitusohjelman vai ette, ja noudatatteko sitä?

16.18 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin minua ihmetyttää se, että pääministeri Marin ei ole tätä keskustelua täällä kuuntelemassa. Tämähän on tämän hetken tärkein kysymys koko EU-alueella. [Perussuomalaisten ryhmästä: Käsittämätöntä!] Siksi haluaisinkin nyt teille, hallitus, esittää sen kysymyksen, että olettehan te nyt ymmärtäneet sen kokoomuksen kannan, että me emme ole tukemassa tätä pakettia, ellei oikeusvaltiomekanismi todella ole osana tätä sekä elpymisvälineessä [Antti Kurvinen: Hyvä kanta!] että budjetissa. Me emme tule hyväksymään tätä, ellei se ole mukana tässä, [Jussi Halla-aho: Hyvä tietää, nähtäväksi jää!] ja toivon todella, että otatte sen huomioon tulevilla neuvotteluilla.

Arvoisa puhemies! Vielä haluaisin tätä oikeusvaltiomekanismia alleviivata, sillä täällä perussuomalaiset ovat mielestäni aika tyrmistyttävällä tavalla halventaneet oikeusvaltiomekanismia. Siis kysymyshän on siitä, että kansalainen ei voi luottaa siihen, että hän saa

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

oikeutta siinä maassa, kuten Puolassa tai Unkarissa, koska hallitus on valinnut tuomarit, [Puhemies koputtaa] eikä hän voi luottaa siihen, että lehdistä luetut uutiset ovat monipuolista tietoa asioista, [Puhemies koputtaa] koska nekin ovat hallituksen vallan alla.

16.20 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy tehdä selväksi nytten, että totta kai perussuomalaiset kannattavat oikeusvaltioperiaatetta, mitä tulee oikeuslaitokseen, sananvapauteen, lehdistöön [Antti Kurvinen: Kannattaako Junnilla?] ja kaikkiin näihin muihin kysymyksiin. Mutta nyt me keskustelemme kuitenkin elpymispaketista ja siihen rinnastettavista asioista, [Antti Lindtman: Nimenomaan!] ja olisi kohtuullista, että samanaikaisesti puhutaan myös siitä, mitä edustaja Hoskonen mainitsi, että jos Euroopan komissio ja EU eivät itse noudata omia sääntöjä, niin miten täällä on varaa lähteä nuhtelemaan yhtään ketään muutakaan siitä, ettei noudateta sääntöjä. Tämä kokonaisuus on kuitenkin ollut hakoteilla jo pitkään.

Mitä tulee tähän elvytyspakettiin, niin tämä on kuitenkin käytännössä EU:n yhteinen sosiaalitoimisto, minne annetaan paljon rahaa ja mistä saadaan vähän takaisin. Ja keskustalle näyttää erittäin hyvin sopivan se, että saatiin neuvoteltua yksi kansallinen kirjekuori, joka on 500 miljoonaa, ja siitä 400 miljoonaa tulee maatalouden tukemiseen. [Antti Kurvinen: Meitä kiinnostaa maaseutu!] Teille tämä kelpaa. Suomi kumminkin nettomaksaa sinne pakettiin 3,4 miljardia euroa ja saa roposia takaisin, ja te keuhutte, että tämä oli hyvä saavutus. [Antti Kurvinen: Meitä kiinnostaa maaseutu!] Perussuomalaiset eivät hyväksy sitä, että meidän kansallisia varoja annetaan Italian kaltaisille maille, jotka eivät pysty [Puhemies koputtaa] työpaikkoja luomaan siinä määrin, että se näkyy [Puhemies: Ja minuutti täynnä!] Suomessa saakka. Minä... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

16.21 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Keskustalle koko Suomi on mahdollisuuksien maa, ja tarvitsemme kaikkia alueita koko Suomessa — se perussuomalaisille tiedoksi.

Nykyisessä koronapandemiatilanteessa tarvitsemme laajaa elvytystä ja myöskin tekoja tulevaisuuteen. Me tarvitsemme tekoja nimenomaan, että selviämme tästä vaikeasta tilanteesta tulevaisuuteen. Ja kun on kuunnellut esimerkiksi perussuomalaisten puheita tässä salissa tänäänkin, niin ei voi kuin ihmetellä, etteivät perussuomalaiset ole tukemassa suomalaisen työn ja yrittäjyyden elvyttämistä ja tukemista. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] En voi ymmärtää, ettette te voi tukea tätä elvytyspakettia tässä vaikeassa tilanteessa. Omasta mielestäni tämä kestävän kasvun ohjelma on nimenomaan Suomen elvytysohjelma pitkälle tulevaisuuteen, [Perussuomalaisten ryhmästä: Kuunnelkaa Hoskosta!] kuten ministeritkin ovat [Puhemies koputtaa] tuoneet esille.

16.22 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erityisesti nuoret ovat kärsineet tästä koronan aiheuttamasta talouskriisistä. Suomi pääsee kasvun tielle vain panostamalla koulutukseen, ja se on tärkeintä, mitä me meidän nuorillemme voimme tehdä. Nuoria ei auta tuloveron lasku, jos ei ole työpaikkaa. Nuoria ei auta bensiniveron alennus, jos ei ole koulutuspaikkaa, mihin mennä. Siksi tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta, koulutus ja jatkuva oppiminen ovat tämän ohjelman keskiössä. Niihin panostetaan puoli miljardia euroa. Korkeakoulujen aloituspaikat lisäävät nuorille mahdollisuuksia rakentaa omanlaistaan tulevaisuutta, lisäävät mahdollisuuksia työllistää. Nämä kestävän vihreän

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

kasvun työpaikat ovat niitä työpaikkoja, jotka kestävät aikaa, jotka luovat meidän nuorillemme mahdollisuuksia hyvän elämän edellytyksinä.

16.23 Mikko Ollikainen r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman, arvoisa puhemies! Bloomberg julkaisi hiljattain, viikonloppuna, listan, jossa nostettiin esille, mitkä maat ovat hoitaneet koronavirukseen parhaiten. 53 maan joukossa Suomi oli viides — Uusi-Seelanti on hoitanut koronavirukseen parhaiten. Hyvään koronahoitoon kuuluu tulevaisuuden rakentamista ja uskoa tulevaisuuteen, kestävästi. Me olemme monella saralla jo edelläkävijöitä, esimerkiksi kestävien tuotteiden kehittämisen ja tutkimuksen osalta.

Haluan itse nostaa esille kiertotalouden ja mahdollisuuden käyttää esimerkiksi maatalouden jätteitä kaasun tuotannossa. Myös pienimuotoisia biokaasulaitoksia tulee saada lisää, jolloin paikallisesti voidaan tuottaa ja käyttää paikallisesti tuotettua biokaasua liikenteessä — niin sanottu win-win-tilanne — ja jakelupisteitäkin tarvitaan lisää. Kysyisin ministeri Lintilältä: millaisia mahdollisuuksia just tällaisilla pienimuotoisilla paikallisilla biokaasulaitoksilla on saada osansa tämän paketin kautta? Se luo nähdäkseni työpaikkoja. — Kiitos.

16.25 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämän selonteon sivulla 51 on väliotsikko ”Hoito- ja palveluvelan purkaminen sekä hoitopaikojen nopeuttaminen”. En siteeraa siitä kuin yhden virkkeen: ”Koko maassa otetaan käyttöön hoitopaikojen nopeuttavia uusia työnjaon muotoja ja toimintamalleja.” Joku voi ajatella, että onko tämä kohta nyt oikeassa paikassa. Minun mielestäni se on ehdottomasti oikeassa paikassa. Me puhumme tuottavuudesta. Terve työvoima, osaava, terve työvoima, joka ei odota hoitopaikojen pitkästä hoitojonoista vaan saa nopeasti hoidon ja on taas toimintakykyinen, on ihan keskeisiä voimavaroja silloin, kun kansakunta lähtee kohottamaan tuottavuutta. Meillä on Suomessa valitettavasti ollut perinne... Vuonna 2002 tehtiin kaksi välikysymystä pitkistä hoitojonoista. Toivon kovasti, että me emme joudu uudelleen tilanteeseen, missä joudutaan tekemään välikysymys hoitojonoista, vaan me lähdemme nyt [Puhemies koputtaa] näillä voimavaroilla ratkaisemaan tätä asiaa.

16.26 Lulu Ranne ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me emme voi hyväksyä sitä, että Suomi on EU:n ikuinen nettomaksaja. Me emme voi hyväksyä velka- ja verouunionin kehitystä. Me emme voi hyväksyä sitä, että Marinin hallitus pahentaa tilannetta koko ajan. Me perussuomalaiset haluamme, että Suomen kaikki liikenevät varat käytetään Suomen hyväksi täällä. Me emme halua, että rahoja kierrätetään ja puolet jätetään Etelä-Eurooppaan. Eihän tämä ole oikeudenmukaista. [Johannes Koskinen: Jargonia!]

Me tiedämme, että velkaelvytykselläkin on rajansa, ja muistutan siis kertaalleen vielä, että korkean velkaantumisen tilanteessa lisävelkaantuminen kasvattaa bruttokansantuotetta vain sen ensimmäisen vuoden. [Ari Torniaisen välihuuto] Sen jälkeen tilanne pahenee, ja tämä on hyvä muistaa. Rajansa kaikella. Kaikki rahat, mitä tästä maasta liikenee, on käytettävä suoraan meidän maamme hyväksi. Meillä on mahdollista tukea omaa tki:tä, omaa energiatuotantoa, omaa ruokatuotantoa paljon tehokkaammin ja paljon paremmin, kun me emme syödä puolta rahoista [Puhemies koputtaa] muihin maihin.

16.27 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin halunnut pääministeri Marinilta vielä kysyä, mutta ehkäpä pääministerin sijainen, valtiovarainministeri

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

Vanhanen, vastaa siihen kysymykseen, jonka edustaja Wallinheimo täällä jo esitti. Suomessa on aivan sama mahdollisuus kuin Unkarilla ja Puolalla asettaa kova kovaa vastaan ja todeta, että jos oikeusvaltioperiaate vesitetään tai se irrotetaan elvytyspaketista ja rahoituskehyksestä, siinä tapauksessa Suomen parlamentti, Suomen eduskunta, ei tätä kokonaisuutta hyväksy. Teidän johtamanne hallituksen puolueilla on enemmistö tässä eduskunnassa, te voitte sen ratkaisun tehdä. Edistääkö Suomen hallitus tätä neuvotteluissa? Oletteko valmiita laittamaan kovan kovaa vastaan, sillä meille kokoomuksessa ei käy se, että oikeusvaltioperiaate vesitetään tai se irrotetaan tästä kokonaisuudesta. Silloin on suuri riski siihen, että se ei jälleen kerran toteudu. Oikeusvaltioperiaatteessa on kyse demokratiasta, siinä on kyse sellaisista arvoista, joista on myös oltava valmiita maksamaan. [Puhemies koputtaa] Nämä ovat sellaisia arvoja, joista ei voi antaa periksi. [Puhemies koputtaa — Antti Kurvinen: Kyllä, avoin yhteiskunta!]

16.28 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomen nettomaksuasema, joka on itse asiassa varmaan pienimpiä, kun verrataan nettomaksajia, perustuu siihen, että me menestymme ja meidän taloutemme tilanne on parempi. Jos perussuomalaiset haluavat, että Suomi ei olisi nettomaksaja, niin se tarkoittaa silloin, että Suomi olisi myös heikommassa tilanteessa ja Suomi olisi saajana [Lulu Ranteen välihuuto] ja olisi myöskin taloudellisesti erittäin vaikeassa tilanteessa. [Jussi Halla-ahon välihuuto]

Tässä kun kuunnellaan perussuomalaisten puheita ja kaikki hoituu kotimarkkinoilla, niin täytyy kysyä, ovatko perussuomalaiset sitä mieltä, että meidän vientikin voitaisiin hoitaa ihan vain kotimaisin keinoin ja kotimarkkinoilla. Kaikki toimet, mitä sieltä esitetään, näyttävät siltä, että kaikki kansainvälinen yhteistyö, kaikki rajat ylittävä yhteistyö, pitäisi keskeyttää. Mutta sitä varten tämä koko Euroopan unioni on olemassa, että pystymme vastaamaan sellaisiin haasteisiin, joihin emme yksin, omien rajojen sisällä, pysty vastaamaan, vaan siihen tarvitaan rajat ylittävää yhteistyötä niin kaupan, turvallisuuden kuin myöskin tämän oikeusvaltion alalla. [Mika Niikko: Ja Norja ja Sveitsi ovat ihan pulassa!]

16.29 Jussi Halla-aho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri Ohi-salo peräänkuulutti tuossa työperäisen maahanmuuton lisäämistä, ja tähän pitää esittää kaksi kriittistä huomiota.

Ensinnäkään työllisten määrän lisääminen ei nosta työllisyysastetta, jos maahanmuutto lisää samassa suhteessa tai vielä nopeammin työttömien tai työelämän ulkopuolella olevien määrää, kuten se tekee [Antti Kurvinen: Tämäkin on maahanmuuttoaihe!] esimerkiksi siksi, että tänne saatavuusharkinnan kautta tulleiden työntekijöiden työllisyysaste romahtaa muutaman vuoden maassaolon jälkeen kantaväestön keskiarvon alle.

Toinen huomio liittyy siihen, että edes työllisyysasteen nousu ei korjaa huoltosuhdetta, jos työperäinen maahanmuuttaja ei tule toimeen omilla ansioillaan — puhumattakaan siitä, että hän olisi niin sanotusti nettoveronmaksaja. Ikävä kyllä tämä kuvaa aivan liian suurta osaa jo nykyisestä niin sanotusta työperäisestä maahanmuutosta, ja on selvää, että vo-lyymien lisääminen ei millään tavalla paranna tilannetta. [Antti Kurvinen: Miten tämä liittyy elvytyspakettiin?]

16.30 Mirka Soinikoski vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näen todella tärkeänä sen vuoropuhelun, jota ohjelman valmisteluvaiheessa on eri toimijoiden kanssa käyty. Valmisteluun on otettu mukaan kunnat, maakunnat, elinkeinoelämä ja tiedeyhteisö.

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

Myös meillä Hämeessä maakuntaliitto on nostanut vihreän kasvun keskeiseksi osaksi maakunnan selviytymissuunnitelmaa.

Nyt on eduskunnan vuoro ottaa kantaa siihen, miten elpymisvälineen rahoitusta tulisi käyttää. Meillä kaikilla on varmasti tähän mielipiteemme, mutta nyt jos koskaan on kyettävä katsomaan yli vaalikausien ja tekemään päätöksiä, joilla paitsi edistetään nopeavaiikutteista elpymistä myös rakennetaan eheämpää yhteiskuntaa pitkällä aikavälillä.

Vihreän siirtymän ohella on todella tärkeää pitää kaikki ihmiset mukana. Elpymisvälineen avulla huolehdimme jokaisen suomalaisen terveydestä ja kuromme umpeen koronan aiheuttamaa hoitovelkaa. Sote-uudistuksen toimeenpano jatkuu koronasta huolimatta, ja hyvä niin, sillä nyt jos koskaan tarvitsemme entistä tehokkaampia, saavutettavampia [Puhemies koputtaa] ja yhdenvertaisempia palveluita.

16.31 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Täällä tuntuu osassa salia olevan suuria vaikeuksia ymmärtää, että tämän päivän euro on eri asia kuin 30 vuoden päästä maksettava euro. Otetaan vertauskuva vaikka suomineidosta, joka lähtee opiskelemaan, ottaa 30 000 euron lainan, opiskelee ammattiin, joka työllistää ja kasvattaa tätä yhteistä kakkua. 30 vuoden päästä on aika helppo tinki maksaa 60 000 euroa, kun on sinä aikana tienannut satojatuhansia euroja enemmän kuin olisi ilman sitä opiskelua tienannut. Tästä on kysymys. Ja siinä tulee lisäksi vielä se, että siitä 60 000:sta maksaa sitten osan EU omilla varoillaan, sellaisilla veroilla, joita ei kansallisvaltio kerta kaikkiaan pysty perimään mutta jotka ovat järkeviä EU:n ja muun maailman kilpailukyvyyn tasaamiseksi — juuri hiilitullin ja digiveron tapaiset. Tästä on kysymys. Tämä 3 miljardia [Puhemies: Nyt on aika täynnä!] voidaan maksaa... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylitystä]

16.33 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten täällä on todettu, niin kokoomus pitää tärkeänä, jopa reunaehtona, sitä, että tämä oikeusvaltioperiaate EU:ssa ja niissä neuvotteluissa toteutuu ja siitä ei anneta periksi.

Meidän kulttuurissamme ehkä toinen, mikä liittyy oikeusvaltioperiaatteeseen, on sopimusten noudattaminen ja sopimusperusteinen EU, ja semmoiseen Suomi on kyllä mennyt. Aioin tämän kysyä pääministeriltä, koska tämä on 6 miljardin kysymys ja varmaan tärkein tämän vaalikauden kysymyksistä, mutta hän ei ole nyt paikalla, joten voisiko valtiovarainministeri vastata: Onko tässä olemassa jonkunmoinen riski, kun me vähän liiraamme tästä sopimusperusteisesta EU:sta? Me toteamme, että tämä on kertaluonteinen ja tarkkarajainen, niin kuin perustuslakivaliokunta on näköjään kaikkia meitä opettanut, mutta tuleeko tästä sittenkin käytäntö? Oma käsitykseni on se, että ei tämä kriisi tule olemaan ainutlaatuinen, vaan näitä seuraa muodossa tai toisessa taas joku kriisi, ja jos joka kerta sitten niin todetaan — se on hyvää tarkoittavaa — kun taas annetaan joku paketti, [Puhemies koputtaa] niin tuleeko tästä Euroopan unionissa ikään kuin tapa?

16.34 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Lulu Ranne avauspuheenvuorossaan esitti minusta yhden tärkeän periaatteen tätä elvytyspakettia arvioitaessa: tässä pitäisi varmistaa, että Suomen ja suomalaisten etu tulee turvattua. Minä jäin ihmettelemään hänen johtopäätöstään, kun hän vastusti tätä elvytysrahastoa, sen vuoksi, että me kaikki ymmärrämme, että Suomi vientivetoisena maana tarvitsee koko unionin elpymistä ja se on meidän työllisyytemme ja talouskasvumme kannalta välttämätöntä

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

eli suomalaisten etu. Minulle kylläkin selvisi se ristiriita tässä ajattelutavassa, miksi tämä ristiriita hänellä oli, miksi hän vastustaa elvytysrahastoa ja kuitenkin puhuu suomalaisten edusta, koska hän, arvoisa puhemies, totesi tässä viimeisessä puheenvuorossaan myöskin, että hän ei hyväksy sitä, että Suomi on pysyvästi EU:n nettomaksaja. Me pääsemme reippaasti nettomaksajaksi siinä tilanteessa, että Euroopan unioni ei todellakaan elvy ja tulee taloustaantumaa tänne ja me kutistumme kuoreemme. Me putoamme hyvin nopeasti nettomaksajien joukkoon taloustaantumien, heikon talouskehityksen ja ylipäätään yhteiskunta-kehityksen tuloksena. Tässä tämä ilmeisesti on, tämä aukeaa. [Puhemies koputtaa] Tämä on minulle hankala dilemma, että ymmärsin teitä mutten sittenkään ymmärtänyt.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: No niin, aika täynnä. — Otetaan vielä edustaja Ranne, kun nimi mainittiin, ja sen jälkeen ministerien vastaukset.

16.35 Lulu Ranne ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvon puhemies! Tässä keskustelussa yritetään koko ajan hämmentää sitä pääasiaa. Eli hallitus ei esitä elvytyspaketin vaikuttavuusarviointia Suomen osalta, koska se paljastaisi epäkohdat, ne epäkohdat, joita perussuomalaiset ovat monessa puheenvuorossa tuoneet esiin. [Antti Kurvisen välihuuto] Tästä seurauksena on, että maamme talous tulisi kärsimään, itsemääräämisoikeus ja koko tulevaisuus tulisivat kaventumaan — juuri tämä, kun puhutaan, että me haluamme vain sitä pientä ja kapeaa ja olemme surkealla tiellä. Hallitus on nimenomaan kaventamassa Suomen mahdollisuuksia selvitä ja menestyä tulevaisuudessa. Kaikki rahat, jotka meillä on käytettävissä, tulee keskittää nimenomaan suomalaisten tulevaisuuden kehittämiseen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Vanhanen, 2 minuuttia.

16.36 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jo aikaisemmin kerroin, että sain olla silloin tekemässä päätöksiä, kun finanssikriisin elvytystä tehtiin. Silloin muun muassa laitettiin 500 miljoonaa euroa asuntojen korjausavustuksiin. Niillä saatiin vivuttamalla 5 miljardin korjausavustukset Suomessa. Se oli tehokasta toimintaa, mutta olkaamme rehellisiä: Ei se meidän kilpailukykyämme parantanut. Se ei lisännyt eurollakaan meidän vientimahdollisuuksiamme maailmalle. Nyt tässä elvytyksessä on kyse toisenlaisesta konseptista, jossa Suomen intressinä on ennen muuta saada se, että meidän talousalueemme koko Euroopan alueella kasvaisi ja saisimme omalle viennillemme myös kysyntää. Me olimme nettosaaja — edustaja Kiljunen muistaa hyvin sen, kun meillä oli laman jälkeinen vaihe — eli silloin me olimme nettosaaja, silloin me saimme rahaa EU:lta, mutta onneksi olemme päässeet siitä irti. Onneksi meidän talouskehityksemme nousi, ja me olemme tällä hetkellä keskimääräistä paremmassa asemassa. [Juha Mäenpää: Velkarakalla!]

Näitä elpymisvälinerahoja emme mekään saa käyttää vanhojen velkojen maksamiseen, eivätkä sitä muutkaan maat voi tehdä, vaan niillä pitää olla kustannustehokkaita, vaikuttavia toimia, investointeja, hankkeita, joista heidän pitää tehdä suunnitelmat, asettaa niille tavoitteet, jotka komissio ja muut jäsenmaat hyväksyvät. Suomen kohdalla se tulee varmasti tarkoittamaan, että tämän paketin kautta, jos se hyväksytään, me tulemme paljon satsaamaan uusiutuvaan energiaan, siis kotimaisen energian tuottamiseen, tulemme saamaan nopeita yhteyksiä, me tulemme satsaamaan valtavasti t&k-toimintaan, me tulemme lyhentämään hoitovelkaa, joka on aivan olennainen osa, niin kuin edustaja Lindén totesi, myös

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

tästä koronasta selviämistä. [Arja Juvonen: Koronalisää hoitajille!] Tämä paketti tähtää myös niiden vahinkojen korjaamiseen, jotka koronasta ovat aiheutuneet. Ihmisten terveydentilan nopea palauttaminen on tärkeä osa tätä. Me tulemme satsaamaan työvoimapalveluiden parantamiseen, satsaamme kansainvälisen kilpailukyvyn parantamiseen — juuri niihin painopisteisiin, jotka hallitus tässä selonteossa esittää eduskunnan [Puhemies koputtaa] arvioitavaksi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Leppä, minuutti riittää.

16.38 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuulinkohan oikein? Täällä vähäteltiin maatalouden merkitystä. Olivatkohan ne sanat jotenkin niin, että se on laiha lohtu? Ei muuten ole. [Antti Kurvinen: Niinpä!] Suomalainen maatalous, suomalainen ruoantuotanto on elinehto meille. Se on elinehto meille, ja me tarvitsemme sen eteen tehtävää työtä, jota nyt näillä kahdella välineellä tehdään, ja sillä turvataan se pitkäjänteisyys, niin kuin tuossa edellä on moneen kertaan todettu, samoin se, että meillä on biotaloudessa erittäin mittavat mahdollisuudet. Täällä on tullut esille biokaasun valtaisa potentiaali, joka meillä on. Se on yhtä aikaa vihreää teollisuutta, [Juha Mäenpään välihuuto] se on elinkeinoelämää, se on yrittämisen paikkoja lisää, se on ilmasto-työtä, se on vaikka mitä, maaseudun elinvoimaa.

Tällä kaikella me haluamme vain ja ainoastaan tulevaisuuden elinvoimaloikan Suomelle, joka koskettaa koko maata ja jokaista suomalaista. Se on tämän tarkoituksena, ei yhtään mikään muu.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Mikkonen, myös minuutti.

16.39 Ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei ole sattumaa, että tämän meidän suunnitelmamme nimi on ”Suomen kestävä kasvun ohjelma”. Me haluamme nyt käyttää tämän elpymistilanteen hyväksemme ja rakentaa kestävä, kilpailukykyistä Suomea, ja se tietysti tarkoittaa sitä, että saamme tehtyä siirtymän vähähiiliseen yhteiskuntaan. Selvitykset maailmalta kertovat, että fossiilielvyytykseen verrattuna työpaikkoja syntyy moninkertaisesti, kun satsataan uusiutuvaan vähähiiliseen energiaan ja siirtymään vihreään talouteen. Sen takia ne toimet, mitä haluamme tehdä, ovat sellaisia, kuten uusiutuvan energian ratkaisuihin satsaaminen, uusien ratkaisujen etsiminen, öljylämmityksestä eroon pääseminen, biokaasu, joka tässä jo mainittiin, muut puhtaan liikenteen ratkaisut ja teollisuuden sähköistymisen tuki. Näillä keinoilla me varmistamme sen, että siirrymme kohti vähähiilistä yhteiskuntaa ja meidän teollisuutemme ja meidän yrityksemme ovat kilpailukykyisiä myös tulevaisuudessa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Lintilä.

16.40 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Oikeastaan sen sijaan, että täällä keskustellaan, ovatko tässä paketissa perusteet kohdallaan ja tuleeeko tähän lähteä, minun mielestäni enemmän kannattaisi keskustella siitä, miten me hyödynnämme tämän täysimääräisesti. Kyse on siitä, että tällä hetkellä kaikkien jäsenmaitten pitäisi käyttää tämä aika — kun koronan takia tietyllä tavalla ollaan kone ajettu alas — sen hiomiseen, että kun tilanne aukeaa, niin me olemme kilpailukykyisessä kunnos-

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

sa. Siihen meidän pitää Suomessakin pyrkiä. Näitten hankkeitten, joita tätä kautta on tulossa, tulee olla sellaisia, jotka nostavat meidän kilpailukykyä, jotka nostavat meidän tuottavuutta.

Ja edustaja Ollikainen kysyi tästä biokaasupuolesta. Biotalous tulee olemaan hyvin keskeinen osa tätä kokonaisuutta. Vihreässä siirtymässä sillä on erittäin iso rooli, ja en usko, että oppositiosta perusuomalaisetkaan sitä vastustavat. Käsittääkseni aika monella perusuomalaisella äänestäjällä on erittäin vahva sidos biotalouden puolelle, metsätalouden puolelle ja niin edelleen.

Me tulemme hakemaan nimenomaan kilpailukykyä, kasvua ja tuottavuutta tämän pakeitin kautta, ja ainakin omalla sektorillani, siellä energiapuolella, kiinnostus sitä kohtaan on erittäin kova [Puhemies koputtaa] tällä hetkellä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset. — Ja nyt menemme puhujalistaan.

16.42 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministereille rohkeasta tähyämisestä tulevaisuuteen.

Suomen kestävä kasvun ohjelman tarkoituksena on viedä ja uudistaa maamme taloutta kohti koronan jälkeistä aikaa. Katsomme koronan yli. Haluan kiinnittää huomiota koulutuksen, tutkimuksen ja innovaatioiden sekä maakuntien rooliin kasvun lähteenä.

Suomen tuottavuuskehitys on ollut vähän vaisua kuluneella vuosikymmenellä. Tarvitsemme uusia tuulia osaamisen sekä elinkeinorakenteiden kehittämisessä. Korkeakoulutettujen rooli kansainvälisessä kilpailussa kasvaa jatkuvasti. Lisäksi talouden rakennemuutos kiihtyy entisestään pandemian vuoksi, joten ammatin vaihtaminen on väistämätöntä yhä useammalle meistä. Silti koulutustason nousu ja osaamistason kehitys uhkaavat pysähtyä. Yrityksillä alkaa olla isoja ongelmia osaavan työvoiman löytämisessä eri puolilla Suomea. Toisaalta Suomen kasvupotentiaalissa ei ole kyse vain teollisuudesta vaan myös palveluista. Esimerkiksi matkailu-, elämys- ja luova talous ovat kokonaisuus, jossa tarvitaan kehitystyötä sekä viennin edistämistä.

Onko maakuntien potentiaalia vielä hyödynnetty tarpeeksi? EU:n elpymispaketin varoja tulee käyttää tämän potentiaalin hyödyntämiseen. Valokuituyhteyden rakentaminen maaseudulle ja taajamiin avaa mahdollisuudet paikkariippumattomalle etätyölle. Netti ei saa pätkiä, sen tulee toimia joka mökissä. Tämä avaa mahdollisuuden etätyömatkailun kehittämiseen. Suomella on uniikki mahdollisuus tarjota maailman miljoonakaupunkien osaajille turvallinen ja toimiva työympäristö keskellä puhdasta suomalaista luontoa lähiruuan äärellä. Kehitetään tällaista etätyömatkailua.

Kaikki data myös osoittaa, että korkeakoulutukseen liittyvät työpaikat tulevat korostumaan jatkossa. Työ syntyy aloille, joilla tarvitaan korkeakoulutusta. Siksi panostus jatkuvaan oppimiseen ja työikäisen väestön koulutustarjonnan uudistamiseen on välttämätöntä. Myös korkeakoulutettujen määrän lisääminen on tarpeen. Aloituspaiikkoja on saatu, mutta niitä tarvitaan vielä lisää.

Luodaan suunnitelmalliset toimenpiteet, joilla nostetaan osaamistasoa, varmistetaan korkeakoulutasoinen osaaminen keskeisillä aloilla ja muunnetaan olemassa olevaa osaamista työelämän uusia tarpeita vastaavaksi. Näillä toimenpiteillä tuemme yritysten ja yhteiskunnan uudistumista ja mahdollistamme elintärkeää kasvua elinkeinorakenteen monipuolistumisen kautta. Nämä ovat panostuksia pitkän aikavälin kasvupotentiaaliin. Samalla

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

meidän tulee satsata kestäväan kehitykseen, suomalaisen maatalouteen ja biotalouteen. Tehdään yhdessä tulevaisuuden elinvoimaloikka.

16.46 Mirka Soinikoski vihr: Arvoisa puhemies! Koronapandemian kaltaisista kriiseistä ei kukaan, eivät yksilöt, maat eivätkä mantereet, selviä yksin. Euroopan unioni on päättänyt mittavasta yhteisestä elpymisvälineestä, jonka avulla tästäkin kriisistä selvitään yhdessä. Kolmoiskriisin keskellä ei riitä, että raivaamme tietä ulos koronakriisistä, vaan samoilta toimilla on edistettävä fossiilitaloudesta irtautumista ja ehkäistävä taloustaantumaa. EU:n elpymisväline tarjoaa jopa 3 miljardin taalan paikan vauhdittaa vihreää siirtymää. On valittava, teemmekö elvytystä menneisyyden vai tulevaisuuden ehdoilla.

Arvoisa puhemies! Kuten selonteossa todetaan, kestävan kasvun ohjelman tavoitteena on edistää uudistumista ja tuottavuutta. Elpymisväline on valtava panostus suomalaisen yhteiskunnan kestävämpään tulevaisuuteen. Hallituksen linjauksen mukaisesti vähintään puolet elpymisvälineestä käytetään ilmastomuutoksen torjuntaan raiteita unohtamatta. Kestävän kehityksen hallitus noudattaa linjaansa myös kriisin keskellä. Suomi on asettanut ohjelmaan valittaville hankkeille omat kriteerit, joista moni nousee suoraan EU:n vaatimuksista. Kokonaisuuksien tulee esimerkiksi olla kestävan kehityksen Agenda 2030 -ohjelman mukaisia ja huomioida vaikutukset tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen.

Arvoisa puhemies! Sote-uudistus on iso rakenteellinen muutos työntekijöille ja organisaatioille, jotka ovat koronan vuoksi jo valmiiksi kovilla. Uudistuksen siirtymävaiheen toimeenpanoon tulisikin siksi panostaa osana kestävan kasvun ohjelmaa. Mitä paremmin saamme sote-uudistuksen jalkautettua keskuksiin ja sairaaloiden arkeen, sitä paremmin saamme purettua hoitojonoja ja varaudumme seuraavaan varautumista ja valmiutta vaati-vaan tilanteeseen.

Kuten tiedämme, myös mielenterveyspalveluiden tarve on kasvanut voimakkaasti koronakriisin aikana ja hoitojonot ovat myös siellä kasvaneet. Ilman mielenterveyttä ei ole muutakaan terveyttä. Jos nyt jätämme mielenterveytensä kanssa kamppailevat ihmiset hoitamatta, on meillä edessämme valtava inhimillinen korjausvelka. Siksi elpymisvälineestä olisi suunnattava rahoitusta matalan kynnyksen mielenterveyspalveluihin, lyhytterapiaan ja toimiin, jotka vievät kohti terapiatakuuta.

Suomi ja Eurooppa joko nousevat osaamisella tai kompastuvat sen puutteeseen. Siksi on tärkeää, että tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta, koulutus sekä jatkuva oppiminen on nostettu ohjelman kärjiksi. Tki-panostuksilla paitsi tuetaan vihreää siirtymää myös lisätään korkeakoulujen aloituspaikkoja ja sitä kautta tuetaan nuorten pääsyä toivomalleen työuralle. Nuorten työmarkkinoille pääsyä vauhditetaan Ohjaamo-palveluita vahvistamalla sekä tukemalla lastensuojelun jälkihuollon asiakkaiden itsenäistymistä. Nämä panostukset nuoriin ovat ratkaisevan tärkeitä, sillä nuorissa on tulevaisuutemme.

Arvoisa puhemies! Kestävän kasvun ohjelma auttaa ihmisiä ja yrityksiä kolmoiskriisin yli ja luo uskoa tulevaisuuteen. Juuri tässä ja nyt parasta työllisyys- ja talouspolitiikkaa on kuitenkin estää viruksen leviäminen [Puhemies koputtaa] omassa arjessamme niin hyvin kuin mahdollista.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Hoskonen. Onko...? Aa, siellä, kuollessa kulmassa. — Olkaa hyvä.

16.49 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Piilossa olin, mutta en asialta. — Elvytystä Suomi varmasti tarvitsee, mutta kyse on vain siitä, miten se elvytys toteutetaan. Kun tämä Euroopan tukipaketti hyväksyttiin 21. päivä heinäkuuta Brysselissä, niin Ranskan presidentti Macron tuuletti, että olemme luoneet pysyvän velanottomekanismin Eurooppaan — pysyvän velanottomekanismin Eurooppaan. [Jari Koskela: Näin on!] Miksi me täällä puhumme, että tämä on kertakäyttöinen väline, kun me kaikki tiedämme, tai meidän pitäisi tietää, että kakkostukipakettia parhaillaan Euroopan unionissa suunnitellaan? Komissio valmistelee ensi syksyille paljon, paljon massiivisempaa pakettia kuin tämä 750 miljardia on. [Jari Koskela: Kerro hallitukselle!] Kyllä minun mielestäni pitää eduskunnassa ottaa tosiasiat tosiasioina. Minä ainakin elämässäni olen siihen tottunut, että tuijotetaan totuutta silmiin niin kuin se on, [Jari Koskela: Hienoa!] ja eduskunta ei voi lähteä karkuun tässä asiassa. Minua loukkaa henkilökohtaisesti se, että täällä puhutaan höpöjä eikä oteta tosiasioita tosiasioina. [Jari Koskela: Tuo on miehen puhetta!] Minä uskaltaisin ministerinä sanoa, jos olisin ministeriaitiossa, miten tämä asia on, mutta en vielä sitä ole kuullut. Toivon, että jonain päivänä sen kuulen.

Suomi on saamassa elvytyspaketilta hieman yli 3 miljardia rahaa mutta maksaa 6,6. Käytännössä vuonna 2058 Suomen maksuvastuu lienee luokkaa 8 miljardia. Minun lapsenlapseni, nuorempi minun lastenlapsistani, on vuonna 2058 kuusikymppinen, juhlimme hänen kuusikymppisiään — tai kuka juhlii, minä en ehkä ole niitä enää näkemässä — ja hänen velkavastuunsa yltyä sinne, 60-vuotissyntymäpäiville saakka. Kuinka monella Suomen kansanedustajalla on valtaa sanoa, että se pieni poika joutuu maksamaan vielä kuusikymppispäivilläänkin näitä velkoja? Se on väärin, se ei voi olla oikein. Minä en jaksa tällaista ymmärtää.

Euroopan unionin tukipaketin perusteet luotiin jo helmikuussa, silloin kun ei koronasta ollut mitään tietoa — senkin me tiedämme, mutta ei vain ole kukaan vielä tässä salissa kovin paljon siitä puhunut. Ja sitten kun maksamme näitä velkoja, niin mitä tulee sen jälkeen, kun se kakkospaketti tulee? Se on tulossa vajaan vuoden kuluttua ensi syksynä. Emme me voi tällaisilta asioilta silmiämme sulkea. [Mikko Lundén: Ei voida, ei!] Minua harmittaa aivan tavattoman paljon tällainen hyssyttely. Ei Suomen eduskunta voi olla mikään höpöhöpöjuttujen keskus, vaan täällä pitää ottaa asiat sellaisina kuin ne ovat. Mutta välillä tuntuu vähän vaikealta, ainakin minun sieluani kirvelee aivan tavattomasti — siksi sanon sen suoraan, ettei ensi yönä tarvitse tämän takia painajaisia nähdä. [Mikko Lundén: Moni näkee!]

Sitten kolmas asia, joka on vielä yhtä vakava, on se, pitääkö meidän sitoutua yhteisten velkojen takuumieheksi. Kysymyshän on siis ranskalaisten pankkien valtavista sijoitusseikkailuista, lähinnä Italiassa. 84 miljardia menee sinne rahaa, kansakunnalle, jonka kansallinen varallisuus on Suomeen verrattuna valtava. Me olemme sen valtion rinnalla köyhiä. Tuemme rikasta valtiota ja otamme ihmisiltä rahaa: kun olemme avaamassa verotustamme niin, että he saavat verotusoikeuden, niin meidän työmiehet ja meidän eläkeläiset joutuvat avaamaan kukkaronsa sitä varten, että Italiassa voidaan elää ja pankit voivat elää ja ottaa valtavaa riskiä, ranskalaiset pankit nimenomaan. Siinä on saksalaisia pankkeja ilmeisesti mukana, ja luulenpa, että siellä on myös belgialaisia — belgialaisista en ole niin varma, mutta saksalaisia ja ranskalaisia on varmasti. Sen takia Macron tuuletti, että olemme luoneet pysyvän velanottomekanismin, vaikka se tässä talossa tunnutaan kieltävän. Näin Macron teki, katsoin sen tiedotustilaisuuden, kun se televisiosta silloin tuli.

Tätä minä ihmettelen, arvoisa puhemies, syvästi, miksi tällaisia asioita ei suoraan sanota. Toivoisin, että joku sen sanoisi vielä lisäkseni, ja toivoisin sen olevan ministeriaitiosta.

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

Sitten tämä tulonsiirtounionin luominen. Tässähän olemme luomassa tulonsiirtounionia. Kun siirrämme valtavia summia rahaa eteläiseen Eurooppaan täältä pohjoisesta, silloin teemme tulonsiirtounionin, ja se on jäsenyys sopimuksemme puitteissa kielletty asia, sitä ei voi olla, eikä voi olla sitä, että menemme takuuseen toisten veloista. Se on se no bail-out -sääntö, ja pitäisi jokaisen kansanedustajan tänä iltana nukkumaan mennessä tietää, [Jari Koskela: Kyllä!] että no bail-out -sääntö on edelleen voimassa. [Välihuutoja perussuomalaisien ryhmästä]

Ja lopuksi vielä, arvoisa puhemies: Kun on tämä valtava velkataakka, mistä on paljon puhuttu, niin kannattaa meidän kaikkien muistaa tämä reaalityous, missä me täällä elämme ja rahaa käsittelemme, ja sitten finanssimaailmassa pyörivät valtavat velat — se valtava velkamassa on yli kymmenkertainen reaalityouteen verrattuna. Jos me alamme maksaa leipärahoilla näitä pörssisijoittajien valtavia tappioita, niin se ei tule ikinä onnistumaan. Se tie on loputon tie, ja se köyhdyttää kaikki kansakunnat yhdessä vuosikymmenessä lähes nolliin. Annammeko tämän signaalin pankkimaailmaan, että te voitte porsastella niin paljon kuin sielu sietää, mutta kyllä veronmaksajalla kukkaro riittää? [Mikko Lundén: Ei anneta!] Ei missään tapauksessa sellaista pidä antaa, mutta minua harmittaa tässä tilaisuudessa se, että me kyllä puhumme kauniita sanoja elvytyksestä ja vaikka mistä, mutta itse siitä isosta asiasta, johon olemme menossa ja jolla tekemässä valtavaa vahinkoa Suomelle, ei uskalla kukaan puhua. Toivon, että se päivä tulisi mahdollisimman äkkiä. [Vilhelm Junnila: Keskustan henkinen johtaja! — Jari Koskela: Tulevaisuuden tekijä!]

16.55 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Suomen kestävä kasvun ohjelma on 2,3 miljardin euron kokonaisuus, joka rahoitetaan EU:n elpymisvälineen kautta. Tässäkin salissa on kyseenalaistettu elpymisvälineen käyttö Euroopan unionin jäsenmaiden elvytystoimiin koronan aiheuttamasta taloudellisesta ahdingosta nousemiseksi. Mutta koko EU:n elpyminen on Suomenkin etu. Suomen kaltaiselle pienelle, vientivetoiselle maalle Euroopan sisämarkkinoiden toimivuus on ensiarvoisen tärkeää.

Arvoisa puhemies! Tämä 2,3 miljardin euron kokonaisuus on meille ainutlaatuinen mahdollisuus tehdä suuri käänne kohti kestävämpää Suomea ja Eurooppaa. Me vihreät kannatamme reilua muutosta eli sitä, että vähennämme päästöjä, köyhyyttä ja epätasa-arvoa samaan aikaan. Tällä ohjelmalla pystymme samaan aikaan elvyttämään koronan runtelemaa taloutta ja vauhdittamaan reilua siirtymää kohti hiilineutraalia, luonnoltaan rikasta ja asukkaistaan huolta pitävää Suomea. Tällä ohjelmalla panostamme puoli miljardia euroa osaamisen kartuttamiseen ja autamme ihmisiä selviämään koronan yli. Vähintään puolet rahasta käytetään ilmastokriisin torjuntaan ja vihreään siirtymään. Tärkeä lähtökohta on, ettei yksikään euro mene ilmaston tai ympäristön kannalta haitallisiin hankkeisiin.

Vihreiden tavoitteena on, että EU:n elpymisvarat käytetään kokonaisuudessaan Agenda 2030:n mukaisiin kestävä kehitykseen edistäviin hankkeisiin. Tämä onkin selontekoon kirjattu. Vihreää digitaalista siirtymää tukevilla luontopohjaisilla ratkaisuilla tavoitellaan ilmastomuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista. Lisäksi tavoitteena on pysäyttää luonnon monimuotoisuuden heikentyminen ja saavuttaa vesien hyvä tila. Tärkeää on myös se, että elvytystoimissa huomioidaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusvaikutukset.

Olennaista on, että hankkeiden priorisoinnissa painotetaan myönteisten ympäristövaikutusten ohella vaikutuksia työllisyyteen, kilpailukykyyn sekä julkisen talouden kestävyyteen. Nämä eivät ole vastakkaisia toisilleen vaan päinvastoin tukevat toinen toistaan. Teollisuuden uudistamisen ohella meidän on tuettava myös luovia aloja, matkailua ja kulttuuri-

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

ria, jotka ovat kärsineet ja kärsivät edelleen koronasta. Nämä alat ovat merkittäviä työllistäjiä ja luovat hyvinvointia yhteiskuntaamme.

Arvoisa puhemies! Meillä on nyt miljardin euron paikka toteuttaa energijärjestelmän muutos, jolla irrottaudumme fossiilisista polttoaineista. Se tarkoittaa polttoon perustumattomia lämmitysjärjestelmiä sekä puhtaan energian tuotantoa ja varastointia. Biomassan laajamittainen käyttö sähkön ja lämmön tuotantoon ei ole kestävä vaihtoehto. Tähän muutokseen tarvitsemme teollisuuden uudistumista ja investointeja. Eri teollisuudenalat ovatkin jo tehneet omat hiilineutraalisuustiekarttansa, joiden toteuttamiseen tätä elpymispakettia kannattaa fiksusti hyödyntää. Tavoitteena tulee olla ilmastopäästöjen mittavan vähentämisen ja energiatehokkuuden parantamisen lisäksi uuden, vientivetoisen liiketoiminnan synnyttäminen sekä uusien työpaikkojen ja uuden yrittäjyyden luominen. Myös kiertotaloudessa piilee valtava potentiaali materiaalien uudelleenkäytön ja kierrossa pitämisen merkittävään kasvattamiseen ja uuteen työhön.

Arvoisa puhemies! Kestävä tulevaisuus edellyttää koulutukseen sekä tutkimus- ja innovaatiotoimintaan satsaamista. Osaamisen kasvattaminen on Suomen reitti takaisin kasvun tielle. Me tarvitsemme nuorillemme lisää aloituspaikkoja korkeakouluihin. Siksi on tärkeää, että koulutus, jatkuva oppiminen sekä panostukset tutkimukseen, kehitykseen ja innovaatioihin ovat tämän ohjelman yhtenä painopisteenä. Erittäin tärkeää on myös nuorten työmarkkinoille pääsyn vauhdittaminen Ohjaamo-palveluita parantamalla sekä tukemalla lastensuojelun jälkihuollon asiakkaiden aikuistumista. Meidän on nyt vahvistettava nuorten tulevaisuudenuskoa.

Arvoisa puhemies! Meillä oli jo ennen koronaa suuri haaste kasvavien mielenterveysongelmien ja hoitoonpääsyn ongelmien kanssa. Korona on tilannetta vain pahentanut. Mielenterveyden hoitovelkaa on purettava viipymättä. Matalan kynnyksen mielenterveyspalvelut ja terapiatakuu toisivat tähän kaivatun ratkaisun. Vihreät ovatkin esittäneet näiden palveluiden rahoittamista osana Suomen kestävä kasvun ohjelmaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 17.00.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 19.14.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 2 käsittelyä.

19.16 Jari Koskela ps: Arvoisa herra puhemies! Euroopassa tavoitellaan ilmastoneutraaliutta vuoteen 2050 mennessä. Suomen tavoite on olla hiilineutraali vuonna 2035. Tarkoittaako tämä, että hallitus antaa muille maille 15 vuoden mittaisen kilpailuedun, jonka aikana Suomi maksaa siitä, että muut saavat edelleen saastuttaa? Hallituksen ilmastotavoitteet ovat ylimitoitettuja, ja joillakin päätöksillä on seurauksia, joita hallituksessa ei ehkä ole mietitty. Valaisen asiaa nyt edustaja Hoskosenkin innoittamana turvetuotannon kautta.

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

Kun puhumme kestävästä kasvusta, on turvetuotanto merkittävässä asemassa. Hallitus tavoittelee turpeenpolton puolittamista vuoteen 2030 mennessä. Budjettiriihessä tehdyillä päätöksillä tavoite toteutuu kuitenkin jo aiemmin. Bioenergia ry:n arvion mukaan turpeenpolto on vähentynyt 75 prosenttia jo vuoteen 2025 mennessä... [8 sekunnin katkos tallenteessa]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt meillä on joku ongelma mikrofonissa, hetkinen. — Kokeilkaa puhua uudelleen.

Nytkö kuuluu paremmin?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt kuuluu, joo.

Saako tässä lisääikää vähän?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: No, kaksi sekuntia.

Kaksi sekuntia lisääikää, no niin, sitten puhutaan nopeasti. — Budjettiriihessä tehdyillä päätöksillä tavoite toteutuu kuitenkin jo aiemmin. Bioenergia ry:n arvion mukaan turpeenpolto on vähentynyt 75 prosenttia jo vuoteen 2025 mennessä, eli alkuperäinen tavoite olisi toteutunut ilman veronkiristykksiäkin kiristyneen päästökaupan ja turpeen huonon maineen takia.

Turvekeskustelua kuitenkin pitäisi käydä kokonaisvaltaisemmin. Kyse on muustakin kuin pelkistä turpeen suorista päästöistä. Päätös lopettaa turpeenpolto on monimutkainen kysymys. Vihreiden entisen kansanedustajan Oras Tynkkysenkin lanseeraama ajatus nettopositiivisuudesta sopii tähän keskusteluun oikein hyvin. Pitääkin tehdä päätöksiä, joilla on enemmän hyviä kuin huonoja vaikutuksia, se on sitä aitoa kestävää kasvua. Mielestäni turpeen kohdalla vaikutuksia ei ole riittävästi tarkasteltu. Turvetyöryhmän loppuraporttiinkin julkaistaan vasta keväällä, vaikka päätökset ovat jo nyt tehtyinä.

Vaikka turvetuotanto ajetaan alas, ei turpeella tuotetun energian tarve vähene. Se on korvattava jollakin. Tällä hetkellä turvetta on korvattu ulkomaisella hakkeella. Menetämme omavaraisuuttamme ja tässä taloustilanteessa elintärkeitä työpaikkoja. Lisääntyvällä hakkeen tuonnilla joudutaan paikkaamaan kotimaista polttoturvetta, joka on parantanut puupolttoaineen käytettävyyttä ja vähentänyt kattiloiden huollon tarvetta. Uudistettavat tuotantovälineet pitää sopeuttaa hakkeen polttamiseen sopiviksi, sillä energiantuotantolaitosten on muutettava tekniikkaansa pelkästään puun polttoon soveltuvaksi esimerkiksi rikin-syöttölaitteisiin investoimalla. Vaikka puun poltto on päästökaupassa saatu laskennallisesti nollapäästöiseksi, sitähan se ei tietenkään ole, eli päästöjen laskeminen on aivan poliittista.

Kansantaloudellisesti menetämme turvetuotannon myötä ison osan omavaraisuuttamme, työllistävää, toimivaa ja maailmankin mittakaavassa hyvin hoidettua toimialaa. Useat seutukunnat ovat riippuvaisia turpeen tuotannosta ja siihen liittyvistä tuotantoketjuista. Puhutaan tuhansista työpaikoista. Suora työllistävä vaikutus on vajaa 2 000 ja välillinenkin on vajaa 4 000 henkilötyövuotta. Määrä on kuitenkin jo laskenut tällä vuosituhannella huomasti. Omavaraisuutta turpeen tuotannon alasajo nakertaa. Olisiko kriisitilanteessa edes mahdollista käynnistää tuotantoa uudelleen, kun koneet on kenties myyty ulkomaille, mis-

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

sä turpeeseen ei suhtauduta niin kielteisesti? Käytännössä vaarana on, että päästöt vain siirtyvät meiltä muille.

Turpeen tuotannon väheneminen vaikuttaa muuhunkin kuin polttoturpeeseen. Soiltamme nostetaan myös kasvuturvetta, joka irtoaa suon pintakerroksista. Kasvuturpeessa kasvavat kotimaiset puutarhatuotteet. Ilmastolle elintärkeä suomalainen metsänhoitokin kärsisi, sillä kasvuturpeeseen istutetaan puiden taimet, 150 miljoonaa kappaletta vuosittain. Kasvuturpeelle ei ole vielä nähtävissä järkevää korvaajaa. Ulkomailta voidaan hakea esimerkiksi kookoskuitua tai kivivillaa, mutta onko järkevää turvautua ulkolaisiin vaihtoehtoihin, jotka ovat vielä kaiken lisäksi huonompia? Kotimaisista vaihtoehdoista rahkasammal osoittaa potentiaalia, mutta sekään ei kasvuturvetta pysty kokonaan korvaamaan. Se toimii lähinnä lisänä kasvuturpeen kanssa, ja jopa rahkasammalen nosto on herättänyt vastustusta, vaikka se uusiutuu melko nopeasti.

Kolmas tärkeä käyttökohde turpeelle on kuiviketurve, jota käytetään muun muassa kotieläintuotannossa. Kuiviketurve on antibakteerista, edullista, kosteutta imevää ja helposti saatavilla olevaa. Ilman kuiviketta joutuisimme turvautumaan enemmän antibiootteihin eläintuotannossa — sitäkö me haluamme? Myöskään kuiviketurpeelle ei ole näköpiirissä ominaisuuksiltaan yhtä hyvää vaihtoehtoa. Turvallinen ja antibioottivapaa elintarviketuotanto parantaa merkittävästi myös elintarviketeollisuuden kilpailukykyä ja luo samalla vientiä, ja me osaamme tuottaa turvallisemmin kuin kilpailijamaat. Meillä tehdään nämä asiat aina, voi sanoa, paremmin, kun saadaan kaikki tuotanto vain Suomeen.

Turve on tärkeää myös aktiivihiilen tuotannossa. Vapo avasi juuri Ilomantsiin aktiivihiiltä tuottavan tehtaan, ja uusia suunnitellaan jatkuvasti. Vaikka vain pieni osa nykyisistä turvetuotantoalueista soveltuu aktiivihiilen tuotantoon, on se kuitenkin merkittävä alueellinen työllistäjä ja tärkeä vientituote tulevaisuudessa.

Lisäksi turvetta käytetään eristyslevyjen valmistuksessa ja jopa vaatteiden ja kosmetiikan raaka-aineena.

Turpeeseen on suhtauduttu pitkään vihamielisesti. Sen tuotanto on haluttu ajaa väkisin alas, eikä tämän alasajon kaikkia vaikutuksia ole vielä edes mietitty. Turpeen tuotantoa ja sen käyttömahdollisuuksia pitää tarkastella kokonaisvaltaisesti. Tällainen yksipuolinen suhtautuminen sopii huonosti nettopositiivisuuden ajatukseen ja kestäväen kasvun toteuttamiseen, ja kuten eräs asiantuntija sanoi, tämä asia on meillä edessä ja ehkä Siperia opettaa tässä matkan varrella. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Junnila, olkaa hyvä. — Maski, edustaja Koskela.

19.21 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa puhemies! Vaikka kestäväen kasvun ohjelman rahoitus tuleekin EU:lta, ei vihreääkään tulevaisuutta voi ikuisesti rahoittaa velkarahalla. Kestäväen kasvun ohjelmassa mainittu ilmastonmuutoksen torjunta ja hiilineutraaliuden tavoittelu nojaa pitkälti talouden ja tuotannon uudistamiseen, energiantuotannon murrokseen sekä digitalisaatioon. On hyvä muistaa, että viennistä Suomi kuitenkin saa rahansa. Maksamme velkarahalla miljardeja elpymispakettiin, josta saamme vähemmän takaisin, ja käytämme sen elvytykseen ja investointeihin, kun ilman elpymispakettia meillä olisi enemmän rahaa käytössä.

On myös hyvä muistaa, että vaikka olemme säästyneet yritysten massiivisilta konkurssiaalloilta vielä, se johtuu pitkälti poikkeuslaista, jossa velallista ei oleteta maksukyvyttö-

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

mäksi sillä perusteella, että tämä ei pystynyt maksamaan velkoja viikossa velkojen maksukehotuksesta. Tämä muutos on voimassa tuonne tammikuun loppuun, ja onneksi hallitus on muuttamassa tämän siten, että se jatkuisi tuonne aivan syyskuun loppuun saakka. Joka tapauksessa työpaikkoja tulee katoamaan, eikä elpymisvälineen vihreä siirtymä näitä konaisuudessaan kykene paikkaamaan.

Kestävän kasvun ohjelmassa todetaan, että uudistuminen ja tuotantopotentiaalin kasvu edellyttävät investointeja ja että yksityisiä investointeja voidaan edistää huolehtimalla houkuttelevasta investointiympäristöstä. Aiemmin saimme esimakua Kaipolan paperitehtaan sulkemisilmoituksella. Eilen saimme uuden esimerkin siitä, kuinka houkutteleva ympäristö investoinneille Suomi on, kun Neste ilmoitti sulkevansa Naantalın jalostamon joidenkin kymmenien miljoonien eurojen säästämiseksi. Samaan aikaan omistajaohjausministeri Tuppuraisesta ei ole kuulunut yhtään mitään. Tai itse asiassa on, piti oikein tutkia: Viimeisen kahden viikon aikana ministeri Tuppurainen on kerran ottanut kantaa Nestettä koskevaan asiaan. 14. marraskuuta ministeri ilmaisi huolensa siitä, että Nesteen hallituksen jäsenten palkkiot ovat jääneet jälkeen muista yhtiöistä, ja hän on lähettänyt tästä kirjeen, että hallitusjäsenten palkkioiden korottamista harkittaisiin. Ajatelkaa — tällaista omistajaohjausta tilanteessa, jossa Neste, jonka ylivoimaisesti suurin omistaja valtio edelleen on, pistää pillit pussiin ja duunarit pihalle. Aivan käsittämätöntä, että asioita hoidetaan näin vaimmalla kädellä.

Mitä tulee investointeihin, niin marraskuun alussa Neste ilmoitti ostavansa jalostamon Alankomaista 258 miljoonan euron hintaan. Viime vuonna Neste investoi Singaporen jalostamoon 1,4 miljardia euroa. Investointeja siis tehdään. Tämän lisäksi, kun Neste ilmoitti aloittavansa yt-neuvottelut — 14. syyskuuta — seuraavana päivänä, 15. päivä, he myivät osuutensa Nynas AB:stä, joka on tällainen yhtiö, joka tuottaa huippulaadukasta bitumia esimerkiksi Naantalın ja Porvoon jalostamon käyttötarpeisiin. Kyllä tämä vaikuttaa siltäkin osin aika suunnitelmalliselta.

Naantalın jalostamon sulkeminen tietää alihankintaketjun huomioiden lähes tuhatta työntöntä. Löytävätkö nämä ihmiset uuden työpaikan vihreässä siirtymässä, jota täällä on tänään peräänkuulutettu? Ministeri Lintilä, joka oli täällä aiemmin, varmasti ymmärtää tilanteen, ja odotamme häneltä paljon — ja nyt kun hän ei ole täällä paikalla enää kuulemassa, niin itse asiassa odotamme hieman enemmän. Uskon, että hän voi niin halutessaan saada tähän asiaan sen verran positiivisen lopputuloksen, että sen mukaisesti työntekijät ja Naantalın kaupunki kuitenkin pystyisivät elämään. Olisin kuitenkin odottanut, että omistajaohjausministeri Tuppurainenkin tekisi jotakin. Valitettavasti nyt näyttää siltä, että muutosturvan lisäksi duunarit on jätetty oman onnensa nojaan. Sellaista esimerkkiä antaa Nesteen ylivoimaisesti suurin omistaja eli valtio ja sen omistajaohjauksesta vastaava ministeri. Arvoisa puhemies, kyllä ketuttaa.

19.26 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Tämä Suomen kestävän kasvun ohjelman paketti, joka tässä on meillä käsittelyssä tänään, on ollut poikkeuksellisen iso asia. Se on iso asia myöskin siksi, kun se kytkeytyy tähän Euroopan unionin elvytysohjelmaan. Se on mittakaavaltaan valtavan suuri, mutta se on myöskin sisällöltään merkittävä. Tässä on kysymys siitä, että Eurooppa yhdessä pyrkii taltuttamaan koronaviruksen aiheuttamat taloudelliset seuraukset, mutta ei sillä tavalla, että me vain tukisimme vanhoja rakenteita, vaan aidosti käytetään tätä valtavaa elvytysohjelmaa uuden luomiseen, jolla vahvistetaan pitkällä juoksulla kestävää talouskasvua, kestävää kehitystä ja kilpailukykyä koko Euroopan

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

unionin alueella. Kuten me tässä nyt olemme keskustelussa jo tuoneet monesti esiin, me puhumme käsitteellä ”vihreä siirtymä” ilmastonmuutoksen torjumisesta, digitalisaation edistämisestä, uudentyyppisistä teknologioista, joilla saadaan Eurooppa taloudellisessa mielessä takaisin maailmankartalle vahvana toimijana, ja Suomi sitten yhtenä osana tätä Eurooppaa pääsee hyötymään tästä maanosan tavallaan uudesta tulemisesta.

Olen hieman ihmetellyt tätä keskustelua, että tässä on ollut niin kuin riitasointua keskustelun sävyssä ennen kaikkea perussuomalaisten puolelta, kun he ovat kyseenalaistaneet tämän elvytysrahaston ja sen elvytysohjelman kokonaisuudessaan ja sen taustalla on ikään kuin ajatus suomalaisten edun ajamisesta. Kaikki — taloustieteilijät, poliittiset toimijat, yhteiskunta-analyytikot — voivat todeta yksinkertaisesti sen, että kun Suomi avoimena, painavana markkinataloutena Euroopassa on niin voimakkaan vientiriippuvainen johtuen pelkästään siitä, että maamme koko on pieni, niin sille on edullista, että talouden ympäristö, yhteiset työmarkkinat, sisämarkkinat, joilla me toimimme, ovat vahvat ja toimivat ja kilpailukykyiset, jolloin se hyödyttää myöskin suomalaisia, vähän niin kuin Suomen elpyminen hyödyttää meidän yksittäisiä kuntia ja kaupunkeja. Eli tässä ollaan kokonaisuudessa mukana. Tätä logiikkaa kun jäi sitten miettimään... Minä taisin jo lyhyemmin tuossa aikaisemmin todetakin sen, että kun perussuomalaiset puhuvat siitä, että he vastustavat tätä laajaa elvytystä, elvytyspakettia, ja samanaikaisesti he haluaisivat myöskin, että Suomi siirtyisi nettomaksajan asemastaan, että se ei voi olla ikuinen nettomaksaja unionin puitteissa, niin näillähän on tietysti yhteys toisiinsa: jos meille kävisi sillä tavalla, että elpymisohjelma ajautuisi kiville, niin se merkitsisi Suomessa poikkeuksellisen vaikeita taloudellisia aikoja. Sillä on hyvin nopeasti se seuraus olemassa, että Suomi pääsisi siitä nettomaksajan asemasta pois, nettosaajaksi. Jos tämä on se logiikka, mitä perussuomalaiset ajavat, se ilmeisesti siellä on se sisältö, niin sen suhteen täytyy sitten joka suunnalta osoittaa se, että se [Puhemies koputtaa] silti on väärä.

19.30 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Tässä elpymispaketissa ei ole kysymys siitä, että Suomi saa rahaa, vaan siitä, että Suomi maksaa. Suomi maksaa 6,6 miljardia euroa ja saa 3,2 miljardia hätärahoitusta takaisin, ja tämä on se asia, joka herättää kyllä kysymyksiä. Se tuntuu sille, että mukamas annetaan ja sitten... — Anteeksi, ääni menee. — Se kuulostaa sille, että me kyllä annamme mutta sitten mukamas aavistuksen verran myös saamme, eli vähän niin kuin hölmöläisen matonteko on tässä kysymyksessä.

Arvoisa puhemies! Täällä nousi tuossa keskustelussa esiin sosiaali- ja terveydenhuolto ja erityisesti se, että elvytysrahalla mahdollisesti voisi sitten hoitaa tätä korona-ajalta kertynyttä hoitovelkaa. Tämähän on erittäin tärkeä asia, mutta yksi hyvin tärkeä seikka jää kyllä keskustelussa sanomatta, ja se on tämä hoitajien tilanne, ei ainoastaan meillä Suomessa vaan koko Euroopassa ja koko maailmassa, eli on aika katsoa siihen hoitajaan, joka siellä koronan keskellä nyt sitten hoitaa niitä ihmisiä. Työ- ja elinkeinoministeriö on — juuri tuossa tiedotusvälineistä luin — tehnyt tällaisen sovelluksen, jolla voidaan kutsua ja velvoittaa kymmeniätuhansia terveydenhuollon reserviläisiä ja eri alan koulutuksen omaavia ja saaneita töihin, eli mikäli valmiuslaki olisi tulossa, niin sitten voitaisiin henkilöstöä edellyttää tulemaan töihin. Siellä ovat muun muassa lääkärit, hammaslääkärit, sairaanhoitajat, terveydenhoitajat, laboratoriohoitajat, fysioterapeutit, röntgenhoitajat, proviisorit, farmaseutit ja lähihoitajat.

Eli olisiko aika ruveta puhumaan siitä, että elvytysrahaa voisi käyttää hoitajien koronaliisään? Minä näkisin, että meillä tulee olemaan tosi suuri ongelma siinä, mistä me löydäm-

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

me näitä hoitajia. Paitsi että hoitajia on itse sairastunut, he myös ovat oman henkensä uhal- la siellä töissä hoitamassa potilaita, sairastuneita potilaita — ei ainoastaan koronapotilaita, vaan myös kaikkia muita, koska ihmiset sairastavat ja terveydenhuolto pyörii siellä päiväs- tä toiseen — niin että olisiko aika palkita heitä jollakin tavalla? Minä näkisin, että pitäisi, ja kyllä koen sillä tavalla, että perussuomalaisten eduskuntaryhmä on se, josta nämä äänet liittyen hoitajien tilanteeseen ovat tulleet. Me olemme pitäneet täällä ääntä siitä, että ei ko- rona taitu sillä, että siellä hoitaja tekee työnsä, vaan sillä, että hoitaja jaksaa tehdä työnsä, saa työstänsä ansaitsemansa palkkion ja kannusteen myös ja uskaltaa mennä sinne työ- maalle. Hoitajapula tulee olemaan kyllä tässä edessä, jos tämä kriisi vielä pitkittyy. Monet ovat myös äänestäneet jaloillaan ja lähteneet pois alalta, koska kyllähän alalla on tällä het- kellä pelottavaa.

Arvoisa puhemies! Täällä on myös noussut esille tämä Agenda 2030. [Puhemies koput- taa] Siellähän on 17 erilaista tavoitetta, ja siellä tavoite 3 on — jos, arvoisa puhemies, vielä sallitte tämän — maininta tarttumattomien tautien ennaltaehkäisystä ja hoidosta ja edistä- misestä siten, [Puhemies koputtaa] että terveys ja hyvinvointi edistyvät. Tämä on hyvä ta- voite, ja esimerkiksi lakialoitteeni liittyen suolistosyöpien seuluntoihin liittyy tähän: tart- tumaton tauti, joka pitää pysäyttää.

19.33 Mats Löfström r: Ärade herr talman! Återhämtningsfonden är viktig för att hålla ihop Europa och den Europeiska unionen i en tid då internationellt samarbete sätts på prov. Alla länder har drabbats hårt av coronakrisen, men vissa har drabbats hårdare än andra. Det är viktigt att säkerställa att ingen går under på grund av krisen eftersom det i så fall kan dra med sig mycket större värden och också värderingar.

Finland är ett exportberoende land. Vi kan inte finansiera vår välfärd utan vår export. Vi har världsledande företag inom fartygsmotorer, hissar, hamnutrustning, lyftkranar, tel- ekomunikation, propulsionsystem, gruvmaskineri och massor av andra områden. Dessa är helt beroende av vår export. Dessa bolags försäljning i Finland handlar ofta bara om en- staka procentenheter av deras totala omsättning. Över nio tiondedelar av deras business kommer oftast från andra platser i världen. Trots det är bolagen registrerade i Finland, de betalar samfundsskatt till Finland, har sin forskning och innovation här. Dessa företag och alla de hundratusentals arbetsplatser som skapas av dem och deras underleverantörer be- höver ha en värld som är öppen för business och där det finns klara spelregler. Finland är egentligen för litet för dessa företag, men de kan ha Finland som bas eftersom Finland är en del av den Europeiska unionen och genom att de får ta del av den inre marknaden.

Det här gäller också vissa åländska företag. Vi har medicinska företag, som bland annat herr talman har varit och besökt, vars produkter till 99 procent går på export, inte bara från Åland utan från hela Finland. 99 procent av produkterna som produceras här i Finland av finländska och åländska händer går alltså på export. Det är någonting som vi kan vara stol- ta över, men det är något som vi inte kan ta för givet. 99 procent av deras marknad skulle försvinna om deras exportmöjligheter inte kunde tryggas. Om vi inte har en inre marknad i Europa som utgör 60 procent av finländska företags export äventyrar vi deras företagsverk- samhetsmöjligheter. Därför måste vi slå vakt om den inre marknaden och hålla ihop Euro- pa. Det är också värt att betala för, och det betalar sig tillbaka, för vi får mycket mer tillba- ka per år i ekonomisk aktivitet och arbetsplatser än den medlemsavgift till EU som vi årlig- en betalar.

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

Ärade herr talman! Protektionismen växer i världen, och det finns platser som skulle önska att Europa och EU skulle misslyckas och att den inre marknaden skulle falla sönder. Det skulle också försvaga Finlands företag och Finland. Det är inte i vårt intresse. Av den anledningen är det viktigt att den här återhämtningsfonden skapas av EU, så att ingen annan i världen skapar den för vissa av Europas länder och på så vis lyckas splittra Europa. Av den anledningen är det motiverat att Finland är nettobetalare till den här återhämtningsfonden.

Jag — och jag tror att alla här i salen — hade önskat att vi inte hade en situation där coronaviruset slår sönder vår ekonomi och där vi behöver överväga den här typens åtgärder, men vi kan inte påverka den saken. Vi måste bara agera utifrån de förutsättningar som finns, och det skulle vara oansvarigt att inte vara med. Det skulle också vara att skjuta oss själva i foten.

Med det sagt är det viktigt att betona att den här typens stödpaket är en engångssatsning. Det är enorma belopp vi talar om, även om det är hanterbart för Finland, men det skulle inte vara hanterbart om det skulle bli regelbundet återkommande. Av den anledningen är det också viktigt att hela Europa uppskattar den här insatsen som EU lyckats skapa tillsammans på EU-nivå och där vissa länder är betydande nettobetalare.

Den här fonden är av exceptionell natur, men det är också en exceptionell kris som kräver exceptionella åtgärder. De länder som är nettomottagare av hjälpen behöver därför också vara tacksamma för det stöd man får. Jag är glad att vi från Finland kan vara med och ge den hjälpen, också för vårt gemensamma bästa, men det är viktigt att man uppskattar det och överallt i Europa förstår att detta inte är en enkel uppoffring för alla medlemsländer att göra eftersom alla medlemsländer kämpar med arbetslöshet och enorma effekter av coronapandemin. Men vi gör detta för att slå vakt om Europas framtid och att den ska vara ljus.

Ärade herr talman! EU är en union av värderingar, inte en bankautomat. Vissa länder måste därför sluta behandla EU som en penningssäck samtidigt som man monterar ner domstolars oberoende, inskränker medias frihet och inskränker medborgares grundrättigheter. Då fonden behandlas samtidigt som långtidsbudgeten är det därför viktigt att vi fortsätter trycka på hårt för att rättsstatsprincipen måste vara ett villkor för att få EU-medel. Här vill jag tacka regeringen för att man har försvarat rättsstatsprincipen och uppnått vinster i förhandlingarna. EU är en gemenskap som bygger på demokratiska värderingar, och då måste vi också stärka de verktyg vi har för att trygga rättsstatsprincipen i EU-länderna också efter att medlemsländerna har blivit medlemmar, inte bara i anslutningskriterierna. — Tack.

19.45 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Vielä muutama huomio tästä Suomen kestävästä kasvun ohjelmasta. Olen edellisessä puheenvuorossani pääosin sanonut, mitä tästä asiasta ajattelen, mutta vielä muutama asia täsmennyksenä.

Ensinnäkin se, että kun meille nyt on markkinoitu tässä viime aikoina tämän elvytysrahaston hyvyttä ja toimivuutta, niin olen sitä vahvasti koko ajan epäillyt, ja se iso epäily lähti jo viime kesänä. Ihmettelin suuresti, kun hallitus neuvotteli silloin EU:ssa tästä paketista. Sehän valmistui 21. päivä heinäkuuta. Silloin olisi pitänyt eduskuntaa kutsua heti koolle tästä asiasta päättämään. Menettelytapana tämä on täysin oudoksuttava, suorastaan pelottava, että eduskunta, joka tämän asian päättää, ei vielä ole päässyt äänestämään, mitä tässä tehdään. Meillä puhutaan joka toisessa istunnossa täällä hyvin sydäntäsärkeviä puheenvuoroja parlamentarismen tärkeydestä ja demokratian toimivuudesta. Eduskunta on päättämässä Suomen itsenäisyyden historian ehkä tärkeimmästä asiasta, ja kertaakaan ei

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

ole vielä edes äänestetty. Siis tässä on kysymys Suomen taloudellisesta itsenäisyydestä, ihan varmasti.

Nyt jos me annamme Euroopan unionille mahdollisuuden verotusoikeuteen, mahdollisuuden siihen, että me olemme heidän takaajiaan heidän valtaville lainoilleen — kuten sanoin, finanssimaailmassa pyörivä rahasumma, se valtava rahamassa, on ainakin kymmenen kertaa suurempi kuin reaalityous — ikinä ei pystytä veronmaksajien rahoilla tätä aukkoa täyttämään, ei koskaan. Kysymys on niin valtavista summista, että Suomen kansallisarallisuus ei riitä 1 promilleen siitä, mitä siellä pyörii rahoja. Tämä joukkovelkakirjahysteria on tehnyt sen, että siellä on tehty bittirahaa niin valtavasti. Jos niitä aukkoja sitten veromarkoilla ja veroeuroilla ruvetaan peittämään, niin ei onnistu, se on tuhoon tuomittu yritys. Ja se veronmaksajien rahan sinne työntäminen on mielestäni erittäin, erittäin väärin. Kyllä niistä rahoista, mitä työntekijät ansaitsevat palkallaan tai yrittäjä yritystulollaan tai eläkeläinen eläkkeellä, tuleva verokertymä pitää käyttää suomalaisten hyväksi. Tällainen keinottelu, jolla lähdetään tukemaan huippusuurten pankkien sijoitusseikkailujen valtavia vahinkoja, on niin vastenmielistä minulle, että minä en voi sitä mitenkään hyväksyä. Ja tulin sanomaan vielä kerran sen, että tämä on eduskunnan arvovallan kannalta erittäin alentavaa, että tällaiseen menettelyyn tämä talo suostuu.

Sitten tähän oikeudenmukaisen siirtymän rahastoon. Ja kun puhutaan turpeesta ja tässä pari puheenvuoroa edellä oli tässä asiassa vahvasti sitä mieltä, että se on puhallus, niin sitä se juuri on. Edustaja Harjanne oli siinä aktiivina lopettamassa turvetta, mutta mitä tulee tilalle? Ei mitään. Meillä on märät talvet. Me kaikki tiedämme sen, että Suomen talvet tulevat olemaan vesisateisia, jatkuvasti vettä sataa ja on märkää. Se energiapuu, mitä moni kuvittelee saavansa metsästä tänä päivänä, on niin märkää, että se ei pala. Laitetaanko sinne kevyttä polttoöljyä sekaan vai laitetaanko kivihiiltä? Mitä tekee diplomi-insinööri Harjanne? Hän on energia-alan huippuasiantuntija. Tällainen toiveella eläminen ja hurskastelu on melkein kuin sama asia kuin pikkupojalle lupaisi, että kyllä minä joululahjaksi auton ostan, eikä sitten ostakaan. Olen tästä niin suutuksissani, että täällä viljellään tällaisia turhia toiveita, joilla ei ole mitään todellisuuspohjaa, ja sitten luvataan, että JTF-rahastosta korvataan jotakin. Ei varmasti tule penniäkään. Se 422 miljoonaa taitaa olla se koko summa, mikä JTF-rahastosta tulee. Jos siitä saadaan turveurakoitsijoille joku korvaus, se on joku kurssin pätkä. Yksi turveurakoitsija soitti minulle. Hänellä on 4,5 miljoonan euron omaisuus, joka menettää arvonsa. Kertokaa, arvoisa Vihreän liiton edustaja, mistä te sen korvaatte. Se kaikki menee. Turhat puheet siitä, että korvataan JTF-rahastosta, on syytä nyt lopettaa. Kyllä kansanedustajalla pitää olla vastuu Suomen tulevaisuudesta, eikä täällä voi puhua höpöjä. Kyllä minä olen siitä hyvin pahoillani, että tällaista joutuu vielä vanhoilla päivillä näkemään. Jos te jonain päivänä edes tosiasiat tunnustaisitte, mutta sekin näkyy olevan vaikeaa, kun te sanotte, että innovatiivisilla muodoilla lämmitetään. Millä ihmeellä me lämmitämme, kun ei ole mitään polttaa? Nyt tällä hetkellä palaa kattiloissa tukkipuuta. Sekö on teidän mielestänne, arvoisat Suomen kansanedustajat, oikein? Hallitus on sen nimenomaan vääräksi todennut, sitä ei saa tehdä.

Tämä on täydellistä äänten kalastelua, populismin äärilaitaa, josta olen äärimmäisen vihainen — en tarkoita missään negatiivisessa mielessä, vaan harmitukseni määrä on valtava. Ja sitten me puhumme muka Euroopan tulevaisuudesta, keinoista, joita ei ole olemassa, ja koko järjestelmä perustuu valtavalle velanotolle. Sen tautta piti nyt tämä elvytyspakettikin luoda, että Saksa pelastaa Ranskan, ja velanotto jatkuu. Tällainen talouspolitiikka johtaa Suomen erittäin kaltevalle pinnalle, ja sinne ei saa missään nimessä mennä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia, ja muistakaa maski mennessänne.

19.50 Atte Harjanne vihr: Arvoisa puhemies! Palaan edustaja Hoskosen käsittelemään turpeeseen vähän myöhemmin, mutta tähän alkuun totean, että itse asiassa yksi syy siihen, miksi märkiä ja sateisia talvia on enemmän nykyään kuin aikaisemmin, liittyy siihen, että me olemme lisänneet ilmakehään aivan liikaa hiiltä. Eli tässä on aika pitkiä prosesseja ja polkuriippuvuuksia, joita pitää katkaista. Minä luulen, että meillä on itse asiassa aika samantyyppinen analyysi siitä, että se puubiomassa ei nimenomaan riitä korvaamaan kaikkea turvetta.

Käsillä oleva Suomen kestävän kasvun ohjelma kuvaa, kuinka hallitus kaavailee, että EU:n elpymispaketin rahoitus täällä käytetään. Sen sisältämillä uudistuksilla ja investoinneilla on tarkoitus vauhdittaa ilmastonmuutoksen torjuntaa, parantaa tuottavuutta ja vahvistaa talouden kasvupotentiaalia sekä nopeuttaa tarpeellisia rakennemuutoksia työllisyysasteen nostamiseksi sekä tuotannon ja kulutuksen saamiseksi kestäväälle perustalle. Tässähän siis tehdään juuri sitä, mitä nyt pitääkin: elvytetään koronaviruksen heikentämää taloutta niin, että samalla vauhditetaan väistämättömän tarpeellista ekologista jälleenrakennusta ja uudistetaan talouden rakenteita. Tätä myös asiantuntijat ovat esittäneet ja tarpeellisenä ja perusteltuna pitäneet.

Kestävän kasvun ohjelman painopisteistä kaikkein tärkein on rakennemuutosta tukeva vihreä siirtymä. Lopulta vain ekologisesti kestävä talous voi olla kokonaisuudessaan kestävä talous. Onkin hienoa ja tärkeää, että ohjelmarahoituksessa noin puolet ollaan jyvittämässä tähän vihreään siirtymään, mutta jotta hommassa on järkeä, niin on tietysti tärkeää, ettei siitä toisestakaan puoliskosta rahoiteta kestävä siirtymän kanssa ristiriitaisia asioita.

Yksi tärkeä kohde tässä on kaukolämmön tuotanto. Nyt kaukolämpö tuotetaan pääasiassa polttamalla, ja poltosta yli puolet on pohjimmiltaan kestäväntöntä fossiilista energiaa ja turvetta. Kestävä metsäbiomassa ei tosiaan riitä korvaamaan kaikkea tätä, ja laajeneva puubioenergian käyttö uhkaa hiilinielujen varastoja, metsäluontoa meillä ja maailmalla sekä biotalouden kehittämistä kohti korkeampaa jalostusastetta.

Tähän ongelmaan tarttuminen vaatii julkista rahoitusta. Polttoon perustumattomat ja muut kestävät vaihtoehdot sinänsä pitkälti tunnetaan: erilaiset lämpöpumput ja -varastot mukaan lukien maalämpö eri syvyyksistä, hukkalämmöt, suora sähkölämmitys, boilerit, synteettiset polttoaineet ja ydinkaukolämpö. Kaikkia näitä on syytä edistää. Haasteena on näiden teknologioiden riittävän nopea skaalaaminen, ja siihen tämä ohjelma on oiva väline. Toki tuen rinnalla tulee huolehtia, että sääntely ja markkinaohjaus ovat polttoa korvaavien vaihtoehtojen osalta kunnossa. Sähkön kasvava osuus lämmöntuotannossa korostaa myös entisestään tarvetta riittävälle päästöttömän sähkön tuotannolle.

Arvoisa puhemies! Tämä selonteko on tärkeä paikka keskustella parhaiden elvytyskohteiden valinnasta ja Suomen talouden kestävyyskehittämistä. Samalla näitä ohjelmia valmistellaan nyt pitkin EU:ta, joten tässä on hyvä hetki keskustella myös elvytyspolitiikan eurooppalaisista suuntaviivoista. Kuten todettua, EU-tason koordinoitu elvytys on erittäin perusteltua ja tarpeen, ja myös Euroopan komissio on aivan oikein korostanut ekologisen kestävyyskehittämisen merkitystä elvytyksessä. EU:n energia- ja ilmastopolitiikkaa vaivaa kuitenkin edelleen osin vinoutunut suhtautuminen eri energiamuotoihin, erityisesti ydinvoimaan, mikä näkyy sitten esimerkiksi JTF-instrumentissa ja niin sanotussa kestävä rahoituksen taksonomiassa. Tätä nosti esiin viimeksi tänään TEMin energiaosaston osastopäällikkö Riku Huttunenkin kolumnissaan. Toivoisin erittäin painokkaasti, että hallitus

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

ajaa vahvasti tiedepohjaista ja teknologianeutraalia linjaa unionissa ja sen energia- ja ilmastopolitiikassa. Siinä päästöjen ja biodiversiteetin suojelun täytyy olla keskiössä.

Arvoisa puhemies! Kaiken kaikkiaan tämä kestävä kasvun ohjelma on tervetullut, tarpeellinen, perusteltu ja hyvin valmisteltu. Ratkaisevan tärkeää on tietysti vielä se, että tämän puitteissa rahoitettavat käytännön hankkeet valitaan fiksusti. On sinänsä ihan perusteltua olla huolissaan julkisesta velasta, mutta se on kovin onttoa, jos ei samaan aikaan tunnusteta sitä merkittävää, paljon vaarallisempaa ja vakavampaa ilmasto- ja ekologista velkaa, jota me kerrytämme tuleville sukupolville. Ilmasto ja luonto eivät odota, ja tällainen kertaluonteinen elvytysruiske on välttämätöntä kohdistaa oikein ja kestävästi tulevaisuutta rakentaen.

19.55 Mikko Lundén ps: Arvoisa herra puhemies! Ihan muutama sana vielä tästä elpymispaketista. Tahdon kiittää edustaja Hoskosta, että hän puhui todella hyvin äskenkin.

Elpymispaketissa ei ole kyse siitä, että Suomi saisi EU:lta rahaa. Kyse on siitä, että Suomi maksaa elpymisrahastoon arviolta 6,6 miljardia euroa ja voi vastaanottaa hätärahoitusta 3,2 miljardia euroa. Suomi siis maksaa 3,4 miljardia euroa muiden jäsenmaiden talouden elvyttämisestä ja saa pienemmän osuuden oman taloutensa elvyttämiseen. Kaiken tämän niin sanotun hyvän diilin lisäksi, kuin kirsikkana kakun päälle, Suomen omaan käyttöön palautuvat rahat on korvamerkitty niin, ettei Suomi voi päättää vapaasti niiden käytöstä.

Sitten vielä muutama sana. Toiseksi selonteosta käy ilmi, että elpymis- ja palautumistukivälineen enimmäissaannon suuruuteen liittyy epävarmuutta. Joissakin kohdissa haarukka on jopa puolet summasta. Nopeasti laskettuna alimpien ja ylimpien summien erotus on miljardien luokkaa. Hyvä hallitus, tahtoisin tiedustella ja tiedustelen varmaan myöhemminkin tätä asiaa, onko kerrottu 3,2 miljardin summa, jonka selonteon mukaan Suomi voi vastaanottaa, korkein teoriassa mahdollinen summa? Mitä takeita teillä on suomalaisille veronmaksajille siitä, että edes tämä summa toteutuu? Voisitteko joskus kertoa, kuinka paljon Suomi saa rahoistaan takaisin huonoimmassa mahdollisessa tilanteessa?

19.57 Mats Löfström r: Ärade talman! Det är viktigt att vi använder pengarna i den här återhämtningsfonden också till grön omställning, digitalisering och för att stärka konkurrenskraften, för det är en överlevnadsfråga för vårt klimat och för att vi ska hänga med i utvecklingen. Det är också sådant som betalar sig tillbaka på sikt. Det är också investeringar som, om de utformas på rätt sätt, kan stärka både Finland och finska företag att vara en del i ett starkare Europa. Därför måste fondens pengar användas till investeringar för omställning och resiliens, inte för konsumtion.

Ärade herr talman! Åland och finansministeriet har haft en mycket konstruktiv kontakt och snabbt hittat bra lösningar så att Åland får sin andel av fondens stöd i relation till vår befolkningsstorlek, nämligen 0,54 procent, vilket betyder cirka 13 miljoner euro av den här återhämtningsfonden. Det är viktiga pengar för Åland som har drabbats oerhört hårt på grund av coronapandemin som har slagit alldeles särskilt mot sjöfart, turism och service som är viktiga industrier på Åland.

Åland kommer också uppgöra ett eget program för hur pengarna ska användas, vilket är mycket bra och underlättar handläggningen både på Åland och för helheten. Jag vill tacka regeringen och framför allt finansministeriet och tjänstemännen där för den konstruktiva kontakten med Åland som är ett föredöme för hur den här typens frågor ska diskuteras med Åland.

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

Ärade talman! Jag vill också lyfta på hatten överlag för regeringens goda förhandlingsresultat gällande hela återhämtningsfonden. Även om Finland inte formellt hörde till gruppen länder där Danmark, Nederländerna, Sverige och Österrike var pådrivande, var det fint att se statsministern delta i möten med de länderna. Jag upplever att Finland gjort en avgörande insats för att säkerställa att man hittat en balans mellan hela EU:s intressen och den så kallade sparsamma fyran. Det gjorde också att andelen rena bidrag kunde minskas med över 100 miljoner euro och låneandelen i stället blir större, helt i enlighet med de riktlinjerna som riksdagen önskade och ville att regeringen skulle driva på i Bryssel.

Samtidigt lyckades vi också få in de starka skrivningarna om rättsstatsprincipen i långtidsbudgeten, vilket är en oerhört stor framgång. Det tror jag på sikt är en existens- och överlevnadsfråga för EU. EU är inget utan demokrati, frihet och grundläggande rättigheter, våra värderingar. Vi måste därför slå vakt om rättsstatsprincipen, men det har tidigare varit svårt att hitta just de instrumenten för de sakerna här tidigare. Nu har det lyckats och det måste vi hålla fast vid. Vi kan därför inte ge efter till Polen och till Ungern för deras utpressning i den här frågan på något sätt. De länderna är bara nettomottagare. Att förbinda sig till grundläggande rättigheter som man redan förbundit sig till i anslutningen till EU kan inte vara för mycket begärt för att kunna få ta del av EU-medel, och det undergräver inte på något sätt de ländernas eller något annat lands suveränitet. Det är frivilligt att ansöka om medlemskap och att vara medlem i EU. Därför måste EU också hålla fast vid de demokratiska värderingarna. Dem får vi aldrig kompromissa med.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan, jolle liikenne- ja viestintävaliokunnan, maa- ja metsätalousvaliokunnan, sivistysvaliokunnan, sosiaali- ja terveysvaliokunnan, talousvaliokunnan, tulevaisuusvaliokunnan, työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan ja ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain muuttamisesta sekä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 237/2020 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

17.00 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vahva sähköinen tunnistaminen on keskeisessä roolissa, kun puhutaan digitali-

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

soituvasta yhteiskunnasta. Suomessa pankkitunnukset sekä teleoperaattoreiden mobiilivarmenne ovat yleisimpiä välineitä vahvaan sähköiseen tunnistautumiseen. Näiden tunnistusvälineiden avulla kansalaiset osoittavat turvallisesti oman henkilöllisyytensä, kun he käyttävät sähköisiä palveluita. Lisäksi sähköiset asiointipalvelut voivat sähköisen tunnistamisen avulla tunnistaa asiakkaansa.

Tämän vahvan sähköisen tunnistusvälineen myöntämistä edeltää henkilön tunnistaminen ensimmäisen kerran: puhutaan ensitunnistamisesta. Ensitunnistus voi tapahtua ensin näkin fyysisellä käynnillä asiointipisteessä tai toisekseen se voidaan mahdollistaa perustuen ensitunnistustietoihin, jotka ovat syntyneet jo olemassa olevan tunnistusvälineen myöntämisen yhteydessä. Näin uusi tunnistusväline on mahdollista saada täysin sähköisesti. Käytännössä tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että kuluttaja voi pankkitunnusten avulla hankkia itselleen sähköisesti mobiilivarmenteen.

Suomessa on tehty pitkäjänteisesti työtä vahvan sähköisen tunnistamisen lainsäädännön ja palveluiden kehittämiseksi. Kaikilla tehdyillä toimilla on tähdätty siihen, että vahva sähköinen tunnistaminen on luotettavaa, helppoa ja kohtuuhintaista. Pitkään palveluntarjoajien välinen ensitunnistustietojen edelleen välittämistä koskeva korkea hinnoittelu hidasti uusien tunnistusvälineiden hankkimista kuluttajan näkökulmasta. Palveluntarjoajille asetettiinkin määräajaksi enimmäishinta, joka koski ensitunnistustietojen välittämistä edelleen toisille palveluntarjoajille. Positiivisia tuloksia onkin tämän jälkeen saavutettu, mutta kehitys on vielä kesken.

Hallitus on antanut esityksen, jossa ehdotetaan, että palveluntarjoajille asetettu enimmäishinta koskien ensitunnistustietojen välittämistä toisilleen olisi voimassa vielä kahden vuoden ajan. Lisäksi Liikenne- ja viestintävirastolle ehdotetaan uutta tehtävää kerätä ja muodostaa tilastotietoa tämän vahvan sähköisen tunnistamisen markkinasta ja tarjonnasta. Tämä mahdollistaa sääntelyn vaikutusten entistä paremman seuraamisen ja tukee sähköisen tunnistamisen yleistä ohjaamista ja lainsäädännön kehittämistä.

Ehdotuksilla edistetään sähköisen tunnistuspalvelun tarjoamia mahdollisuuksia tarjota välineitä käyttäjille. Siten lisätään vahvan sähköisen tunnistamisen saatavuutta niin kuluttajille kuin sähköisille asiointipalveluille. Viimeaikaiset tietosuojan ja tietoturvaan liittyvät tapahtumat ovat olleet erittäin valitettava mutta konkreettinen osoitus siitä, että sähköisen asioinnin on välttämättä oltava luotettavaa ja tietoturvallista kaikkien osapuolien kannalta. Vahvan sähköisen tunnistamisen käytön lisääminen on yksi niistä keinoista, joilla voidaan edistää sähköisen asioinnin ja verkossa olevien tietojen turvallisuutta.

Arvoisa puhemies! Toivon, että esitys saa myönteisen vastaanoton, jotta voimme toteuttaa nämä tärkeät muutokset.

17.03 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tässä käsitellään tällaista digitaaliseen yhteiskuntaan, informaatioyhteiskuntaan liittyvää, vähän raskassoutuiselta kuulostavaa mutta tosi tärkeää lakiesitystä, jonka liikenne- ja viestintäministeri Harakka tuossa varsin hyvin äsken esitteli. Esityksessä esitetään, että vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annettua lakia muutettaisiin niin, että sillä jatkettaisiin sähköiseen tunnistamiseen liittyvän ensitunnistamisen ketjuttamisen hintasääntelyä kahdella vuodella vuoden 2023 loppuun saakka, ja tämä enimmäishinta tähän ensikosketukseen olisi edelleen 3 senttiä. Ja tällä ensitunnistamisella, joka voi olla vähän vieras termi — ainakin itselleni, ennen kuin tähän lakiesitykseen perehdyin, se oli vähän vieras termi —

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

tarkoitetaan henkilöllisyyden luotettavaa tunnistusta silloin, kun henkilölle myönnetään ensimmäisen kerran vahva sähköinen tunnistusväline kuten pankkitunnukset.

Puhemies! On äärettömän tärkeää, että jokaisella ihmisellä Suomessa on mahdollisuus saada vahvan tunnistamisen väline. Tähän voisi melkein sanoa, että on kysymys digitaalisesta perusoikeudesta. Viime vaalikaudella tehtiin hyvää työtä siihen liittyen, että nyt kaikilla ihmisillä on mahdollisuus saada nettipankkitunnukset. Aikaisemminhan se ei ollut niitä niin sanottuja peruspankkipalveluita, joka jokaisen rahoituslaitoksen pitää turvata, vaan se katsottiin ekstraksi. Ja silloin sitten henkilö, jolla vaikkapa oli velkaongelmia, joutui käymään siellä pankin tiskillä ja sekin oli ehkä tietynlainen yksi lisänoyryytys siihen omaan arkeen. On erittäin tärkeätä, että nämä vahvat sähköisen tunnistamisen välineet saadaan käyttöön, ja on hyvä esitys, että tämän käyttöä lisätään, jotta tietoturvallisuus säilyy. Hyvä esitys, ja luulen, että liikenne- ja viestintävaliokunta sitten aikanaan tämän jumpkaa kuntoon, ja voipi olla, että tämä on niitä, mistä täällä ei niin paljon tarvitse vääntää.

Mutta kun paikalla ovat nyt edustavasti ministerit, liikenneministeri ja sisäministeri, niin kysyisin nyt siitä, kun tämä Vastaamon tietomurto on järkyttänyt kaikkia suomalaisia. Tämä on tällainen, sanotaanko nyt, kansallinen murhenäytelmä tai kansallinen katastrofi. Väitän, että lähes jokainen suomalainen ainakin tietää jonkun, jonka tietoja on siellä vuodettu ja jota on tällä tavalla kiristetty ja jonka hädänalaista tilaa on näin törkeällä tavalla käytetty hyväksi todella moraalittomasti, rikollisesti ja myös inhimillisesti hyvin julmasti. Tiedän totta kai sen, että tämä on poliisitutkinnassa — esitutkinta on salaista, kunnes se menee syyttäjälle ja sitten riippumattomaan tuomioistuimeen — mutta haluaisin nyt kuulla ministereiltä, mitä hallitus on nyt tehnyt tämän Vastaamo-tietomurron takia ja miten aiotaan auttaa näitä uhreja ja ennen kaikkea estää, että tällaisia vastaavia massiivisia tietovarkauksia ei enää tapahtuisi.

17.06 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Tämä vahvan sähköisen tunnistamisen kehittäminen on varmasti paikallaan. Haluaisin ministerille kuitenkin tuoda esille kaksi duubiota tai kaksi seikkaa, jotka on varmaan tässä yhteydessä tärkeää myöskin havainnoida.

Ihan ensimmäiseksi se, että tämä digitalisaatio ei kosketa kaikkia suomalaisia. Meillä on koko joukko ihmisiä, jotka ovat näiden järjestelmien ulkopuolella. He ovat Suomen kansalaisia, ja heidän elämänhallintansa on heikentynyt ratkaisevasti, kun tämä digitalisaatio lyö lävitse nyt tässä vaiheessa jopa tähän sähköiseen tunnistamiseen liittyen. Annan tästä ihan vain Tilastokeskuksen tilastot tämänhetkisestä tilanteesta: Yli 75-vuotiaista kansalaisista 77 prosentilla ei ole tietokonetta, omaa tietokonetta. Se on noin 300 000 kansalaista. Ja ilman matkapuhelintakin yli 75-vuotiaista kansalaisista on 16 prosenttia. Eli jos me lähdemme sille tielle, että me näiden matkapuhelinten tai muiden sähköisten välineiden kautta tunnistamista teemme — meillä on koko joukko ihmisiä, me puhumme siis kymmenistätuhansista ihmisistä, myöskin ilman matkapuhelinta, eli 50 000 — niin tämä täytyy tässä varmasti tavalla tai toisella huomioida.

Toinen seikka, jota kysyn, koska en ole täysin varma, kun en ole lukenut tämän esityksen perusteita, on se, että nyt tämä tunnistautuminen primäärisesti, pääsääntöisesti, tapahtuu meillä pankkitunnusten kautta. Tässä on se dilemma, että me tunnistaudumme sellaisella järjestelmällä, jossa vastapuolena meillä täytyy olla pankkisuhde, meillä täytyy olla johonkin yksityiseen toimijaan pankkisuhde, vaikka tarvittaessa me joudumme tunnistautumaan suhteessa julkiseen vallankäyttöön, on sitten Kelasta tai verottajasta kysymys, esi-

merkiksi. Missä vaiheessa me siirrymme järjestelmään, jossa koko tämä vahvan tunnistautumisen järjestelmä — tapahtuuko se tässä yhteydessä, nyt? — itse asiassa tulee sillä tavalla julkisesti hallinnoitavaksi, että se ei edellytä sitä, että sinä olet johonkin yksityiseen, lii- ketaloudellisesti kannattavaa toimintaa tekevään tahoon yhteydessä? Sinulla täytyy jon- kinlainen sopimussuhde olla, suhde siihen kaupalliseen toimijaan, jotta sinä voit toimia jul- kisen yhteiskunnan täysivaltaisena jäsenenä muun muassa tunnistautumiseen liittyen.

17.09 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdote- taan muutettavaksi lakia vahvasta sähköisestä tunnistautumisesta.

Arvoisa puhemies! Haluan kysyä teiltä, hyvä ministeri, milloin Suomessa ryhdytään pu- humaan digikuilusta, siitä kuilusta, mihin niin moni ihminen Suomessa putoaa. On tehty tutkimus, että yli puolet 65-vuotiaista suomalaisista ei osaa hyödyntää tekniikkaa, tekniin- kan kaikkia ominaisuuksia. Kun tässä puheenvuoroissa on käytetty muun muassa ilmai- sua, että vahvan sähköisen asioinnin käytön tulee Suomessa lisääntyä ja jokaisella suoma- laisella tulee olla vahvan tunnistautumisen väline, esimerkiksi nettipankkitunnukset, niin miten nykyhallitus ja tämän päivän Suomi vastaavat niille ikäihmisille, jotka taistelevat ja miettivät, millä tavalla he pärjäävät digimaailmassa esimerkiksi pankkiasioitaan hoitaen? Tässähän tulee tietysti se, että jos ikäihminen ei itse pysty niitä pankkiasioitaan hoitamaan sähköisesti, niin hänellä tulisi olla joku edunvalvoja ja tulisi tehdä tällainen edunvalvonta- valtuutus muun muassa pankin kanssa. Millä tavalla varmistetaan ja turvataan Suomessa se, että kaikki ihmiset pysyvät kerkassa mukana?

Erityisesti tämä digikuilu on kosketanut nyt koronakriisin aikana hyvin, hyvin monia ikääntyneitä ihmisiä. Meillä on sellainen tilanne, että muun muassa vanhustenhoidon, ko- tihoidon, kotikäyntejä on jouduttu perumaan ja niitä on tehty niin sanotusti etänä, eli käyn- nit ovat olleet sitten täysin erilaisia. Ja aivan varmasti tämän kriisin myötä on tehty myös valtavan iso digiloikka ja sähköisiä palveluja on lähdetty kehittämään ja yhä useampi toi- mii sieltä oman kodin kautta tähän maailmaan, kun ei voi juurikaan muualle mennä, kun korona pitää pelätä. Miten sitten nämä ikäihmiset siellä pärjäävät?

Tämä on hyvin laaja kysymys, ja ei varmasti tällä lakiesityksellä näihin asioihin oteta- kaan kantaa, mutta evästyksenä ministerille, että pyytäisin ja toivoisin, että puhutaan Suo- messa myös digikuilusta. Toki sinne putoaa myös niitä henkilöitä, joilla voi olla esimer- kiksi vaikeuksia ymmärtää kieltä tai sitten on jotain lukihäiriötä, että ei pysty välttämättä toimimaan, että ikähaitarissa ihan nuoresta iäkkäämpiin koskettaa tämä digikuiluun putoa- minen. — Kiitos.

17.11 Antti Kurvinen kesk: Herra puhemies! Täällä keskustellaan tätä etävarmennus- asiaa ja sähköistä varmentamista, mutta tämä laajeni minusta ihan hyväksi tietoyhteiskun- takeskusteluksi, informaatioyhteiskuntakeskusteluksi. Edustaja Juvonen otti todella tär- keän asian esille, tämän digikuilun. Ihan semmoinen hyvä, hieno, iskevä sana, täytyy siitä kiittää. Ehkä voisi puhua tämmöisestä digitaalisesta tasa-arvosta tai digitaalisten mahdol- lisuuksien tasa-arvosta. Tämä on tosi tärkeä asia, ja kiva kuulla tästä, miten tämä nähdään, koska kyllä se niin on, että jos ihminen putoaa näitten härpäkkeitten ulkopuolelle, niin kyl- lä tämä elämä vähän vaikeaa on.

Mutta tahdon myös, puhemies, ottaa tähän aika semmoisen myönteisen näköalan, ja ehkä tällä lailla arvostan Kiljusen ja Juvosen, molempien, puheenvuoroja. Ne olivat asiaa, mutta haluan olla myös vähän myönteisempi. Olen itse huomannut kyllä, että tosi moni

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

iäkkäämpi ihminen omaksuu ihan huikealla tavalla, jos hänellä on mahdollisuuksia, varaa, ja jos vaikka pääsee johonkin kurssille, niin todella nopeasti omaksuu vaikka älylaitteitten käyttöä. Tiedän ihan sellaisia yhdeksänkymppisiä, jotka touhuavat iPadilla tai tablettitietokoneella, tekevät kaikenlaista ja katselevat videoita, uutisia, lukevat itseään kiinnostavia juttuja. Eli minun mielestäni ei myöskään pidä nähdä, että ikääntyneet olisivat tavallaan uhreja, digitalisaation uhreja, vaan he myös käyttävät tosi näppärästi ja jotenkin hämmästyttävästikin aina välillä näitä digitaalisia palveluita.

Eli digikuilut täyteen, digitaalinen tasa-arvo. Se ei ole mahdotonta. Se on mahdollista, sanotaan näin.

17.13 Kimmo Kiljunen sd: Puhemies! Hieman jatkaisin tätä teemaa. Minusta tämä on erittäin arvokasta, sekä edustaja Kurvisen että Juvosen puheenvuorot.

Täällä kun edustaja Juvonen käytti termiä ”digikuilu”, voimme käyttää sitäkin termiä. Itse olen käyttänyt mieluummin termiä ”digisyrjintä”, kun tässä on kyse aidosti syrjintätilanteesta ja tässä voidaan verrata jopa Suomen perustuslain 6 §:ään, joka lähtee siitä, että kansalaisia tulee kohdella yhdenvertaisesti riippumatta sukupuolesta, iästä, kielestä, uskonnosta, vakaumuksesta, vammaisuudesta ja niin edelleen. Tässä suhteessa tämä perustuslaki ei toteudu, jos meillä julkiset palvelut siirretään yhä vahvemmin digitaalisesti hoidettavaksi ja meillä on kansalaisia, jotka ovat kykenemättömiä hallitsemaan näitä laitteita. He joutuvat maksamaan kohtuuttomia summia verrattuna muihin kansalaisiin siinä, että saavat pankkipalveluita hoidettua kunnolla tai vaikka verottajan kanssa toimittua ja niin edelleen, jolloin tässä ei toteudu tämä yhdenvertaisuus lain edessä, viranomaisten edessä. Siinä suhteessa on erittäin tärkeä asia kiinnittää huomiota näihin tässä mielessä haavoittuviin ihmisryhmiin.

Kyllä, edustaja Kurvisen kanssa olen samaa mieltä, että digitalisaatio on tullakseen, ei meidän kannattaisi ryhtyä nyt koneiden särkijöiksi. Meidän täytyy tunnistaa, että kehitys menee siihen suuntaan. Siellä on paljon elementtejä ja hienoja asioita, jotka auttavat kommunikoinnissa ja keskisessä kanssakäymisessä, se tekee etäisyyksiä lyhyemmiksi ja niin edelleen. Edustaja Kurvinen on myöskin siinä suhteessa oikeassa, että meillä on paljon ikäihmisiä, jotka saavat tätä koulutusta. Usein esimerkiksi pankit vastaavat sillä tavalla — ja valitettavasti vain sillä tavalla — että ”me annamme digikoulutusta”, ja monet iäkkäät ihmiset oppivat käyttämään näitä laitteita. Edustaja Kiljunenkin tässä iässä on oppinut käyttämään näitä laitteita, vajavaisesti mutta on oppinut käyttämään, kiroilee jatkuvasti, mutta kuitenkin vaivaisesti opiskelee näitä asioita. Kyllä mekin opimme näitä asioita, näinhän se tietysti on. Mutta se ei ole vastaus keneltäkään, että ihmiset oppivat, myöskin iäkkäät ihmiset, koska on ihmisiä, joilla ei ole kykyä enää oppia tai riittävästi halukkuutta, motivaatiota sitä tehdä, ja heilläkin täytyy olla oikeus osallistua yhdenvertaisesti näihin yhteisiin palveluihin, yhteisiin järjestelmiin. Sen takia tämä on iso asia.

Minä tiedän, että hallitus on tähän kiinnittänyt huomiota. Tämä ei ole moite hallituksen suuntaan, vaan tämä on kaikkiaan yleinen yhteiskunnallinen ongelma, kun näin raju muutos tapahtuu.

17.15 Joakim Strand r: Värderade talman! Tässä on hyvää keskustelua. Ihan muutama omakin nosto.

Minun mielestäni tämä ”digikuilu” oli todella hyvä sana. Minä muistan yhden tulevaisuustyöpajan, missä olimme jonkin aikaa sitten, ja siellä yksi skenaario oli semmoinen, että

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

tulevaisuudessa voidaan puhua myös digikyvykkyyteen perustuvasta uudesta luokkajaosta. Elikkä tavallaan se, miten itse ja lapsesi pärjääte, johtuu paljon siitä, mikä on suvun digikyvykkyys, ei niinkään koulutus tai pankkitilin suuruus tai mikään muu. Siitä pitää pitää huoli, että kaikilla on mahdollisuudet siinä kehittyä.

Sitten hieman tuohon aikaisempaan EU:n elpymisrahastokeskusteluun, missä tietenkin energia ja ympäristö on selkeä teema, mutta myös tämä digitalisaatio. Jos miettii digitaalista alustataloutta ja katsoo niitä globaaleja yrityksiä, jotka sitä kehitystä johtavat, niin EU:han on täysin takapajula. Tulevaisuusvaliokunnassa just nähtiin numeroita: oliko niin, että 60 prosenttia yrityksistä oli amerikkalaisia, reilu 30 prosenttia oli kiinalaisia ja aasialaisia ja Eurooppa ja Afrikka olivat ihan muutamia prosentteja maailman markkinoista siinä suhteessa. Ja on selvää, että kun jenkeillä on hyvin yritysvetoinen digikehitys, Aasialla taas valtiiovetoinen ja Euroopalla enemmän ihmisiin ja tietoturvaan perustuva lähestymistapa, niin me olemme pystyneet paljon vähemmän bisnestä siitä luomaan. Mutta varmaan se on kuitenkin hyvä, että meillä on vahva tietoturva taustalla ja GDPR:t ja muut.

Mutta pidetään nyt huoli siitä, että vaikka EU on vähän jälkijunassa, niin Suomi kuitenkin on tässä etujunassa, ja varsinkin siitä, mitä tulee teollisuuden tulevien ratkaisujen digitalisaatiokehitykseen, että siinä meillä on kaikki mahdollisuudet luoda myös uutta vientiä.

17.17 Arja Juvonen ps: Arvoisa puhemies! Tähän lakiesitykseen, jossa muutetaan vahvaa sähköistä tunnistautumista, lausuntopalaute on ollut positiivista. Täällä on kannatettu tätä esitystä ja pidetty sitä yhteiskunnallisesti perusteltuna ja on pidetty sähköisen tunnistautumisen saatavuutta yhteiskunnan peruspalveluiden ja niiden turvallisuuden kannalta olennaisena. Se tästä esitystekstistä, ja hyvä näin, että siellä on lausuntopalautetta.

Tämä keskustelu tässä salissa on ollut todella mielenkiintoista, ja tässä oikeastaan on käyty swot-analyysi, millä analysoidaan asioiden vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat. Me olemme puhuneet muutamia puheenvuoroja, mutta jokaisen puheenvuorossa on noussut esille niitä positiivisia asioita kuin myös niitä uhkia ja mahdollisuuksia. Nyt pyytäisinkin teiltä, arvoisa liikenneministeri Harakka, että tehkää ihmeessä siellä ministeriössä swot-analyysi liittyen näihin digipalveluihin. Sillä tavalla saatte selkeän kuvan siitä, mitä mahdollisuuksia digillä on, mitä heikkouksia, mitä uhkia ja mitä vahvuuksia, ja tällä tavalla ehkä saisitte myös kuultua niiden hiljaisten äänen, jotka eivät oikeasti näihin palveluihin pääse, esimerkiksi juurikin tähän sähköiseen tunnistautumiseen.

Haluan nostaa yhden aika suuren uhan, itse asiassa edellisen myrskyn kanssa. Meillä on Suomessa paljon sähkökatkoksia ja myrskyjä, mutta maaseudulla voi olla tilanteita, että ihmiset ovat jopa vuorokauden ilman sähköä. Silloin pitää olla se huoltovarmuus siellä kodissa, että kännykät on ladattu valmiiksi ja jollakin tavalla mietitään, miten pärjätään, jos tarvitaan tietokonetta, jos ei ole mitään vara-akkuja. Tämäkin on semmoinen kysymys, että monella ei näitä kodissa ole eikä moni ymmärrä sitä, että vara-akulla sitten voisi ladata vaikkapa kännykkää. Jos puhutaan vaikka, että tarvitaan terveyspalveluja tai ambulanssia, tulee joku hätätilanne, niin jos siellä on talo pimeänä, niin silloin ei välttämättä pystytä toimimaan, kun ei sähköäkään ole.

Mutta tehkää swot-analyysi, jotta me kaikki Suomessa pääsemme eteenpäin ja sitä kautta lähdetään kehittämään näitä palveluja, että sähköinen tunnistautuminen olisi mahdollista myös ikääntyneille. Uskon, että kun me ikäännymme, niin meille tämä härpäke ei ole mikään omituinen juttu, vaikka tulisi vähän muistisairauttakin, vaan me näemme, että pai-

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

netaan tuosta ja saadaan yhteys sinne digihoitajaan. Mutta tämän päivän ikääntyneet eivät välttämättä hallitse näitä, vaikka me kuinka haluamme.

Oliko edustaja Kurvinen, joka sanoi, että ikääntynyt ei saa olla uhri, niin ei todellakaan, kysymys ei ole siitä, ja meidän tulee varmistaa se, että me emme tee heistä uhreja. Se vastuu on todellakin meillä päättäjillä, mutta se on myös pankeilla, se on toimijoilla, se on erilaisilla asiakaspalveluilla, [Puhemies koputtaa] että missään ei laiteta ovea kiinni eikä sanota, että ottakaa sähköisesti yhteyttä, vaan vastataan puhelimeen ja autetaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Vielä edustaja Kiljunen, ja sen jälkeen ministerit Harakka ja Ohisalo.

17.20 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Vielä otan esille yhden teeman, joka on kovin tuttu nyt tänä päivänä ja eilisen päivän osalta tälle eduskunnan väelle. Eli me olemme vaihtaneet tässä tietokoneessamme taas kerran nämä tunnuslukumme ja keksineet jälleen kerran näitä tunnuslukuja. Meillä tässä keski-iässä olevilla ihmisillä ja nuoremmilla ihmisillä on muisti hyvä, niin tämä tunnuslukuviidakko varmaan vielä käy, mutta meillä on paljon ihmisiä, ei ainoastaan kansanedustajia, jotka nyt tuskailemme tämän asian kanssa, vaan on erittäin paljon ihmisiä, jotka ovat muistihäiriöisiä, vanhempia ihmisiä, joille on täydellisen toivotonta tämä valtava määrä näitä tunnuslukuja, jotka tämän järjestelmän ympärillä pyörivät. Meistä monet toimivat sillä tavalla niin kuin minäkin, että minulla on ne kaikki tunnusluvut tässä tietokoneessa päällä niin, että jos joku sen haluaa, niin se aukeaa siitä, jolloin itse asiassa turvapuoli, mitä tässä halutaan, se nimenomaan heikkenee tämän takia. [Sebastian Tynkkynen: Ei kannata kertoa näitä!] — Kerron sen, miten monet ihmiset joutuvat tekemään tämän. — Auttaako tämä sähköinen tunnistaminen jossain vaiheessa sitä tilannetta, että siitä tunnuslukuviidakosta, joka on täydellisen toivoton, voitaisiin päästä eroon?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt keskustelu rönsyili jonkun verran, mutta ministerit Harakka, Ohisalo. [Arja Juvonen: Hyvä keskustelu oli! — Antti Kurvinen: Hyvä keskustelu!] — Erittäin hyvä keskustelu. — Harakka, 3 minuuttia.

17.21 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka: Arvoisa puhemies! Puhumme paljon täällä salissa — tänäänkin, ansiokkaastikin — tietoturvasta, ja minulla olisi pyyntö edustaja Kiljuselle, että alkää ihmeessä paljastako julkisesti sitä, minkälaisia aukkoja teidän tietoturvakäytännöissänne on. Tietääkseni useimmissa käyttöjärjestelmissä on esimerkiksi sellaisia kokoavia salasanapalveluita, jotka voivat sillä tavalla auttaa tässä muistamisessa.

Mutta tämä on tärkeä asia, niin kuin tässä nyt juuri ilmeni, että miten tästä pidetään huolta. Ja totta kai, kuten edustaja Kurvinen nosti esille tämän Vastaamon tapauksen, joka ei sinänsä liity tähän nyt esillä olevaan hallituksen esitykseen millään tavalla, niin se on kuitenkin muistuttanut tämän asian tärkeydestä. Siinä on siis poliisitutkinta menossa, siinä on oikeusministeriöllä ja valtiovarainministeriöllä omia prosessejansa, mutta liikenne- ja viestintäministeriö on asettanut työryhmän, joka selvittää laajemmin tietoturvan ja tietosuojan parantamista yhteiskunnan kriittisillä toimialoilla. Tarkasteltavia toimialoja ovat erityisesti terveydenhuolto, rahoitusmarkkinat, energiahuolto, vesihuolto, liikenne ja digitaalinen infrastruktuuri. Näissä on aika paljon vaihtelua. Lisäksi tietenkin julkisen hallin-

non merkittävimmät järjestelmät ja verkot ovat tässä tarkastelun alla, ja konkreettisia toimenpide-ehdotuksia odotetaan ja tehdään myöskin esityksiä poliittisiksi linjauksiksi. Työ on siis jo käynnissä, ja väliraportti on tulossa kahden viikon päästä ja lopullinen raportti siten ensi vuoden alkupuolella. Tämä varmaankin kertonee sen, että kyse on yhteiskunnan kannalta aivan keskeisestä asiasta.

Silti tämä ei tarkoita sitä, että ketään halutaan sulkea yhteiskunnan ulkopuolelle. Meidän täytyy parantaa palveluita, mutta se ei tarkoita sitä, että erityisryhmät, kuten vanhukset, eivät pystyisi enää palveluita käyttämään. Se mahdollisuus pitää aina olla.

Meillä on paraikaa valtiovarainministeriön johdolla käynnissä se hanke, jossa digitaalinen henkilöllisyys ja sen hyödyntämistavat olisivat eräänlainen julkisen hallinnon palvelu, mutta samaan hengenvetoon on sanottava, että toivomme, että yksityinen toiminta näissä henkilöllisyyspalveluissa myöskin ottaa tulta. Sitä on odotettu monta vuotta, se ei ole tapahtunut. Toivottavasti tämä asettamamme hintasääntely, jonka on tarkoitus vastata juuri edustaja Kiljusen esittämään haasteeseen siitä, ettei tulisi liian korkeita kustannuksia, ei hidasta ja estä sitä liiketoimintaa, joka kuuluisi tässä asiassa syntyä. Ja samoin sitten valtiovarainministeriö pyrkii tällä myös vastaamaan siihen kysymykseen, että asiakkuus ei olisi henkilöllisyyden todistamisen edellytys.

17.24 Sisäministeri Maria Ohisalo: Arvoisa puhemies! Kiitokset hyvästä keskustelusta — erittäin tärkeää. Rohkenen puhua tässä, koska ajattelin, että tämä Vastaamo-keissi oli esimerkki sisäisen turvallisuuden järkkymisestä tässä yhteiskunnassa, paitsi turvallisuudesta laajemmin myös turvallisuudentunteen järkkymisestä hyvin vahvasti. Kuten edustaja Kurvinen toi esille, kyse ei ollut vain näiden ihmisten henkilökohtaisesta tragediasta, vaan se koskettaa laajalti myös heidän lähipiiriään, myös ihmisiä ympäri yhteiskuntaa — mietitään, voiko jatkossa luottaa palveluntarjoajiin.

No, hallitus on käynnistänyt monia prosesseja, kuten tässä edellä todettiin. Tämä pelkurimainen, järkyttävä teko on totta kai keskusrikospoliisissa tutkittavana, ja siihen poliisi saa minulta täyden tuen. Mitä teimme heti silloin alkuvaiheessa? Järjestimme ministerien kesken kriisiapua näille ihmisille. Samana viikonloppuna, kun nämä kiristykset alkoivat kohdistua yksittäisiin asiakkaisiin, me saimme järjestöt — muun muassa Suomen Punaisen Ristin, Rikosuhripäivystyksen — saman tien tarjoamaan kriisiapua näille ihmisille. Palaveerasimme ministerien kanssa saman tien silloin ja pohdimme jo näitä ensimmäisiä askeleita, mitä lähteä kehittämään, jotta tällaista ei enää koskaan pääse tapahtumaan. Hätäavun lisäksi aivan keskeistä on se, että ensinnäkin sosiaali- ja terveysministeriön puolella nyt valmistellaan lainsäädäntöä, jotta jatkossa kaikki palveluntarjoajat ovat Kanta-yhteensopivia, heidän tietojärjestelmänsä ovat niin hyviä ja luotettavia — ne on yhdessä viranomaisten kanssa käyty läpi — että kaikki ovat näitä ikään kuin A-luokan kunnollisia toimijoita, ja tästä kaikki tuki STM:n suuntaan. Lisäksi tietysti tämän kriisiavun yhteydessä paljon puhuimme ministerien kesken siitä, että näille ihmisille turvataan myös jatkuvaa palvelupolkua eteenpäin, koska heillä on nyt se akuutti kriisi ja heillä on jo aiemmin ollut tarvetta tällaiselle tuelle, niin että he eivät jäisi nyt ilman tukea. No, yksi mikä tässä nousi hyvin esille kansalaispalautteissa, oli myös se, että ihmiset eivät päässeet niitä omia tietojaan muuttamaan nopeasti eri viranomaisissa kätevästi. Me luomme nyt sellaisen palvelupolun, että samassa paikassa pääsee heti tietomurron uhri eri viranomaisissa muuttamaan omia tietojaan ja suojaamaan niitä paremmin.

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

Sen lisäksi tässä nostettiin hienosti esille varautuminen. Nostan sen tässä, koska se liittyy nyt laajalti turvallisuudentunteeseen, josta tässä edellä puhuin. Sisäministeriön toimialalla ja pelastustoimessa erityisesti tällaista 72 tunnin sääntöä pidetään usein esillä, eli jokaiselta meiltä pitäisi kodeista löytyä 72 tunnin edestä varautumistarvikkeita: sieltä löytyisi hätäradio, ja sieltä löytyisi kuivamuonaa ja puhdasta vettä ja monta muuta. Tässä on varmaan aika paljon tekemistä. Voitaisiin yhdessä koko eduskunnan ja hallituksen kesken myös raportoida tästä eteenpäin, että ihmiset tietäisivät, että elämme maassa, jossa muun muassa myrskytuhot tekevät juurikin niitä tilanteita ihmisille, että tarvitaan sitä varautumista. Eli 72 tunnin sääntö korvan taakse, ja kerrotaan siitä myös eteenpäin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt tulee tämä puolen tunnin sääntö kohta vastaan. Onko edustaja Kiljusella... [Kimmo Kiljunen: Minuutin juttu!] — Minuutin juttu, no sitten, ole hyvä.

17.27 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Vastaan ministerille. Kun käytin äsken niin sanotusti minä-passiivia sanomalla, että minäkin laittaisin ne tähän näkyville, niin tarkoitin lähinnä sitä, että kun tätä myrskyä käydään läpi, niin tekisi mieli laittaa, sanomalla sen julkisesti — se tarkoittaa juuri sitä, että minä en laita tunnuslukujani tähän näkyville. Mutta minä tiedän kovin monia ihmisiä, joilla ne tunnusluvut ovat hyvinkin näkyvällä paikalla. Pankkitunnukset saattavat olla lompakoissa, ne saattavat olla todellakin siellä, missä ne laitteet hyvin lähellä ovat. Nämä turvallisuusjärjestelmät, jotka tähän luodaan ympärille, pakottavat ihmiset, jotka eivät luota omaan muistiinsa, laittamaan sitten nämä tunnusluvut siihen hyvinkin lähelle, jolloin se tietoturvallisuus tässä heikkenee.

Halusin tämän korjauksen vain tehdä, ettei tähän nyt jäänyt väärää käsitystä julkisesti, että tässä olisi näkyvillä salasanat.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, tämäkin tieto julkisesti meni eteenpäin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi räjähteiden lähtöaineiden markkinoille saattamisesta ja käytöstä ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 235/2020 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Asian käsittelyyn varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

17.29 Sisäministeri Maria Ohisalo (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki räjähteiden lähtöaineiden markkinoille saattamisesta ja käytöstä. Ehdotettu laki täydentäisi samannimistä Euroopan unionin asetusta. Uusi EU-asetus korvaa voimassa olevan EU-asetuksen ja ehdotettu laki voimassa olevan lain. Lisäksi esityksessä ehdotetaan lisättäviksi rikosrekisteritietojen säilyttämisestä ja luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annettuun lakiin ja rikosrekisterilakiin tarvittavat säännökset. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1. helmikuuta 21 — samaan aikaan, kun EU-asetusta aletaan soveltaa.

Arvoisa puhemies! EU-asetus on suoraan sovellettavaa oikeutta. Asetus edellyttää kuitenkin poikkeuksellisesti kansallista lainsäädäntöä, koska siinä jätetään jäsenvaltion päättäväksi, millä tavoin se aikoo saavuttaa asetuksen tavoitteen, ja sen vuoksi esitetään tätä kansallista lakia. EU-asetus ja sen nojalla annettava laki vastaavat pitkälti voimassa olevaa sääntelyä. Asetuksen tavoitteena on kuitenkin edelleen tiukentaa ja yhdenmukaistaa EU-maiden järjestelmiä räjähteiden laittoman valmistuksen estämiseksi ottaen huomioon terrorismin ja muun vakavan rikollisen toiminnan aiheuttaman muuttuvan uhan yleiselle turvallisuudelle. Yhdenmukaistuksella varmistetaan myös räjähteiden lähtöaineiden vapaa liikkuvuus sisämarkkinoilla, edistetään talouden toimijoiden välistä kilpailua ja kannustetaan innovointiin esimerkiksi helpottamalla turvallisempien kemikaalien kehittämistä räjähteiden lähtöaineiden tilalle. Asetus ei koske tilanteita, joissa aineita tarvitaan ammatti-, elinkeino- tai liiketoiminnassa. Siten asetusta ei koske esimerkiksi maanviljelijöitä tai teollisuutta. Tämä on tilanne tälläkin hetkellä. Asetus koskee myös netin kautta tehtävää kauppaa, kuten tälläkin hetkellä.

Asetuksessa räjähteiden lähtöaineet jaetaan kahteen ryhmään. Ensimmäisessä ryhmässä ovat aineet, joiden käyttö joko tulee kieltää kokonaan kuluttajilta tai niiden hankkimista ja käyttöä varten tarvitaan viranomaisten myöntämä lupa. Toisessa ryhmässä ovat aineet, joita koskevista epäilyttävistä liiketoimista tai huomattavista katoamisista ja varkauksista tulee ilmoittaa viranomaiselle. Vastaava jako on voimassa tälläkin hetkellä.

Suomessa esitetään säilytettäväksi lupajärjestelmä. Eli jos yksityishenkilö haluaa käyttää tai hankkia asetuksessa tarkoitettuja aineita, hän tarvitsee jatkossakin tähän luvan Poliisihallitukselta. Lupajärjestelmä on toiminut hyvin, ja se on vähentänyt yksityishenkilöiden osalta räjähteiden lähtöaineiden kysyntää. Toinen vaihtoehto olisi ollut kieltää yksityishenkilöiltä kaikki asetuksen tarkoittamat aineet. Tämä olisi kuitenkin ollut kohtuutonta ottaen huomioon, että aineilla on selkeitä laillisia käyttötarkoituksia, kuten niiden käyttö puhdistusaineena tai harrastustoiminnassa. Edelleen, jatkossakin, keskusrikospoliisi olisi se viranomainen, jolle tulee ilmoittaa tiettyjä aineita koskevista epäilyttävistä liiketoimista ja aineiden huomattavista katoamisista ja varkauksista. Voimassa olevan asetuksen nojalla ilmoituksia on tullut vain kymmenkunta.

Arvoisa puhemies! Käyn seuraavassa läpi pääkohdat siitä, mikä tulee muuttumaan nykyisestä.

Uusi asetus tulee kieltämään yksityishenkilöltä tietyt kloraatit ja perkloraatit. Käytännössä tämän kiellon merkitys on Suomessa vähäinen, sillä kyseisiin aineisiin ei tähänkään mennessä ole haettu kuin muutama lupa. Myös ammoniumnitraatti yli 16 painoprosentin pitoisena on jatkossa kielletty kuluttajilta. Merkittävämpää sen sijaan on se, että rikkihap-

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

po yli 15 painoprosentin pitoisena tulee kuluttajille luvanvaraiseksi. Rikkihappo on yleisesti käytetty aine.

Kuluttajia koskeva uusi velvollisuus on se, että heidän on jatkossa ilmoitettava tiettyjen hankkimiensa aineiden huomattavista katoamisista ja varkauksista 24 tunnin kuluessa katoamisen tai varkauden havaitsemisesta viranomaiselle, mikä Suomessa siis on tällä hetkellä keskusrikospoliisi. Lupaviranomaisen eli Poliisihallituksen tulee jatkossa tarkistaa aikaisempaa tarkemmin luvanhakijan taustat, mukaan lukien mahdolliset rikostuomiot muissa EU-maissa. Poliisihallitus toimittaisi tätä koskevan pyynnön Oikeusrekisterikeskukselle, joka tekisi tiedustelun toisiin jäsenvaltioihin. Luvan myöntämiseen liittyy aina harkintaa, ja Poliisihallitus harkitsee, mikä merkitys mahdollisella rikosrekisterimerkinällä on.

Uutta on myös se, että liiketoimen yhteydessä on jatkossa tarkistettava paitsi kuluttajan lupa hankkia tiettyä räjähteiden lähtöainetta myös kuluttajan henkilöllisyys. Näin varmistetaan, että ostaja on varmasti luvan saanut henkilö. Ammattikäyttäjän on puolestaan osoitettava olevansa ammattikäyttäjä ja että hän tarvitsee ainetta elinkeinotoiminnassaan. Näillä toimenpiteillä on turvallisuutta lisäävä vaikutus.

Asetus koskee myös oikeushenkilöitä, jos ne hankkivat, tuovat, pitävät hallussaan tai käyttävät sellaisia lähtöaineita, joita ne eivät tarvitse elinkeino- tai liiketoiminnassaan. Tällöin niitä siis koskevat samat säännöt kuin kuluttajia. Voimassa oleva asetus koskee myös talouden toimijoita, jotka toimivat verkossa. Uudessa asetuksessa heitä koskevia velvoitteita täsmennetään. Myös verkossa toimivien talouden toimijoiden olisi koulutettava henkilöstönsä, ja niillä olisi oltava käytössään asianmukaiset menettelyt epäilyttävien liiketoimien havaitsemiseksi. Niiden olisi myös tarkastettava asiakkaan henkilöllisyys ja varmistettava, että aiotun liiketoimen kattava lupa on myönnetty.

Uutena asiana asetuksessa säädetään verkossa toimivista markkinapaikoista. Niiden tulee ilmoittaa käyttäjilleen, jotka aikovat asettaa saataville tiettyjä räjähteiden lähtöaineita, asetuksen mukaisista velvoitteista.

Asetuksen mukaan jäsenvaltion on myös nimettävä kansalliset tarkastusviranomaiset valvomaan asetuksen soveltamista. Suomessa näitä viranomaisia olisivat poliisi, Tulli sekä Turvallisuus- ja kemikaalivirasto. Tarkastusviranomaisille esitetään toimivaltuuksia puuttua valvonnallisin keinoin sellaiseen toimintaan, jossa ei noudateta lähtöaineasetuksen tai esitetyn kansallisen lain säännöksiä. Kyse olisi tuolloin kielloista ja määräyksistä. Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle esitetään myös oikeus tehostaa antamaansa kieltoa tai määrystä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella tai toiminta keskeytetään. Uutta on myös velvoite koulutuksen tarjoamisesta lainvalvonta- ja tulliviranomaisille sekä pelastustyöntekijöille EU-asetuksen sisällöstä ja tavoitteista sekä erityinen tiedottaminen asetuksen sisällöstä.

Arvoisa puhemies! Asetuksen soveltaminen tulee aiheuttamaan jonkin verran hallinnollista taakkaa yrityksille, joille tulee uutena velvollisuutena säilyttää kunkin liiketoimen osalta asetuksessa tarkemmin määrätty tiedot 18 kuukauden ajan liiketoimen päivämäärästä. Tiedot sisältävät myös henkilötietoja, mikä asettaa yrityksille velvoitteen tietosuojasäännösten noudattamisesta henkilötietojen säilyttämisessä. Sinänsä luvan pyytäminen nähtäväksi tiettyjen lähtöaineiden myynnin yhteydessä on jo tuttu menettely yrityksille nykyisen säännöksen perusteella. Uusi asetus ei aiheuta muutoksia yrityksen veroihin tai maksuihin, eikä sillä ole vaikutusta yritystukiin. Asetus ei myöskään edellytä muutoksia

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

yrittäjien lupa- tai raportointimenettelyihin. Asetus aiheuttaa myös vähäiseksi katsottavia kustannuksia viranomaisille muun muassa lisääntyneinä tehtävinä.

Arvoisa puhemies! Lopuksi muiden maiden suunnitelmista ja toteuttamista keinoista. Lupajärjestelmän kaikkien tai tiettyjen aineiden osalta säilyttävät tai ottavat käyttöön Ruotsi, Tanska, Alankomaat ja Itävalta. Sen sijaan Virossa, Latviassa, Belgiassa, Luxemburgissa, Kroatiassa ja Tšekin tasavallassa kielletäisiin tavallisilta kansalaisilta lähtöaineasetuksen liitteessä I tarkoitettut aineet. — Kiitos.

17.37 Antti Kurvinen kesk: Herra puhemies! Käsitlemme täällä räjähteisiin liittyvää esitystä. Tätä itse asiaa sääntelee Euroopan unionin asetus, joka on suoraan sovellettavaa oikeutta Suomessakin, mutta jonkin verran asiaa täytyy tarkentaa myös omalla lainsäädännöllä, esityksellä laiksi räjähteiden lähtöaineiden markkinoille saattamisesta ja käytöstä ja siihen liittyviksi lakimuutoksiksi, joilla kumotaan aikaisempi samaa asiaa koskenut lainsäädäntö.

Tämä on laki, joka käsittelee ennen kaikkea sitä, minkälaisia aineita kuluttajat voivat pitää hallussaan, ja tämä ei koske yritystoimintaa eikä esimerkiksi maataloutta. Nämä ovat varmaan huomionarvoisia seikkoja. Ehkä semmoisia muutoksia, mitä tässä sisäministeriön oikein hyvin kävi läpi, muutoksia, joita sitten hallintovaliokunta jatkaa käsittelyssä, on, että jatkossa kuluttajat eivät voi hankkia tiettyjä kloraatteja ja perkloraatteja kuin tietyn pitoisina ja ehkä sellainen laajemmin tunnettu aine kuin rikkihappo tulee nyt luvanvaraiseksi.

Kuitenkin kaiken kaikkiaan tämä esitys on hallituksen arvion mukaan sellainen, että juurikaan Suomessa ei muutu oikeustila ja nykytila, miten räjähteitä säännellään, ja myöskin lupajärjestelmä pysyy pääsääntöisesti samanlaisena. Joitakin muutoksia tuossa tuli, mitä sisäministeri kävi läpi, ja näiden muutosten tavoitteena — nämä ovat EU:sta lähtöisin, tosiaan EU-asetuksesta lähtöisin, ja niitä täydennetään tällä kansallisella lainsäädännöllä — on tietysti terrorismin torjuminen ja rikollisuuden torjuminen ja yleisen järjestyksen ja turvallisuuden vahvistaminen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle kansainväliseen siviili-ilmailuun liittyvien laittomien tekojen ehkäisemisestä tehdyn yleissopimuksen, ilma-alusten laittoman haltuunoton ehkäisemisestä tehtyä yleissopimusta täydentävän pöytäkirjan sekä rikoksista ja eräistä muista teoista ilma-aluksissa tehdyn yleissopimuksen muuttamisesta tehdyn pöytäkirjan hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laiksi rikoslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 232/2020 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Seuraavaksi lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan, jolle liikenne- ja viestintävaliokunnan on annettava lausunto.

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

17.39 Ulkoministeri Pekka Haavisto (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä 232/2020 ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi uusimmat niin sanotut siviili-ilmailun terrorismisopimukset, sopimusten voimaansaattamislait sekä sopimusten hyväksymisestä johtuvat rikoslain muutokset. Esitykseen sisältyy kolme sopimusta, jotka ovat Pekingissä vuonna 2010 tehty yleissopimus kansainväliseen siviili-ilmailuun liittyvien laittomien tekojen ehkäisemisestä, Pekingissä 2010 tehty pöytäkirja, joka täydentää Haagissa vuonna 70 tehtyä yleissopimusta ilma-alusten laittoman haltuunoton ehkäisemisestä sekä Montrealissa 2014 tehty pöytäkirja, jolla muutetaan Tokiossa 1963 tehtyä yleissopimusta rikoksista ja eräistä muista teoista ilma-aluksissa.

Suomi osallistui kaikkia kolmea sopimusta koskeneisiin neuvotteluihin, jotka käytiin kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön, ICAOn, puitteissa. Sopimuksilla muutetaan Suomea jo sitovia kansainvälisiä sopimuksia. Pekingin ja Montrealin pöytäkirjoilla muutetaan Haagin yleissopimus ja Tokion yleissopimus, ja ne ovat olleet Suomen osalta voimassa 1970-luvun alkupuolelta lähtien. Pekingin yleissopimus puolestaan muuttaa Montrealissa 71 tehtyä yleissopimusta siviili-ilmailun turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemisestä uudella konsolidoidulla yleissopimuksella, ja Pekingin yleissopimuksen osapuolten kesken sen määräyksillä on etusija Montrealin yleissopimukseen ja sen vuonna 88 tehtyyn lisäpöytäkirjaan nähden. Montrealin yleissopimus tuli Suomen osalta voimaan 1973 ja sen lisäpöytäkirja 1998.

Hallituksen esitykseen sisältyvät sopimukset kuuluvat YK:n terrorisminvastaisten sopimusten verkostoon, jonka vahvistaminen on osa kansainvälistä terrorisminvastaista työtä. Pekingin yleissopimus ja Pekingin pöytäkirja muun muassa velvoittavat osapuolia tutkimaan tuomiovaltansa puitteissa tietyt terrorismirikokset ja tuomitsemaan niihin syylliset sikäli kuin heitä ei luovuteta toimivaltaiselle muulle valtiolle. Montrealin pöytäkirja täydentää muun ohella Tokion yleissopimuksen tuomiovaltamääräyksiä niin, että ne vastaavat Pekingin yleissopimusta ja Pekingin pöytäkirjaa. YK:n terrorisminvastainen komitea kannusti Suomea keväällä 2019 tekemänsä vierailun yhteydessä nopeuttamaan näihin sopimuksiin sitoutumista. Niiden hyväksymisen myötä Suomi on sitoutunut kaikkiin YK:n terrorisminvastaisiin sopimuksiin.

Arvoisa puhemies! Sopimuksilla pyritään tehostamaan siviili-ilmailun turvallisuutta ja ajantasaistamaan sitä koskevaa kansainvälistä sääntelyä yhdenmukaistamalla sopimusten osapuolten lainsäädännössä kriminalisointeja sekä määräyksiä tuomiovaltaisista valtioista. Sysäyksenä sopimusten tekemiselle olivat yhtäältä 11.9.2001 New Yorkissa tapahtuneet terrori-iskut ja toisaalta lentoyhtiötilastoista ilmenevä, yhä lisääntyvä häiriköinti ilma-aluksissa.

Pekingin yleissopimuksen ja pöytäkirjan tavoitteena on vastata erityisesti tapahtuneiden terrori-iskujen osoittamiin puutteisiin kansainvälisessä sääntelyssä. Montrealin pöytäkirjalla puolestaan puututaan erityisesti häirikkökäyttäytymiseen, millä viitataan esimerkiksi matkustajaan, joka ei kunnioita käyttäytymissääntöjä ilma-aluksessa tai ei seuraa miehistön ohjeita ja siten aiheuttaa turvallisuusuhkan tai häiritsee yleistä järjestystä ja kuria ilma-aluksessa. Pekingin yleissopimuksella veloitetaan kriminalisoimaan tietyt teot,

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

jotka ovat omiaan vaarantamaan ilma-aluksen turvallisuuden, sekä kriminalisoimaan ilma-aluksen käyttäminen vahingon aiheuttamiseksi, vaarallisten materiaalien käyttäminen ilma-alusta vastaan tai ilma-aluksessa samoin kuin näiden kuljettaminen ilma-aluksessa vastoin kansainvälisten sopimusten määräyksiä.

Yleissopimukseen sisältyy myös määräykset tuomiovaltaisista osapuolista. Pekingin pöytäkirjalla täydennetään Haagin yleissopimuksen kriminalisointivelvoitteita ja laajennetaan tuomiovaltaisten valtioiden piiriä. Montrealin pöytäkirjalla laajennetaan samoin tuomiovaltaisten valtioiden piiriä sekä lisätään Tokion yleissopimukseen lennolla mukana olevaa turvahenkilöä koskevia määräyksiä. Lisäksi Montrealin pöytäkirjalla kannustetaan sopimusvaltioita ryhtymään oikeudellisiin toimenpiteisiin lennolla tapahtuvan häiriköinnin johdosta.

Arvoisa puhemies! Sopimusten hyväksyminen edellyttää Suomen rikosoikeuden soveltamisalan laajentamista siten, että Suomen lakia sovelletaan rikokseen, joka on tehty ilma-aluksessa, joka laskeutuu Suomen alueelle ja jossa rikoksesta epäilty edelleen on, sekä että Suomen lakia sovelletaan rikokseen ilma-alusta kohtaan tai ilma-aluksessa, kun lentotoiminnan harjoittajan kotivaltio on Suomi. Suurin osa sopimukseen sisältyvien kriminalisointivelvoitteiden mukaisista rikoksista sisältyy jo Suomen rikoslakiin.

Pekingin yleissopimuksen hyväksyminen edellyttää kuitenkin tiettyjen rikosten yrityksen säättämistä rangaistavaksi. Näitä rikoksia ovat rikoslakiin jo entuudestaan sisältyvä kemiallisen aseiden kiellon rikkominen, biologisen aseiden kiellon rikkominen, liikenteen häirintä ja vaarallisten aineiden kuljetusrikos. Sopimusten kansallisella voimaansaattamisella ei arvioida olevan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia tai mainittavia resurssivaikutuksia, vaikka rangaistavuuden ala ja rikosoikeuden soveltamisala jonkin verran laajenevatkin. Oletettavaa on, että edellä selostettujen uusien kriminalisointien johdosta asioita ei juurikaan tulisi rikosprosessissa käsiteltäviksi.

Myös uusien tuomiovaltaperusteiden itsenäisen merkityksen voi olettaa muodostuvan vähäiseksi. Näissä tilanteissa tekoon usein soveltuisivat rikoslain 1 luvussa jo säädetty toimivaltaperusteet, ja lisäksi sellaisten toimivaltaperusteiden puuttuessa toisella valtiolla tai toisilla valtioilla olisi poikkeuksetta toimivalta käsitellä rikosasia valtioiden käytössä yleisesti olevien toimivaltaperusteiden perusteella.

Myös uusien toimivaltaperusteiden piiriin kuuluvien sellaisten rikosten joukko, jotka tulevat Suomen esitutkintaviranomaisten tietoon ja tutkittaviksi, olisi käytännössä rajattu.

Sopimukset ovat tulleet hiljattain kansainvälisesti voimaan: Pekingin yleissopimus 1.7.2018, Pekingin pöytäkirja 1.1.2018 ja Montrealin pöytäkirja 1.1.2020. Suomi on allekirjoittanut Montrealin pöytäkirjan 25.9.2019. Sopimukset tulevat Suomen osalta voimaan toiseksi seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun Suomi on tallettanut hyväksymiskirjansa kunkin sopimuksen osalta. — Kiitos, herra puhemies.

17.46 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Kuten ministeri tämän asiakohdan esitteli, niin kun Suomi ratifioi nyt nämä kansainväliset sopimukset täällä, Suomi tulee mukaan kaikkiin YK:n puitteissa laadittuihin terrorismin vastaisiin sopimuksiin ja siinä mielessä tämä paketti tulee Suomen osalta tädeksi. Tässä kohdassa ovat erityisesti kysymyksessä monenlaisetkin ilmiöt. Varmaan lähtökohtana ovat olleet ne 9/11-tapahtumat — 11/9, miten se nyt käännetäänkään eri kielille riippuen — New Yorkissa, mutta kyllähän tähän taustaan liittyvät myöskin nämä lentokonekaappaukset, jotka ovat monella tavalla häirinneet

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

lentoliikennettä. Eivät ainoastaan häirinneet, vaan ne ovat olleet poikkeuksellisen vaarallisia tilanteita, myöskin hengen menetyksiin johtaneita tilanteita maailmassa.

Haluaisin nyt ministeriltä kysyä sitä, onko tehty arvioita näiden sopimusten merkityksestä — koska nämä ovat jo olleet jonkin aikaa voimassa, tämä lähtökohtaprosessi on ollut liikenteessä jo, niin onko näillä ollut merkitystä siihen, että lentoliikenne on rauhoittunut? Olettaisin, että niillä on merkitystä ja siinä suhteessa jälleen kerran voisimme nähdä, että kun Suomen ulkopolitiikan pohjana on tämä monenkeskinen kansainvälinen sopimuksiin perustuva yhteistyöjärjestelmä, niin tässä on mainio esimerkki siitä, minkälaisia konkreettisia hyötyjä on ihan tavallisten kansalaistenkin kannalta sillä, että me luomme tämmöistä yhteistä sopimusperusteista maailmanjärjestystä.

17.48 Ulkoministeri Pekka Haavisto: Maski taitaakin puuttua vielä. [Kimmo Kiljunen: Puhukaa pöntöstä!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Niin, pöntöstä saa kyllä puhua ilman maskia.

Arvoisa puhemies! Edustaja Kiljunen otti hyvin esille sen, että kysymys on nimenomaan YK:n terrorismin vastaisista sopimuksista ja tässä tulee nyt viimeinen näistä Suomenkin osalta kirjattua. Oma käsitykseni on, että ne syyskuun 11. päivän jälkeiset tapahtumat tai ne tapahtumat ja sen jälkeinen toiminta ovat muuttaneet lentoliikenteen turvallisuutta muun muassa sitä kautta, että matkustajilla ei ole enää samanlaista pääsyä ohjaamoihin, lukitusjärjestelmät ja muut ovat tietenkin muuttuneet. Myöskin se on tosiasia, että monet lentoyhtiöt ovat ottaneet erillisiä vartijoita käyttöön, tai ottivat välittömästi tämän jälkeen ja jotkut lentoyhtiöt ovat jatkaneet tätä käytäntöä. Nyt tässä sopimuskokonaisuudessa määritellään myöskin näiden vartijoiden asema ja tilanne ja nämä olosuhteet, että siinä mielessä tulee yhteisiä kansainvälisiä pelisääntöjä tältäkin osin.

Nämä sopimuksethan ovat jo vaikuttaneet siihen, että monet maat ovat muuttaneet omaa kansallista lainsäädäntöään, ja tähän tässä on pohjimmaisena tarkoituksena, että mailla olisi yhteinen lainsäädäntö ja että myöskin tämä valta käynnistää tapauksesta tutkintoja ja tuoda tapaukset rangaistavaksi yhtenäistyisi nyt näiden sopimusten myötä. Kun itsekin luin vähän näitä Pekingin sopimuksen pykälä ja katsoin, minkälaisia rikostyyppisiä siellä on, niin siellä on esimerkiksi radioaktiivisen materiaalin ottaminen koneeseen tai sillä tehtävät rikokset tai räjähteillä tehtävät rikokset ja muuta, että siinä on valtava määrä erityyppisiä tilanteita, joissa konetta on pyritty vahingoittamaan tai käyttämään osana kaappausta, erilaisia keinoja. Siellä sopimuksen pykälissä on todella listattu parikymmentä keinoa, joista kaikkien maiden, jotka ovat sopimuksessa mukana, edellytetään tekevän kansallista lainsäädäntöä sen mukaisesti, että nämä ovat kiellettyjä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan, jolle liikenne- ja viestintävaliokunnan on annettava lausunto.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi konkurssilain 2 luvun 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 233/2020 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässäkin 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

17.50 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esitys esittää konkurssilakiin väliaikaista muutosta aiempien väliaikaisten muutosten jatkoksi. Aiempi väliaikainen laki ja sille myöhemmin osoitettu jatkoaika ovat poistaneet konkurssilaista maksukyvyttömyysolettaman. Voimassa oleva väliaikainen järjestely päättyy tammikuun lopussa, ja tämä uusi väliaikainen laki palauttaisi maksukyvyttömyysolettaman konkurssilakiin, joskin tarjoaisi tavallista pidempää maksuaikaa yrityksille.

Hallituksen esitys konkurssilain väliaikaisesta muuttamisesta annetaan tilanteessa, jossa epidemia on monessa osassa Suomea leviämisvaiheessa. Heikentynyt epidemiatilanne osoittaa, että yritykselle kohdistettuja tukitoimia tarvitaan nyt kenties enemmän kuin pitkään aikaan. Tämän vuoksi pidän yrityksille maksuaikaa tuovaa hallituksen esitystä hyvänä asiana sinänsä, mutta samaan aikaan esitän huoleni sen ja muiden toimien riittämättömyydestä. Tärkein ja vakavin asia tässä kokonaisuudessa on se kylmä tosiasia, mitä hallituksen esityksessäänkin todetaan, että väliaikaissääntelyllä voidaan vain viivästyttää konkurssseja, ei estää niitä. Kun väliaikainen järjestely tammikuussa päättyy, suuri määrä yrityksiä odotetaan haettavan konkurssiin, eikä tällä ehdotetulla lainsäädännölläkään sitä kyetä estämään. Viimeistään tämän pitäisi herättää hallitus kääntämään katseensa suomalaisten elinkeinojen tukemiseen. Hallitus on jakamassa miljardeja pitkin Etelä-Eurooppaa, kun konkurssitulva on nurkan takana, kun hallituksen päätös on tappamassa Suomesta turvetuotannon ja valtavan määrän työpaikkoja ja kun viimeisimpänä Neste löi lapun kouraan sadoille suomalaisille. Nyt jos koskaan suomalaiset yritykset tarvitsevat saman mittaluokan toimia, joita hallitus on valmis muidenkin maiden kansalaisten hyväksi tekemään. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset. — Ja nyt ministeri Henriksson on saapunut paikalle. Ehdimme täällä jo aloittaa, mutta nyt voitte esitellä.

17.53 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt oli konkurssilaki?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kyllä, konkurssilaki. — Ja ministerille muistutuksena, että välttämättä ei tarvitse maskia pitää naamalla siinä pöntössä.

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

Arvoisa puhemies! Anteeksi tämä myöhästyminen. Se johtui siitä, että Finnairin kone ei tänään lentänyt niin kuin sen piti, ja tulin juuri junalla.

Arvoisa puhemies, värderade talman! Hallitus on usealla toimenpiteellä pyrkinyt auttamaan yrityksiä selviämään koronavirusepidemian tuomista haasteista. Keväällä konkurssilakia muutettiin väliaikaisesti siten, että konkurssiuhkaista maksukehotusta koskeva maksukyvyttömyysolettama poistettiin käytöstä toukokuun alusta lokakuun loppuun saakka. Sen jälkeen väliaikaisen lain voimassaoloaikaa pidennettiin tammikuun loppuun saakka.

Regeringen har vidtagit flera olika åtgärder för att stöda företag att klara av de utmaningar som coronapandemin orsakar. En del är lagändringar på justitieministeriet och andra är stödpaket till företagen. På våren ändrades konkurslagen temporärt så att presumtionen om insolvens som baserar sig på underlåtenheten att betala en fordran avskaffades först till slutet av oktober och sedan till slutet av januari.

On täysin selvää, että elinvoimaisten yritysten, joilla on koronasta johtuvia väliaikaisia maksuvaikeuksia, tulisi saada sellaista tukea, että ne pärjäävät kriisin läpi. Hallitus on pyrkinyt tekemään tämän muun muassa kustannustuella ja muilla tukitoimilla, ja pyrimme tekemään tämän myös lainsäädäntömuutoksilla. Tällä tavalla turvaamme myös työpaikkojen säilymisen, ihmisten toimeentulon ja pitkällä tähtäimellä myös koko Suomen kilpailukyvyyn ja taloudellisen vakauden.

Tässä tarkoituksessa hallitus on myös antanut uuden esityksen konkurssilain väliaikaisesta muuttamisesta. Sen mukaan poissa käytöstä ollut maksukyvyttömyysolettama muutettaisiin velallisen eduksi. Esityksen mukaan konkurssiuhkaisen maksukehotuksen noudattamatta jättäminen muodostaisi maksukyvyttömyysolettaman vasta, jos velallinen ei ole 30 päivän kuluessa velkojenmaksukehotuksesta maksanut velkojan selvää ja eräintynyt saatavaa. Normaalioloissa maksuaika on viikko.

Regeringen föreslår nu alltså att presumtionen om insolvens förlängs från en vecka till en månad, närmare bestämt 30 dagar. Det här för att ge företagen betydligt mer tid att ordna sina betalningar. På det här sättet vill vi också hjälpa företagen att klara sig genom krisen, undvika en konkursväg och på alla sätt minska effekterna som denna pandemi har haft på företagen.

Tarkoituksena on auttaa yrityksiä pärjäämään. Pidempi maksuaika tarkoittaa, että on enemmän aikaa järjestää yrityksen talousasioita. Tämä tietenkin auttaa tässä vaikeassa tilanteessa. Ehdotamme, että väliaikainen laki olisi voimassa ensi vuoden syyskuun loppuun asti eli vuoden 2021 syyskuun loppuun asti.

Joku ehkä tässä vaiheessa kysyy, miksi emme jatka maksuolettamasäännön poistamisella, ja se on aiheellinen kysymys. Tosiasia on kuitenkin, että todella pienet konkurssimäärät tällä hetkellä tarkoittavat sitä, että markkinoilla on myös epäterveitä yrityksiä, ja meidän on muistettava, että on myös paljon pieniä ja keskisuuria yrityksiä, jotka tarvitsevat nimenomaan sitä maksua, jotta he pärjäisivät tässä vaikeassa tilanteessa. Emme voi kuitenkaan millään tavalla ajatella, että helmikuussa tulisi iso konkurssivyöry, ja sen takia haluamme liudentaa ylimenoaikaa kaikilla mahdollisilla tavoilla, ja sen teemme myös nyt tällä esityksellä. — Kiitoksia, puhemies.

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

17.58 **Vilhelm Junnila ps:** Arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen esitys on ihan paikallaan siitäkkin syystä, että tämä määräaika on päättymässä tammikuun loppuun mennessä. On myös hyvä muistaa, että vaikka olemme nyt säästyneet yritysten massiivisilta konkurssiaalloilta, niin se johtuu osaltaan myös tästä poikkeuslaista, jossa velallista ei oleteta maksukyvyttömäksi sillä perusteella, että tämä ei ole pystynyt maksamaan velkojaan viikossa velkojan maksukehotuksesta.

Tilanne on kuitenkin hyvin, hyvin vaikea monilla yrityksillä, ja tiedän itsekin useamman firman, jotka ovat yli sata vuotta vanhoja, ja heidän oma pääomansa on mennyt esimerkiksi miinukselle hyvin pieneksi aikaa, niin tällaisessa tilanteessa, vaikka he ovat sitten onnistuneet sen palauttamaan, he eivät saa minkäänlaista yhteiskunnan tukea — eli kehottaisin kyllä arvioimaan näitä kriteerejä erityisesti aivan pienimpien yrittäjien, itsensätyöllistäjien osalta, että he saisivat hieman joustoa tässä tilanteessa. On nimittäin valtava, valtava määrä erilaisia yrityksiä, jotka näyttävät menevän keväällä konkurssiin vain siitä syystä, että he eivät ole saaneet riittävän joustavaa suhtautumista tämänhetkiseen ja väliaikaiseen vaikeaan tilanteeseensa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Onko ministeri Henrikssonilla vielä kommentoitavaa?

17.59 **Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri näistä edustaja Junnilan nostamista vaikeuksista johtuen, juuri niiden takia, hallitus nyt lähtee myös tekoihin. Yritämme tällä lailla myös mahdollistaa sen, että ne yritykset, joilla on kuitenkin tulevaisuus edessään, voisivat säilyä hengissä. Ja sen takia on erittäin tärkeää myös se, että tulee vielä tämä kustannustuki, joka nyt tällä hetkellä on työ- ja elinkeinoministeriössä ministeri Lintilän alaisuudessa valmistelussa.

Hallitus kyllä tekee kaikkensa, jotta kaikki ne yritykset, jotka juuri koronan takia ovat joutuneet vaikeuksiin, pärjäisivät tämän vaikean ajan ylitse. Ja olen myös kuullut tänään, että lakivaliokunta on sen takia jo ryhtynyt tekemään töitä tämän esityksen kanssa. Se on erittäin hyvä asia, ja näyttää siltä, että se saataisiin läpi ennen joulua eduskunnassa. Näin ollen näillä yrityksillä on tammikuun jälkeen pikkasen helpompi olla.

Eliikkä, puhemies, olen kiitollinen siitä, että eduskunnassa näyttää olevan myönteinen suhtautuminen tähän esitykseen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuluttajansuojalain 7 luvun väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 234/2020 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Ministeri Henriksson, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.01 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Koronaviruspandemia on kurittanut yhteiskuntaamme monin tavoin, ja joillekin pandemia on valitettavasti tarkoittanut lomautuksia tai jopa työpaikan menettämistä. Nämä ovat yksilölle hyvin raskaita kokemuksia.

Hallitus haluaa tukea kansalaisia ja turvata heidän oikeutensa erityisesti tällaisena aikana, kun monet joutuvat ottamaan velkaa päästäkseen kriisin yli. Kuluttajan aseman helpottamiseksi ja velkaongelmien vähentämiseksi eduskunta hyväksyi kesällä lain, jolla tilapäisesti laskettiin puhtaiden rahaluottojen korkokatto 10 prosenttiin sekä kiellettiin luottojen ja luoton välityspalvelujen suoramarkkinointi. Laki on voimassa tämän vuoden loppuun.

Coronavirusepidemin har drabbat vårt samhälle på flera olika plan. För en del människor har epidemin tyvärr inneburit att de har blivit tillåtna eller till och med blivit uppsagda. Under dessa exceptionella förhållanden är det viktigt att regeringen stöder befolkningen och tryggar medborgarnas rättigheter.

För att stärka konsumenternas ställning och minska skuldproblemen godkände riksdagen i somras en temporär lag genom vilken man sänkte räntetaket för rena penningkrediter till 10 procent och förbjöd direktmarknadsföring av krediter och kreditförmedlingstjänster. Lagen gäller till slutet av detta år.

Arvoisa puhemies! Valitettavasti emme ole vielä päässeet eroon koronaviruspandemiasta. Hallitus on tämän johdosta arvioinut, että on syytä jatkaa kuluttajaluottojen tilapäisesti tiukempaa sääntelyä vielä ensi vuonna.

Tyvärr har vi alltså inte övervunnit coronaviruspandemin, och regeringen har därför kommit till slutsatsen att det finns skäl att fortsätta tillämpa även de temporärt striktare bestämmelserna om konsumentkrediter ännu nästa år.

Hallitus on siis nyt antanut esityksen, jossa ehdotetaan jatkettavaksi tilapäistä 10 prosentin korkokattoa. Voimassa olevan väliaikaisen lain tavoin korkokatto ei koskisi yleisluottokorttiluottoja tai muita hyödykesidonnaisia luottoja. Tämä tarkoittaa, että esimerkiksi erissä maksettavaan autoon, sohvaan tai pesukoneeseen sääntelyä ei sovellettaisi, vaan se kohdistuisi puhtaisiin rahaluottoihin.

Tilapäistä korkokattoa sovellettaisiin lain voimaantulon jälkeen tehtäviin sopimuksiin. Tämän lisäksi sitä sovellettaisiin ennen lain voimaantuloa tehtyihin jatkuvaa luottoa koskeviin sopimuksiin silloin, kun kuluttaja tekee nostoja tämän uuden lain voimassaoloaikana.

Nyt ehdotettavaa korkokattoa ei siis sovellettaisi tänä syksynä tehtyihin luoton nostoihin. Näiden nostojen korko voi luottosopimuksen ehdoista riippuen nousta vuodenvaihteen jälkeen yli 10 prosenttiin. Tämän ratkaisun syynä on se, että taannehtiva soveltaminen voisi olla ongelmallista perustuslaissa turvattuun omaisuudensuojaan liittyvistä syistä.

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

Kuten aikaisemmankin väliaikaisen lain, nytkin ehdotettavan lain suoma helpotus on tilapäinen. Kun lain voimassaoloaika päättyy, korko voi nousta korkeammalle tasolle. Tätä seikkaa ei ole tuotu nyt voimassa olevan lain aikana mainonnassa aina asianmukaisesti esiin, mikä on voinut johtaa kuluttajia harhaan. Siksi nyt asetettaisiin entistä laajempi velvollisuus varoittaa kuluttajia mahdollisesta koron nousemisesta.

Esityksessä ehdotetaan myös tilapäisen suoramarkkinointikiellon jatkamista pienin kevennyksin. Kuluttajaluottoja tai luotonvälittäjien omia palveluja, kuten lainankilpailutuspalveluja, ei pääsäännön mukaan saisi suoraan markkinoida esimerkiksi sähköpostilla tai tekstiviestillä. Tältä osin tarkoituksena on estää se, että markkinointia kohdistettaisiin päälle käyvin keinoin nimenomaan sellaisiin kuluttajiin, jotka ovat koronavirustilanteen vuoksi taloudellisissa vaikeuksissa.

Lain ehdotetaan tulevan voimaan tammikuun alusta, ja se olisi voimassa syyskuun loppuun saakka. — Kiitoksia.

18.06 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Jo toinen erinomainen esitys hallitukselta velkaantumisongelmaan puuttumiseksi tältä päivältä. Jatkakaa samalla tiellä, ja tulette saamaan paljon kiitosta. Tulette varmasti pelastamaan monen ihmisen henkilökohtaisen tilanteen näillä esityksillä. Toivottavasti niitä tulee todella paljon tulevaisuudessakin.

Koronakriisi horjuttaa koko yhteiskunnan rakenteita ja maamme kotitalouksia. Erityisen haavoittuvassa asemassa ovat ne kansalaiset, jotka kamppailivat velkaongelmien kanssa jo ennen koronakriisiä. Työtilanteen heikentyminen ja kasvaneet kulut ovat entisestään syventäneet monien kohdalla taloudellista ahdinkoa. Viimeinen asia, jota tässä tilanteessa kaivattaisiin, olisi antaa pikavippifirmoille vapaus hyödyntää kansalaisten ahdinkoa kriisin keskellä. Siksi pidän tärkeänä tätä hallituksen esitystä kuluttajansuojalain 7 luvun väliaikaisesta muuttamisesta, jolla hillitään kulutusluottojen korkeita korkoja ja rajoitetaan kulutusluottojen aggressiivista markkinointia. Samalla puututtaisiin aiemman väliaikaisen sääntelyn kiertämiseen, jota pikavippifirmat tyypilliseen tapaan ovat harjoittaneet kansalaisten ja yhteiskunnan kustannuksella.

Arvoisa puhemies! Velkaongelmia ja niiden ratkaisua tulisi tarkastella koronakriisiä pidemmällä aikavälillä. Noin 400 000 maksuhäiriömerkintäistä suomalaista on selkeä viesti siitä, että jotain pitää tehdä myös näiden väliaikaisten toimien ja koronan jälkeenkin. Jos jotain positiivista halutaan kaiken tämän keskellä löytää, tarjoavat nämä pikavippifirmoihin kohdistuvat väliaikaiset sääntelytoimet kallisarvoista tietoa siitä, miten riistoon on mahdollista tulevaisuudessa puuttua ja miten velkaongelmien määrä saadaan käännettyä laskuun. Sama koskee peliautomaattien väliaikaista sulkemista.

Etenkään koronakriisin horjuttamalla Suomella ei ole varaa palata samalle tielle, jossa velkaongelmien annetaan syventyä sekä maksuhäiriömerkintöjen ja peliongelmiin määrät kasvavat vuosi vuodelta. Väliaikaisia toimia on tässä akuutissa tilanteessa jatkettava, ja niistä on otettava oppia tuleviin ratkaisuihin, jotta voidaan puuttua niihin synkkiin kohtaloihin, joihin velkaongelmat kansalaisia ajavat. — Kiitos.

18.08 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että kuluttajansuojalain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimassaoloa jatketaan ensi vuoden syyskuun loppuun saakka, kun voimassaolon oli syytä päättyä vuoden vaihteessa. Samassa yhteydessä sääntelyyn esitetään muutamia muutoksia.

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

Koronaan kytkeytyvien taloudellisten haasteiden jatkuessa on oletettavaa, että monet kuluttajat joutuvat entistä enemmän turvautumaan luottorahoitukseen. Vallitseva tilanne korostaa tarvetta jatkotoimenpiteille, eikä mitään perusteita luopua kuluttajien suojaksi säädetyistä muutoksista mielestäni ole.

Pidin väliaikaista sääntelyä tarpeellisenä keväällä, ja tuen esitystä myös nyt. Korkokatto tulee säilyttää 10 prosentissa ja maksujen korotukset kieltää.

Arvoisa puhemies! Pidemmällä tähtäimellä kaikkien vakuudettomien kuluttajaluottojen markkinointia tulisi tarkastella uudelleen ja säännöksiä tiukentaa pysyvästi. Koska näitä väliaikaisia muutoksia korkosääntelyyn on nyt tehty, onkin erittäin oleellista tehdä niistä huolellista tilastointia ja jälkiarviointia. Tietoa voitaisiin hyödyntää tulevilla hankkeilla, lakiuudistuksissa ja parantaa vaikutusarvioinnin laatua.

18.10 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa herra puhemies! Pidän tätäkin lakiesitystä aika onnistuneena ja tarpeellisenä tässä tilanteessa. Kiitoksia vain ministerille.

Yhden yksityiskohdan haluaisin nostaa esiin, kun tässä ministeri puhui taannehtivasta lainsäädännöstä ja kuinka sitä ei välttämättä olisi mahdollista tässä tilanteessa soveltaa. Muistuu mieleeni tässä edustaja Laakson jättämä lakialoite, jossa oli kuitenkin huomioitu asia sillä tavalla, että myös ennen lain voimaantuloa tehtyihin jatkuvaa luottoa koskeviin sopimuksiin, siltä osin, kuin kyse on lain voimaantulon jälkeen tehtävistä luoton nostoista, tätä sovellettaisiin. Eli käsitykseni on kuitenkin sellainen, että nimenomaan jatkuvia luottoja koskien tämä olisi ihan mahdollista toteuttaa. Sitten nämä kertaluotot ja muut ovat asia erikseen ja aivan näin, kuten ministerikin tuossa aiemmin totesi. — Kiitoksia.

18.11 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Todellakin kiitokset hallitukselle ja ministerille tästä esityksestä.

Tosiaankin tein ja viime viikolla oli keskusteluissa — teinhän sen jo aikoinaan keväällä — lakialoite, missä todellakin oli se korkokatto 10 prosenttia koko ajan. Käytännössä katsoen, vaikka nyt eletään koronan aikaa ja ongelma-aikaa, se ongelmahan ei nyt toisaalta tämän koronan osalta muutu, vaikka korona tästä hellittäisikin. Ihan samalla lailla ihmiset ovat vaikeuksissa niitten kohtuuttomien korkojen kanssa. Olisin kyllä todella iloinen, jos edes harkittaisiin sitä, että tästä ei jätettäisi väliaikaista, vaan tästä tehtäisiin pysyvä ratkaisu, koska oikeasti velallisten määrä kasvaa ja kasvaa vuositolkulla, ja se tulee oikeasti yhteiskunnalle maksamaan lieveilmiöitten takia todella paljon, koska siellä rikkoutuu perheitä ja siellä rikkoutuu elämiä ynnä muuta. Elikkä tuskinpa me yhteiskunnallisesti huonompaan suuntaan menisimme, vaikka me jättäisimme tämän korkokaton pysyväksi. — Kiitoksia.

18.12 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Tämä kuluttajansuojalain väliaikainen muuttaminen, eteenpäinvieminen, on erittäin perusteltu. Tässä tuli jo esille se, että näiden pikavippifirmojen kohtuuton käyttäytyminen — kohtuuttomat korot, erityyppinen aggressiivinen markkinointi — on johtanut erittäin vaikeisiin tilanteisiin, ylivelkaantumiseen asetelmissa, joissa ihmiset eivät tahdo selvitä enää ollenkaan elämässään eteenpäin. Tämä korkokatto on erittäin perusteltu.

Arvoisa puhemies! Tämä koronaepidemia ja siihen liittyneet toimet kaikkine taakkoinen ja ongelmien ovat tietysti tehneet myöskin paljon hyvää sikäli, että me olemme joutuneet uusimaan lainsäädäntöämme monissa kohdissa ja myöskin käyttäytymistämme

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

muuttamaan. Saattaa olla, että kun ihminen on toimija, joka myöskin oppii uudesta, niin tässä on varmasti moniakin yhteiskunnallisia toimintoja, jotka me tulemme ehkä jatkossa sitten ylläpitämään, oppien tästä koronasta, koronaviruksen toiminnoista, omaa elämäämme nyt sitten ikään kuin — eikä ainoastaan ikään kuin vaan aidosti — kohentaen. Tässä minusta on malliesimerkki yhdestä lainsäädännön muutoksesta, joka saattaisi luonteeltaan ehdottomasti olla sellainen, että ministeriön kannattaisi tutkia sitä vaihtoehtoa, että tästä tulisi aidosti pysyvä käytäntö eikä vain väliaikainen, tilapäinen, niin kuin tämä nyt on. Tässä selvästi on tarvetta pysyvälle lainsäädäntöuudistukselle.

18.14 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Tämä lakiesitys on hyvä ja tärkeä, ja on hyvä, että tätä 10 prosentin korkokattoa ollaan jatkamassa sinne ensi vuoden puolelle syyskuun loppuun saakka. Ja on hyvä, että täällä eduskunnan salissa käydään keskustelua yleisesti liittyen luottoihin ja korkokattoon ja siihen ihmisen hätään ja ahdistukseen, mikä silloin tulee päälle, kun on monta luottokorttia ja on monta velkaa ja on mahdottomuus selvitä niistä veloista. Silloin juurikin käy niin, että olemme inhimillisen kriisin keskellä, ja siinä kärsii perhe, siinä kärsivät lapset, siinä tulee isoja vaurioita.

Tulee mieleeni se, kuinka paljon voidaan sitä luotonottajaa rahastaa ja voisiko se korkokatto olla vieläkin matalampi. Missä se säädellään, että sen tulee olla se 10 prosenttia? Voisiko se olla vieläkin matalampi? Ja kannatan kyllä edustaja Laakson tekemää lakialoitetta siitä, että tämä korkokatto voisi olla myös pysyvä ratkaisu. Se voisi tuoda jonkinlaista valoa sitten sen henkilön elämään, jolla on paljon luottoa maksettavana, koska se on ihan loppumaton suo, se ei koskaan vähene. Se ei todellakaan ainakaan nopeasti vähene.

Tämä koronakriisi on osoittanut sen, miten veitsenterällä me itse asiassa elämme, miten helposti ja nopeasti se oma talous romahtaa, kun vaikka se työpaikka menee ja joutuu irtisanotuksi tai lomautetuksi. Ja pahoin pelkään, että tulossa on omaisuuden uusjako. Se tarkoittaa sitä, että ihmiset joutuvat siinä taloudellisessa hädässä myymään omaisuuttaan ja luopumaan siitä, mitä omistavat, tai sitten velkataakan ollessa niskassa joutuvat myymään asuntonsa, ehkä sen kesäpaikkansa. Eli tällaisia riskejä, vaarojahan, tässä nyt on, että ihmiset eivät pärjää, eivätkä selviä siinä arjessaan.

Samaan aikaan tasavero on kaikille samanlainen. Ruoka maksaa jokaiselle yhtä paljon, on rikas tai köyhä, joudut maksamaan sen alvin, samoin on polttoainneiden verotuksen kanssa. Kaikesta maksat, niin kyllähän se tuntuu epäreilulta, voisi ajatella näin.

Kysyisin ministeriltä, mitä vastaisitte näihin ajatuksiini. Ovatko ne ollenkaan sellaisia, että niitä pystyy jakamaan, ja mitä olisi tehtävissä sille, että jokainen ihminen selviäisi eikä päätyisi epätoivoisiin tekoihin sen takia, että rahat eivät riitä? Aina ajattelen itse, että niin kauan kuin rahalla selviää, niin pääsee vähällä, mutta 90-luvun lamasta lähtien tilanteet ovat olleet ihmisille niin vakavia, että on jopa tehty itsemurhia sen takia, että on menetetty se totuttu talous, ja tällöin kyllä on kohtuuttomista menetyksistä kysymys.

18.17 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Jatkaisin oikeastaan näiden edellisten edustajien erinomaisten puheenvuorojen hengessä.

Täällä eduskunnan puolella vaikuttaa olevan kovin yksimielinen olo näiden velkaantumisasioiden suhteen, ja siksi kysyisinkin siitä, että toisin kuin tässä konkurssilain muutoksen kohdalla, tässä kuluttajansuojalain muutoksen kohdalla voitaisiin itse asiassa puhua pysyväisluonteisesta muutoksesta, jos hallitus toisi tämän omana esityksenään. Kysyisinkin tosiaan: Onko olemassa siis jonkunlaisia tummia pilviä taivaalla, miksi tällaista muu-

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

tosta ei ehkä voitaisi tuoda? Voisitteko ystävällisesti analysoida sitä tilannetta? Olisiko semmoinen tilanne mahdollinen, että päästään siihen?

Ja toinen kysymys, minkä haluaisin teille esittää: Minkälaista seurantatyötä tai tutkimustyötä tullaan nyt tekemään siihen liittyen, kun on tämä muutos ollut voimassa ja jatkuu, eli miten sen jälkeen näitä tuloksia katsotaan, miten niitä on seurattu? Eli miten aiotaan sitten oppia siitä, miten tämä on vaikuttanut velkaantumiseen ja velkaantuneen tilanteeseen? — Kiitos.

18.18 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa puhemies! Tässä on lakiesityksiä suitsutettu siihen malliin, että jatketaan valitulla linjalla.

Kun tässä edustaja Tynkkynen puhui pysyvämmistä muutoksista, onko näitä harkittu, niin otan esiin toisen tällaisen oikeusministeriössä olevan tähän liittyvän asian eli yritys- ja osakeyhtiölain perintäkulut, joihin sovellettaisiin kuluttajasaatavien tasoa. Käsittääkseni tämä on ainakin ollut valmisteilla, ja siihenhän hallitus esittää, että pienten ja keskisuurten yritysten aseman helpottamiseksi perintälakiin tehtäisiin tilapäinen muutos, jolla kuluttajasaatavien perintäkulujen enimmäismääriä sovellettaisiin myös yritys- ja osakeyhtiölain perintään, kun velallisyrittäjä on pk-yritys. Onko myös tätä harkittu siitä näkökulmasta, minkä edustaja Tynkkynen otti tässä esiin, että myös tästä tulisi sitten pysyvämpi muutos? Uskoisin, että tällä olisi hyvin laajaa kannatusta pienyrittäjien puolelta.

18.19 Riitta Mäkinen sd: Puheenjohtaja! Osaltani totean vain sen, että kun talousvaliokunta viime keväänä teki tämän aikaisemman päätöksen korkokaton alentamisesta 10 prosenttiin, niin yleisesti ottaen voidaan sanoa, että nämä perusteet nytten tämän lainsäädännön jatkamiselle eivät ole hävinneet yhtään mihinkään.

On ihan päivänselvä asia, että yksistään tämä korkokatto ei ratkaise ylivelkaantuneisuuden liittyviä ongelmia. Me tiedämme, että tarvitaan paljon muitakin toimia, mutta tosiasia on kuitenkin se, että tässä vaikeassa taloudellisessa tilanteessa lähtökohtaisesti ennestään maksukyvyttömiä ihmisten epätoivoisen tilanteen jatkaminen sillä, että heille myönnetään hyvin korkeakorkoisia vakuudettomia luottoja on, voisin sanoa jopa, täysin edesvastuutonta toimintaa. Tästä syystä minusta meillä on tässä talossa vastuu ja velvoite huolehtia siitä, että tätä tilannetta ei nyt tässä vaiheessa ainakaan pahenneta.

Jonkun verran on keskustelua liittynyt myös siihen, olisiko tämä väliaikainen lainsäädäntö lisännyt maksuhäiriömerkintöjen määrää, ja nyt ainakin ne selvitykset, mitä on toistaiseksi saatu Takuusäätiöltä ja myös Kuluttajaliiton puolelta, osoittavat, että tällaista ei ole tapahtunut suoranaisesti. Maksuhäiriömerkintöjen määrä ei ole merkittävällä tavalla kasvanut siitä, mitä se trendi on ollut aikaisempina vuosina. Mutta me tiedämme, että nämä vakuudettomat luotot näillä käsittämättömän korkeilla 20 prosentin koroilla ovat yksi suurimpia syitä, jotka tässä yhteiskunnassa ihmisten ylivelkaantuneisuutta ja tilannetta pahentavat, ja sen takia koronakriisin keskellä tämän lainsäädännön toistaiseksi jatkaminen on perusteltua.

Totean vielä sen, että SDP:n tavoitteena on pitkään ollut näiden niin sanottujen pikavippien, vakuudettomien luottojen kieltäminen kokonaan. Uskoisin, että me olemme tästäkin aika lailla yhtä mieltä. Kyllä meillä tässä yhteiskunnassa pitää ihmisillä olla ensisijassa muita keinoja vastata näihin akuutteihin tilanteisiin ja saada apua vaikeisiin tilanteisiin kuin se, että joudutaan niinkin onnettomaan tilanteeseen, että turvaudutaan näihin pikavippiin.

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

18.22 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson: Arvoisa puhemies! Kiitos edustajille myös tässä asiassa siitä tuesta, minkä olette täällä tänä iltana näyttäneet.

Tämä on vaikea tilanne, missä me nyt olemme, ja on tietenkin niin, että kansalaiset tarvitsevat kaiken sen tuen, minkä hallitus pystyy antamaan. Onneksi eletään pohjoismaisessa demokratiassa, jossa me olemme pitäneet huolta myös siitä, että meillä on toimiva sosiaaliturvajärjestelmä, ja se ehkä nyt vastauksena edustaja Juvosen kysymykseen siitä, miten hallitus näkee tämän kokonaistilanteen. Meillä on perusturva ja meillä on asumistuki ja niin edelleen. Me yritämme hoitaa asioita niin, että jokaisesta suomalaisesta pidetään huolta.

Tässä laissahan on nyt tarkoitus pidentää korkokattosäätelyä niin, että se 10 prosentin korkokatto olisi voimassa ensi vuoden syyskuun loppuun asti. Nyt tänä aikana kun tämä on ollut voimassa, voidaan sanoa, että tämä on toiminut suht koht hyvin, mutta se on myös tietänyt sitä, että ne, jotka ovat hyvin, hyvin tukalassa taloudellisessa tilanteessa, eivät enää saa näitä pikavippejä. Ehkä se on sitten ollut se tarkoituskin, että jos on niin ylivelkaantunut, että ei pitäisi ottaa enää luottoa, niin se, että korkokatto on laitettu 10 prosenttiin, on johtanut käytännössä myös siihen — ja se on kaikkien hyvä tiedostaa — ja tietänyt myös sitä, että kaikki eivät niitä pikaluottoja saa samalla tavalla kuin aikaisemmin. Tämä on tullut esille, elikkä tiukka korkokatto toisaalta vaikeuttaa tilapäisesti erityisesti kaikkein heikoimmassa taloudellisessa asemassa olevien kuluttajien luotonsaantia. Useat pikaluottoyritykset ovat Kilpailu- ja kuluttajaviraston havaintojen mukaan lopettaneet uusien luottojen myöntämisen ja uusien nostojen tarjoamisen vanhojen luottosopimusten perusteella kokonaan tai ilmoittaneet myöntävänsä vain uusia nostoja jo olemassa olevista luotoista.

Sitten toisaalta osa kuluttajista on nyt saanut luottoa aiempaa edullisemmin, ja se on ollut tavallaan sitten se myönteinen puoli. Se on ollut tässä se hyvä asia. Kun tässä nyt nostettiin esille, voisiko tästä tehdä pysyvää lainsäädäntöä, niin juuri tätä meidän pitää nyt arvioida ja pitää käydä kaikki nämä kokemukset lävitse, ja on ilman muuta selvää, että kaikki lausunnonantajat eivät ole tyytyväisiä siihen, että tätä nyt pidennetään. Osa lausunnonantajista on erittäin tyytyväisiä siihen, elikkä lausuntopalaute menee myös laidasta laitaan.

Hallituksen näkemys on nyt se, että koska tämä koronapandemia edelleen on täällä meidän keskellämme, ja koska me näemme, että me voimme edesauttaa kansalaisten tilannetta myös tällä säätelyllä, niin sen takia se tuodaan tänne, ja mennään tällä nyt syyskuun loppuun mennessä, mutta oikeusministeriössä tehdään sitä vaikuttavuusarviointia. Siellä tehdään paljon muutakin, ja me ensi vuonna lisäämme resursseja velkaneuvontaan ja olemme myös nyt aloittaneet tämän maksuhäiriömerkintöjen lyhentämisen valmistelun. Tässä muutama nosto niistä asioista, jotka ovat nyt vireillä tällä hetkellä. Erittäin tärkeitä kaiken kaikkiaan. Positiivinen luottorekisterihän on myös valmistelussa, [Puhemies: Aika!] ja sekin tulee sitten aikanaan tänne eduskuntaan.

18.26 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa puhemies! Minusta ministeri mainitsi tässä ihan keskeisen seikan. Todella tämä korkokaton alentaminen on tarkoittanut sitä, että kaikki ihmiset eivät enää saa näitä vakuudettomia luottoja, mutta juuri tässähän se idea onkin. Eli ihmiset, jotka ovat lähtökohtaisesti jo niin vaikeassa tilanteessa, että heillä ei ole mahdollisuutta saada enää luottoa muuta kautta, ovat saaneet tällä 20 prosentilla uuden vakuudettoman luoton, pahimmassa tapauksessa edellisten luottojen maksamiseksi. On tiedossa, että nyt kun tämä 10 prosentin korkokatto on ollut olemassa, nämä monet luottolaitokset eivät

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

yksinkertaisesti enää silloin voi myöntää näitä luottoja näille ennestään maksukyvyttömil-
le, ja juuri tähän tässä haetaan.

Lähtökohtahan on tietenkin se, että kyllä näille ihmisille täytyy löytyä muita ratkaisuja kuin uusi pikavippi. Me tiedämme, että meillä on esimerkiksi Takuusäätiössä ihmisiä, jotka ovat loppuviimein tulleet sitten raskaimman prosessin kautta heille, ovat maksuhäiriömerkintöjen edessä, ja siellä suurimmat summat ovat olleet jopa 40 000 euroa pelkästään pikavippejä. Aina on otettu uutta ja ennen kaikkea siis saatu korkeakorkoista pikavippiä, on maksettu näitä aikaisempia pikaluottoja. Eli tämän kierteen katkaiseminen on äärimmäisen tärkeää, ja juuri siinä ministeri sitten totesi näistä muista keinoista auttaa.

Sosiaalinen luototus tulisi valtakunnallistaa, se on äärettömän hyvä tapa auttaa ihmisiä siinä vaiheessa, kun ei puhuta vielä useista, useista tuhansista euroista. Mutta ihmiset ovat hyvin eriarvoisessa asemassa vielä tänä päivänä suhteessa siihen, saavatko he tätä palvelua vai eivät, koska kaikissa kunnissa sitä ei ole. Myös Takuusäätiön resurssien pitää olla riittävät, että he pystyvät osaltaan sitten vastaamaan näihin luototukseen liittyviin kysymyksiin, ja sitten toisaalta tämä yleinen talous ja velkaneuvonta, sen lisääminen, että ihmiset saisivat mahdollisimman varhaisessa vaiheessa apua ja tukea, neuvontaa, kuinka niistä tilanteista selviää. Nämä ovat minusta niitä avainasioita, joilta meidän täytyy tässä rinnalla viedä eteenpäin.

Ja totean kyllä vielä sen, että mitä tulee tähän maksuhäiriömerkinnän nopeampaan poistamiseen rekisteristä, se on minusta erittäin hyvä suuntaus. On täysin kohtuutonta, että ihmiset, jotka ovat suorittaneet velkansa, hoitaneet asiansa kuntoon, joutuvat kohtuuttoman pitkiä aikoja kärsimään sitten kuitenkin niistä seuraamuksista. Me tiedämme, mitä maksuhäiriömerkintä ihmisille tarkoittaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Arvoisat edustajat! Nyt totean, että tässä on minuutti etukäteen varattua aikaa ja kolme puheenvuoroa, eli kuuntelen, miten puhutaan, ja sitten teen ratkaisun, missä kohtaa keskustelu keskeytetään ja jatketaan myöhemmin illalla. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

18.29 Sebastian Tynkkynen ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Arvoisa ministeri, puhuitte siitä, kuinka hallituksen esityksen myötä olette saaneet erisuuntaisia lausuntoja tähän teidän esitykseenne liittyen, mutta en olisi siitä ollenkaan huolissani. On aivan selvää se, että pikavippifirmojen voitot eivät tule olemaan tulevaisuudessa niin isoja, mutta eivätköhän nämä firmat ole jo aika monta vuotta niitä kaikista hädänalaisimpia ihmisiä rahastaneet. Se, jos siellä ollaan häviöpuolella, ei haittaa ollenkaan.

Toisaalta mainitsitte juurikin ne tietyt ihmiset, jotka eivät enää pysty saamaan näitä pikavippejä. En olisi heidänkään puolestaan huolissani juuri sen takia, että todellisuudessa heidän taloutensa on jo romahtanut. Heillä on käytössään rahaa, mutta heidän taloutensa on oikeasti jo romahtanut, ja näillä uusilla pikavipeillä he ovat vain sitä korttitaloa pystyneet pitämään pystyssä. Heidän osaltaan on parempi, että se romahdus tulee aikaisemmin, jotta sitä velkaa ei kerry sitten kymppitonnie kymppitonniin päälle. Emme me muussakaan, esimerkiksi jos puhutaan vaikkapa huumeiden käyttäjistä, niin vaikka ne vieroitusoireet tulevat ja ikävä tilanne siinä kohtaa, kun se huumeiden käyttö loppuu, puhu siitä, että emme tekisi sitä interventiota. Mitä aikaisemmin tehdään, niin sitä parempi. Ja näin ollen antaa sen talouden romahtaa aikaisemmin, jotta sitä velkaa ei ehdi kertyä niin paljon sitten tulevaisuudessa. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Laakso, lyhyt puheenvuoro, tai sitten jatkatte myöhemmin.

18.31 **Sheikki Laakso ps:** Arvoisa puhemies! Edustaja Mäkinen osui kyllä naulan kantaan, koska juuri tuota tapaa, mitä edustaja Mäkinen toi esiin, kutsuttiin ennen koronkiskonnaksi. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle covid-19-epidemian torjuntaan tarvittavien tavaroiden verovapauden voimassaolon jatkamisesta

Hallituksen esitys HE 217/2020 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 29/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 29/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Edustaja Viitanen, esittely.

Keskustelu

18.31 **Pia Viitanen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä lyhyt, hyvin lyhyt, esittely. Nimittäin tuntuu, että palaamme tähän asiaan jatkuvasti. Tämä on nyt kolmas kerta. Eli kysymys on siitä, että komissio on myöntänyt väliaikaisen arvonlisäverottomuuden EU:n ulkopuolelta tuotavien koronaa torjuvien välineiden, suojavälineiden, osalta. Ja tässä sitten on haluttu tehdä tämä myös mahdolliseksi niin, että tämä sama koskisi kotimaisia hankintoja sekä EU:n sisältä tehtäviä hankintoja.

Nämä poikkeukset ovat aina tietyille määräajalle, ja tässä tapauksessa tätä nyt sitten jatketaan kuudella kuukaudella eteenpäin, tällä kertaa huhtikuun loppuun. Tietenkin me kaikki toivoisimme, että emme joutuisi enää tämän jälkeen asiaan palaamaan.

Tässä lyhyen kaavan mukaan, puhemies.

18.32 **Matias Marttinen kok:** Arvoisa herra puhemies! Täällä verojaoston puheenjohtaja tosiaan kertoi, mistä on kyse. Hän myös totesi, että on kyse kolmannelta kerralta, kun tätä asiaa käsitellään. Vastaavasti nyt edelleenkin kokoomuksella on tähän asiaan esittää vastalause.

Herra puhemies! Aivan lyhyesti, koska tätä asiaa on niin monta kertaa salissa käsitelty: Tosiaan meidän lähtökohtamme lähtee siitä, että tässä hallituksen esityksessä valittu rajanveto on erikoislaatuinen. Siinä siis tosiaan tämä raja on tehty julkisten terveyden- ja sairaanhoitopalveluiden ja sosiaalihuoltopalveluiden tuottajien osalta. Näin ollen näemme, että tämä tulee johtamaan hyvin uudenkaltaiseen rajanvetoon myös verotuksessa eikä se ota huomioon näitä kaikkia tilanteita.

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

Täällä taas vastaavasti on tuotu esille, että tämä komission päätös rajoittaisi mahdollisuutta ulottaa verottomuus myös yksityiseen terveystalvelujen tuottajaan, mutta siihen to-
tean vain aivan lyhyesti, että lukuisat EU-maat ovat kyllä päätyneet täysin toisenlaiseen ti-
lanteeseen ja emme pidä tätä tehtyä rajausta edelleenkaan perusteltuna tässä esityksessä,
vaan tämä esitys edelleen ylläpitää epäselvää verotustulkintaa ja on altis tällaisille uuden-
kaltaisille epävarmoille tulkinnoille, mikä ei tietenkään ole tässä tilanteessa missään ta-
pauksessa kannatettavaa. Ja sen takia meillä on tässä mietinnössä edelleen pykälämuutos-
vastalause, joka tullaan käsittelemään huomenna. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle listaamattomien osakeyhtiöiden henkilöstöantien vero- tusta koskevaiksi sääntelyksi

Hallituksen esitys HE 73/2020 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 27/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päivä-
järjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 27/
2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Edustaja Viitanen, esittely, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.34 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa puhemies! Tässä siis on kysymys henkilöstöannista, jota
valiokunta puoltaa kyllä. Tämän esityksen tavoitteena on se, että sitoutettaisiin yritysten
työntekijöitä sitten tähän omaan yritykseen, ja samaan aikaan ollaan haluttu luoda malli,
joka sitten selkeyttäisi osakkeen arvostamiseen liittyviä haasteita. Tässä tietenkin syntyy
merkittävä veroetu, jolloin tämän pitää olla perusteltu, ja tässä nimenomaan perustellaan
tätä ja myös valiokunta viittaa tässä esimerkiksi näiden startup-yritysten, kasvuyritysten,
kilpailuasetelmaan niin kotimaassa kuin sitten kansainvälisilläkin työmarkkinoilla.

Tässä hallituksen esityksessä on tiettyjä rajoituksia, jotta tätä ei sitten ikään kuin ve-
rosuunnittelun keinoin käytettäisi eri asiaan kuin mihin tarkoitus on ollut. Tässä on tiettyjä
rajauksia koskien esimerkiksi sitä, että säännöstä sovelletaan vain työnantajana toimivan
listaamattoman yhtiön osakkeisiin. Edun on oltava henkilöstön enemmistön käytössä.
Osakkeenomistaja ei saa omistaa yli kymmentä prosenttia yhtiön osakkeista, ja etu on ra-
jattu ainoastaan henkilöstöön ja toimitusjohtajaan, ei siis koske hallituksen eikä hallinto-
neuvoston jäseniä. Yhtiön tulee harjoittaa tosiasiallista elinkeinotoimintaa, ja yhtiö ei voi
sijaita kolmansissa maissa, ellei sitten ole verotietojen vaihtosopimuksia.

Jonkin verran näihin rajauksiin on kohdistunut asiantuntijakuulemisissa duubioita, min-
kä vuoksi valiokunta jonkin verran sitten myös kertoo, miksi nämä rajaukset ovat perustel-
tuja, ja päädyimme kyllä niitä ihan yksituumaisesti kannattamaan.

Eli mietintömme koostuu näistä elementeistä. Lopuksi toteamme, että voimaantulo on
sitten ensi vuoden alusta. Alun perinhän tämä voimaantulo oli jo tämän syksyn alussa, mut-
ta tämä koronatilanne tietenkin esti sen, että emme täällä eduskunnassa tätä voineet käsi-

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

tellä ennen kuin nyt syksyllä. Sitten korostamme myös tämän lakiesityksen vaikutusten seurantaa ja myös sitä, että Verohallinto ohjaa säännösten oikeaa tulkintaa. Tässä on kysymys uudenlaisesta säätelytavasta, ja siksi sitä on hyvin tärkeää seurata.

18.37 Antti Kurvinen kesk: Herra puhemies! Joillekin laeille joskus annetaan lempinimiä, ja sellainen vanha suomalainen tapa antaa lempinimi jollekin uudelle lainsäädännölle on ”Lex ja joku sukunimi” — niitä on monenlaisia — ja tätä lakia voi varmaan kutsua semmoisella leppinimellä kuin Lex Sipilä. Miksi? No, se selviää pian, tämän puheenvuoroni aikana.

Puhemies! Tämä ensimmäisessä käsittelyssä oleva valtiovarainvaliokunnan mietintö koskee tuloverolain ja verotusmenettelystä annetun lain muutoksia, ja tässä muutettaisiin listaamattomien, ei pörssiin listattujen, osakeyhtiöiden henkilöstöanteja koskevaa sääntelyä. Ja kuten tuossa edustaja Viitanen ansiokkaasti esitteli valtiovarainvaliokunnan näkemyksen, niin valiokunta puoltaa tätä hallituksen esitystä. Tämän esityksen tavoitteena ja tämän lakimuutoksen tavoitteena on toteuttaa listaamattomien kasvuyritysten henkilöstön parempaa palkitsemista ja kannustaa nimenomaan listaamattomissa osakeyhtiöissä henkilöstöä ja työntekijöitä hankkimaan yrityksen osakkeita itselleen ja sitä kautta sitouttaa työntekijöitä siihen yritykseen ja saada muutenkin draivia ja arvoa ja kaikenlaista voimaa siihen yritykseen.

Valiokunta puoltaa tätä esitystä monesta syystä. Se poistaa yrityksen arvostamiseen liittyvää epävarmuutta ja näin lisää verotuksen ennakoitavuutta. Lisäksi se lisää listaamattomien yhtiöiden henkilöstön palkitsemismuotoja ja näin parantaa startup-yritysten ja kasvuyritysten kilpailuasemaa kotimaisilla ja kansainvälisillä työmarkkinoilla. Ja kuten tuossa edustaja Viitanen sanoi, tähän liittyy tiettyjä rajoituksia, jotka ovat varmasti aivan perusteltuja: juuri tämä listaamattoman yhtiön asema työnantajana, että todella on työntekijöitä, ei ole vain joku tällöinen työntekijätön sijoitusyhtiö, ja sitten muun muassa tämä rajoitus, että yli 10:tä prosenttia yhtiöstä ei saa omistaa.

Arvoisa puhemies! Tässä talossa on ollut oikeastaan ehkäpä tuolta vaalikaudelta 2011—2015 lähtien paljon keskustelua siitä, miten saisimme kasvuyrittäjyyttä vahvistettua, saataisiin aidosti niitä uusia nokioita Suomeen, ja on ollut tällöisiä verkostojakin täällä, kasvuyrittäjyysverkostoja, on tutustuttu pelialaan, startup-skeneen niin sanotusti. Ja kyllähän se ajatus siitä, että huippuosajat sitoutuisivat Suomeen, perustaisivat yrityksiä, laajentaisivat niitä yrityksiä, on varmaan semmoinen isänmaallinen asia, mikä jakaa tätä salia oikealta vasemmalle. Tosiaan tämä on ollut Juha Sipilän pitkäaikainen idea, ja on hieno juttu, että nyt muistakin puolueista on tähän tullut ymmärrystä — tai kaikki olemme rakentaneet ja kehittäneet sitä Juha Sipilän ideaa. Tämä on varmasti sellainen keino, millä me toivon mukaan pääsisimme vähän siihen Ruotsin tilanteeseen, puhemies, niin että ei heti, kun joku firma menestyy, sitä myydä ulkomaille, vaan se jäisi Suomeen, kasvaisi ja kehittyisi ja syntyisi tällöisiä kansainvälisiä suomalaisia vahvoja brändejä ja menestystarinoita.

18.40 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Tämä esitys on siis myös meidän näkökulmastamme erittäin kannatettava. Tosiaan keskeinen sisältö liittyy siihen, että mikäli tässä henkilöstöantitilanteessa tämä osakkeen merkintähinta alittaisi tämän niin sanotun matemaattisen arvon, joka yhtiön osakkeelle on nettovarallisuuteen perustuen asetettu, niin vain näissä tilanteissa tälle merkinnälle syntyisi sitten veronalaista ansiotulua. Tämä toivottavasti edelleen auttaa ja tukee sitä, että näitä henkilöstöanteja tullaan käyttämään

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

enemmän, ja tämä toivottavasti myös selkeyttää tätä verotuskäytäntöä, joka on ollut kielämättä hyvinkin epäselvä tällä hetkellä.

Tämä lainmuutoshan ei tule koskemaan näitä työsuhdeoptioita, ja tässä myös verojaosto on omassa käsittelyssään tänne mietintöön kirjannut aivan oikeutetusti ja perustellusti myös tilanteita, jotka liittyvät tällaiseen ehkä rajanvetoon henkilöstöannin ja työsuhdeoption osalta. Pidän hyvänä, että se on myös näin huolella tältä osin käyty vastaavasti läpi.

Tämä asia on sellainen, joka on meillä herättänyt kyllä laajasti myönteistä suhtautumista. Ja tosiaan, kuten toivoin, jatkossa tämän soisi olevan entistä enemmän käytetty menetely, mitä näissä listaamattomissa yrityksissä sitten tullaan käyttämään, ja pidän tätä valitua linjaa tässä esityksessä varsin perusteltuna. Vaikkakin siellä on ollut tiettyjä tilanteita, missä tätä rajanvetoa on jouduttu tekemään, mutta nyt, kun kuitenkin lähdetään siitä, että tämä koskee laajasti kuitenkin kaikkia listaamattomia yrityksiä, niiden henkilöstöanteja, kun nämä tietyt edellytykset täyttyvät, niin näen, että nyt tässä laajuudessa tällä päästään kyllä hyvin liikkeelle ja nämä perustelut ovat kyllä hyvin kannatettavia.

18.43 Antti Kurvinen kesk: Herra puhemies! Haluan antaa vielä ehkä tiiviin, poliittisemman tulkinnan tälle listaamattomien osakeyhtiöiden henkilöstöantien kevennetylle verotukselle ja tälle niin sanotulle Lex Sipilälle.

Tästä nykyisestä punamultahallituksesta on paljon esitetty — minusta hieman absurdejakin — väitteitä kuluneen puolentoista vuoden aikana, että se tuo Suomeen jotenkin sosialismia. Täytyy sanoa, että jos tämmöiset esitykset ovat sosialismia, niin se sosialismihan on kyllä tosi yrittäjämyönteinen, hieno juttu, että se on jotain ihan muuta kuin mitä minä olen ymmärtänyt maailmalta, aika surullisiakin esimerkkejä jostakin.

Minun mielestäni, puhemies, tämä on hyvä esimerkki siitä, että tämä hallitus sen lisäksi, että se todella parantaa ihmisten välistä tasa-arvoa, myöskin tukee yrityksiä ja yrittäjyyttä ja tehdään järkevää talouspolitiikkaa. Tältä hallituskaudelta löytyy teollisuuspolitiikasta hyviä ratkaisuja, löytyy koronakriisissä yritysten tukemista, ja yritysten ja yrittäjien verotus on pidetty ennustettavana — erittäin tärkeä juttu Suomen kilpailukyvyllä — ja sitten vielä tämmöistä pientä porkkanaa rakennetaan sille.

Puhemies! Olisi erittäin tärkeää, että me saisimme huippuosaajia maailmalta Suomeen. Olen itsekin joskus keskustellut pelialan suomalaisten huippujen kanssa, startup-yritysten omistajien kanssa, ja se on aika herkkääkin hommaa, saadaanko rekrytoitua maailmalta, vaikkapa Amerikasta tai Aasiasta, joku huippuosaaja Suomeen. Se voi olla kiinni siitä, löytyykö lapselle koulupaikka tai päivähoitopaikka ja asunto, ja Suomeen myös olisi tulossa moni huippuosaaja — tällainen, joka voisi tämmöistä henkilöstöosakeantia tehdä — koska Suomi on puhdas maa, Suomi on turvallinen maa. Täällä asiat kuitenkin toimivat tosi hyvin, ja myös pidetään tämä maa sellaisena.

Mutta, puhemies, sanon poliittisena tulkintana, että nykyinen punamultahallitus on erittäin yrittäjämyönteinen ja tekee elinkeinoelämän kannalta erittäin järkevää ja ennustettavaa politiikkaa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei siltä näytä!]

18.45 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Kurvinen otti äsken esille sanan ”sosialismi” ja sen, onko sosialismia tai eikö ole sosialismia. [Vilhelm Junnilan välihuuto] Haluaisin muistuttaa siitä, että me sosiaalidemokraatit kuulumme Euroopan unionin parlamentissa, siis eurooppalaisessa kontekstissa, sosialistiseen ryhmään. Nyt riippuu vähän

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

tästä, miten tätä sosialismi-sanaa todellakin ruvetaan määrittelemään — se menee semantiikan ja politiikan puolelle.

Haluaisin sanoa, että meille sosiaalidemokraateille sosialismi on erittäin yrittäjämysteistä. Me tunnistamme yritystoiminnan merkityksen yhteiskunnissa. Me tiedämme, että erityisesti pienyrittäjät ovat omalla työllään eläviä ihmisiä — kaikki kunnioitus juuri sille ja myöskin kaikki tuki sille, että luontevalla tavalla tässä mielessä toimimme. Me emme ole yrittäjävastaisia, vaikka kuulummekin sosialistiseen ryhmään Euroopan parlamentissa ja ehkä laajemmassakin ajattelutavassa.

18.46 Matias Marttinen kok: Herra puhemies! Täällä edustaja Kurvinen nyt minusta luistelee ehkä hieman kaltevalla pinnalla, [Vilhelm Junnila: Sosialismin puolella!] mutta totean nyt yleisesti, herra puhemies, jotta pysymme edes jollain tavalla kiinni tämän asian käsittelyssä, että minusta tämä esitys, jota itsekkin täällä olen kannattanut ja pitänyt hyvänä ja kehunut, ei nyt kuitenkaan ehkä muuta sitä isoa kuvaa, mistä tässä salissa olemme oppositiosta aika voimakkaastikin ja perustellusti tätä hallitusta kritisoinneet.

Oikeastaan tämä viime päivien uutisointi koskien vaikka hallituksen työllisyystoimien tilannetta on nyt yksi hyvä asia, mistä tässä voidaan keskustella. Olemme tuoneet voimakkaasti tässä salissa esille esimerkiksi paikallisen sopimisen edistämisen merkityksen, joka edelleen loistaa poissaolollaan. Myös salin vasemmalta laidalta on tuotu lukuisia kertoja tämänkin hallituksen aikana näkökulmia siihen, mitä listaamattomien yritysten verokohtelulle pitäisi tehdä — toivon, että ette tee mitään, koska kaikki muutokset, mitä tällä hallituspuolella siihen tehtäisiin, ovat heikkoja ja tulevat varmasti kiristämään listaamattomien yritysten verokohtelua.

Yhtä kaikki, arvoisa puhemies, en mene nyt verotukseen sen enempää, mikä koskee tämän hallituksen välillisen verotuksen ratkaisuja tai vaikka tänään verojaostossa ja VaVisa päätettyä [Puhemies koputtaa] energiantensiivisen teollisuuden veronpalautusta ja siinä tehtyä ratkaisua, vaan totean, että on hyvä, että on valonpilkahduksia, kuten tämä esitys on, mutta isoa kuvaa se ei muuta kyllä miksiäkään.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 73/2020 vp sisältyvien 1.—2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kiinteistöverolain 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 169/2020 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 28/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

Keskustelu

18.48 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa puhemies! Tätäkin lakiesitystä valiokunta puoltaa yksimielisesti. Tässä siis vapautetaan luonnonsuojelualueet kiinteistöverosta, ja luonnollisestikin tämän tarkoituksena on vähentää esteitä uusien yksityisten suojelualueiden perustamiselle sekä toteuttaa hallituksen tavoitetta luonnon monimuotoisuuden turvaamisesta, metsien hiilivarastojen kasvattamisesta ja näistä myönteisistä seikoista.

Tässä esityksessä esitetään myös merituulivoimaloiden neutraalia verokohtelua suhteessa maatuulivoimaloihin, ja tälläkin on tarkoituksensa, ja se on luonnollisesti myös se, että tällä verokohtelulla merituulivoimalan rakentamisen edellytyksiä halutaan parantaa.

Puhemies! Tässähän on niin, että tämä koskee vain uusia merituulivoimaloita, eli tämä tulisi voimaan kohteissa, joiden rakentaminen on aloitettu 1.1.2021 tai sen jälkeen. Ja tässä on jonkin verran keskustelua sitten siitä, olisiko tämän vanhan, olemassa olevan merituulivoimalan täytynyt olla saman sääntelyn piirissä, mutta tässä on esitetty perusteluna muun muassa se, että aikanaan taas tämä on saanut paljon tuulivoimatukea, isoja määriä etua näihin uusiin nähden muun muassa tariffien ja muiden kannalta, eli siksi on valittu tämä lähestymiskulma, emmekä sitä nyt tässä sitten lähteneet niin ikään haastamaan.

Me emme tässä sinänsä ota kantaa tähän toteuttamistapaan, miten tämä säätely tehdään, siihen ei ole asiantuntijakuulemisissa tullut kovastikaan huomautettavaa. Siitä huolimatta, tässä kun tämä mekanismi menee niin, että tämä lopulta säädetään asetusteitse sen sijaan, että tässä merituulivoimalle säädettäisiin erillinen kiinteistöveroprosentti, niin tässä yhteydessä vain toteamme yleisesti ottaen lainsäädännön ja lailla säätämisen merkityksen — ja jos ei voitaisi asetuksella säätää, niin hallitus antanee sitten asiasta lakimuutoksen.

Lopuksi toteamme, että ennen merituulivoimaloita koskevan muutoksen toteuttamista meidän on saatava komissiolt varmuus, että unionin valtioneuvoston päätökset eivät ole esteenä tälle toteuttamiselle, ja pidämme tärkeänä, että toimenpidettä ei katsota kielletyksi valtiontueksi.

18.51 **Vilhelm Junnila ps:** Arvoisa puhemies! Tämä on varmastikin ihan hyvä esitys, mutta kun edustaja Viitanen tämän tietää vielä tarkemmin, niin kysyisin tästä siltä osin, että tämä ilmeisesti koskettaa myös Natura 2000 -alueita ja tämän tyylisiä. Saaristossa on nimittäin paljon sellaisia maatiloja, joissa verotus koskettaa metsä- ja peltoalueita, joilla ei ole kiinteistöä tai viljelyä, mutta nämä on silti saatettu kiinteistöverotuksen piiriin, ja näissä tapauksissa esimerkiksi Jurmossa on ollut jopa 980 prosentin kokoinen veronkorotus näille tonteille. [Mikko Lundén: Ohhoh!] Kysyisin: onko niin, että tällä esityksellä nytten vältetään tällaiselta, koska ainakin osittain nämä alueet koskettavat Natura 2000 -aluetta?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Tällä kertaa ei näytä vastauksia tulevan.

Näköjään edustaja Kiljunen ottaa vetovastuun, kun edustaja Viitanen on poistunut paikalta.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 169/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaanedustuksen virkamiesten puolisoille maksettavasta erityiskorvauksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 193/2020 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 23/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 193/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi koulutuksen korvaamisesta annetun lain sekä taloudellisesti tuetusta ammatillisen osaamisen kehittämisestä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 160/2020 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 24/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 160/2020 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamennettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä

Hallituksen esitys HE 187/2020 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 34/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 187/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

14. Lakialoite laiksi passilain 34 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 34/2020 vp Sheikki Laakso ps ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

18.53 Sheikki Laakso ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todellakin tässä lakialoitteessa on tavoitteena saada meidän Suomen sotiin osallistuneitten henkilöittämme passi kokonaan maksuttomaksi. Hehän tällä hetkellä joutuvat maksamaan 50 prosent-

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

tia passistaan, mutta minä olisin sitä mieltä, että on yhtä helppoa tehdä asia niin, että se passi on maksuton kokonaan. Nyt ei puhuta isosta rahasta eikä kovin valtavasta kädenojennuksestaakaan, myönnän sen, mutta on kuitenkin sanomatta selvää, että me olemme aika isossa kiittolisuudenvelassa tälle porukalle, joka siellä on pitänyt huolta siitä, että meillä on käytössä oma lippu — ja aikoinaan jopa oma rahakin.

Tämä on äärettömän helppo, koska tässä on jo valmiiksi järjestelmä, että puoleen hintaan saa sen passin. Se on aika helppo muuttaa niin, että sotiin osallistuneiden henkilöiden ei tarvitsisi maksaa passeista, niin uudesta kuin uusittavastakaan passista, sitä passimaksua ollenkaan. Tämä ei taloudellisesti vaikuta Suomen talouteen millään tavalla eikä nyt tietysti ihan hirvittävästi auta näitä ihmisiääkään, mutta kädenojennus se on tämäkin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Lundén, olkaa hyvä.

18.55 Mikko Lundén ps: Arvoisa herra puhemies! Haluan kiittää edustaja Laaksoa tästä hyvästä lakialoitteesta. Näin itsenäisyyspäivän tienoilla tämä lakialoite on enemmän kuin paikallaan. Edustaja Laakso ehdottaa lakialoitteessaan, että Suomen sotiin osallistuneilta ei veloiteta kustannuksia passin hakemisesta vaan että passin hakeminen, hakemuksen käsittely sekä passin uusiminen ovat ilmaisia. Nykylain mukaan sotiin osallistuneiden veloitus on noin puolet normaalista passin hinnasta. Mielestäni nämä todelliset kunniakansalaiset ovat tämänkin ansainneet, ja toivon tähän erittäin myönteistä suhtautumista nyt ja tulevaisuudessa. Eivätköhän nämä herrat ja rouvat ole tämän ansainneet esityksen mukaisesti. — Kiitos.

18.56 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Sotaveteraanit ovat saaneet vuodesta 2010 lähtien passinsa puoleen hintaan. Kuten edustaja Laakson lakialoitteen perusteluissa todetaan, sotiin osallistuneiden voidaan katsoa jo Suomea puolustaessaan maksaneen riittävän hinnan passista, joten heillä tulisi olla oikeus hankkia ja uusia passinsa jatkossa maksutta. Lisäksi on selvää, että taloudellisilta vaikutuksiltaan tämä lakimuutos olisi lähes mitätön. Tämän vuoden lopussa veteraaneja arvioidaan olevan sosiaali- ja terveysministeriön mukaan enää reilut 6 000, ja määrä vähenee vuosittain jo noin 20 prosentin vauhtia. Toivonkin, ettei kukaan tässä salissa vastusta näin tärkeää elettä sodissa Suomea puolustaneita kohtaan. Suomen passi on mitä tärkein itsenäisyyden tunnusmerkki.

18.57 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa puhemies! Minäkin kiitän tästä erittäin hyvästä lakialoitteesta, joka on ennen muuta inhimillinen. Täytyy muistaa, että Kelan ennusteiden mukaan viimeinen veteraani tässä maassa nukkuu pois 2036, joten on korkea aika toteuttaa tämä lakiehdotus, jotta siitä vielä ehditään myös nauttimaan. Todella moni sotaveteraani on jo iältään siinä vaiheessa, että kaikki eivät tätä mahdollisuutta pääse koskaan enää käyttämään. Siinäkin mielessä meidän on ajettava tätä hyvin nopeasti, että saamme sen voimaan ja vielä viimeisen mahdollisuuden heille suomme.

18.57 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Kansanedustaja Sheikki Laakso on tehnyt tärkeän lakialoitteen, jossa ehdotetaan, että Suomen sotiin osallistuneilta ei veloiteta kustannuksia passin hakemisesta vaan että passin hakeminen, hakemuksen käsittely sekä passin uusiminen ovat ilmaisia. Nykylain mukaan sotiin osallistuneiden veloitus on noin

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

puolet normaalista passin hinnasta. Yhdyn edellä puhuttuihin puheenvuoroihin ja totean, että asia on erittäin tärkeä ja kannatettava. Kyllä nämä henkilöt ovat jo passinsa maksaneet ja ovat ansainneet tämän edun, minkä edustaja Laakso lakialoitteessaan esittää. Paitsi tämän lakialoitteen sisällöllä myös muutoin meidän tulee pitää Suomessa huoli siitä, että rintamaveteraanit ja esimerkiksi heidän leskensä saavat hyvin kotipalveluja ja kuntoutusta ja nämä asiat huolehdimme, jotta heidän ei tarvitse siellä kodeissa ihmetellä, miksi palvelua tai kuntoutusta ei tule. Erityisesti koronakriisin aikaan on tärkeää, että näistä ihmisistä pidetään huoli ja kaikella mahdollisella tavalla ennaltaehkäistään heidän yksinäisyyttään ja kotona pärjäämättömyyttään.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

15. Lakialoite laiksi lastensuojelulain 40 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 35/2020 vp Sheikki Laakso ps ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

18.59 Sheikki Laakso ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin tässä lakialoitteessa on tarkoitus se, että pidetään huoli lasten turvallisuudesta ja sosiaalihuollon mahdollisuudesta tehdä niin sanotusti huostaanottopäätös sellaisissa tilanteissa, missä kyseisen lapsen vanhemmat aikovat viedä kyseisen lapsen sellaiseen maahan, mikä on niin sanotusti vaarallinen maa ja maahanmuuttoviranomaisten mielestä sellainen maa, mikä on liian turvaton paikka aikuistenkaan matkustaa, ja näin ollen sinne ei missään nimessä pitäisi lapsiakaan viedä. Tästä on nyt hyvää esimerkkiä ihan aika läheiseltäkin ajalta, että näillä lapsilla jopa kiristetään sitten Suomen valtiota, ja se kertoo kyllä aika korutonta kieltä siitä, millä asenteella sellaiset vanhemmat lähtevät lapsiaan sinne viemään, ja tällainen tilanne pitää kyllä meidän mielestämme hoitaa niin, että tällaista tilannetta ei vain yksinkertaisesti voisi enää jatkossa koskaan syntyä. — Kiitoksia.

19.00 Mikko Lundén ps: Arvoisa herra puhemies! Kiitän jälleen edustaja Laaksoa tästäkin hyvästä lakialoitteesta. Edustaja Laakso ehdottaa lakialoitteessaan, että tarkoituksena on muuttaa lastensuojelulakia siten, että lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön turvataan tekemällä lapsen vienti tämän terveyden tai kehityksen vaarantaviin ulkoministeriön matkustustiedotteissa vältettäväksi luokiteltuihin maihin huostaanottoperusteeksi.

On mielestäni täysin kohtuutonta ja ennen kaikkea väärin, että lapsia viedään sellaisiin olosuhteisiin, mihin heillä ei ole osaa eikä arpaa. Meidän täytyy tehdä kaikkemme, jotta

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

viattomilla lapsilla olisi mahdollisimman hyvät mahdollisuudet menestyä elämässään riippumatta vanhempien valinnoista. — Kiitos.

19.01 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Kannatan tätä edustaja Laakson aloitetta lämpimästi, mutta olen lisäksi sitä mieltä, että lastensuojelulaki vaatisi kokonaisuudessaan lähempää tarkastelua ja päivittämistä vuoden 2020 tilannetta vastaavaksi.

Tässä lakialoitteessa halutaan muuttaa lastensuojelulakia siten, ettei lapsia tule viedä heidän terveyttään tai kehitystään vaarantaviin maihin eli ulkoministeriön matkustustiedoissaan vältettäväksi luokittelemiin valtioihin. Mikäli lapsen vanhemmat näin toimisivat, katsottaisiin toiminta huostaanottoperusteeksi. Esimerkiksi viimeaikaiset al-Hol-esimerkit osoittavat, että äärioloissa sotaleireillä elävät lapset traumatisoituvat ja radikalisoituvat. Lastensuojelun tehtävä on turvata ja suojella kaikkien lasten ja nuorten turvallinen arki ja kasvuympäristö.

19.02 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa herra puhemies! Itse asiassa tämä matkustustiedotteen rooli tässä on itselleni hieman epäselvä. Olen itsekkin käynyt monessa sellaisessa maassa, minkä ulkoministeriö katsoo sellaiseksi, että sitä on vältettävä. Tässä suhteessa ehkä olisin hieman varovainen tässä asiassa. Mutta miten minä tämän ymmärrän — sen, mitä edustaja Laakso on tällä tarkoittanut — on, että tämä tarkoittaa lähinnä näitä esimerkiksi terroristikytköksiin liittyviä henkilöitä.

Meillä on varsin tuore tapaus Ruotsista, missä TV4-kanava kertoi, että pienen pojan äiti vei tämän luvatta Isis-terroristijärjestön hallitsemalle alueelle Syyriassa, ja lapsen huoltajuus oli jo vuonna 14 määrätty hänen isälleen, mutta isä ei voinut tehdä mitään, kun hänen äitinsä hänet joka tapauksessa Syyriaan vei, ja nytten tämä nainen oli palannut Ruotsiin ja tämä huoltajuus oli palautettu sitten isälle.

Suomea koskien tämä tietenkin tarkoittaisi ennen muuta sitä, että olisi mahdollisuus huostaanottoon aivan selkeissä tällaisissa esimerkiksi terrorismiin liittyvissä tai muissa tapauksissa, joissa se olisi aivan välttämätöntä niin lapsen kuin kansallisen turvallisuudenkin edun nimissä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

16. Lakialoite laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta

Lakialoite LA 41/2020 vp Arja Juvonen ps ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 16. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

Keskustelu

19.04 **Arja Juvonen ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hyvät kansanedustajat! Käsittelyssä on tekemäni lakialoite laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta. Tässä lakialoitteessa esitän, että kunnan on järjestettävä asukkailleen suolistosyöpien seulonnat siten kuin valtioneuvoston asetuksessa seulonnoista tarkemmin säädetään. Kannan suurta huolta siitä, että suolistosyövät lisääntyvät Suomessa mutta niille ei ole virallista seulontaa, ja sitä tässä aloitteessa esitän.

Suolistosyöpä on sekä miehillä että naisilla toiseksi yleisin syöpä, ja se on yleistynyt Suomessa nopeasti. Siihen sairastuu vuosittain noin 3 400 ihmistä ja kuolee noin 1 300. Suolistosyöpä kehittyy hitaasti, ja sen alkuvaihe on usein vähäoireinen tai täysin oireeton. Suolistosyövän mahdollisimman varhainen toteaminen parantaa potilaan hoitoennustetta ja vähentää kärsimystä sekä taudista aiheutuneita hoitokustannuksia. Suolistosyöpä on hoitokustannuksiltaan yksi kalleimmista syöivistä. Seulonnassa löydetyn suolistosyövän hoitokustannukset ovat kuitenkin tutkitusti noin 20 prosenttia matalammat kuin muulla tavoin löydetyn syövän. Seulonnan vaikuttavuudesta on olemassa vahvaa tieteellistä näyttöä, ja EU onkin suosittanut jäsenmailleen seulontaa jo vuonna 2003. Maailman terveysjärjestö WHO:n alainen syöväntutkimuskeskus IARC teki samoin vuonna 2018. Eli kannatusta suolistosyöpien seulonnalle on.

Arvoisa puhemies! On ilo todeta ja kertoa, että julkisen talouden suunnitelmassa on varattu suolistosyövän seulontaan resursseja 10 miljoonaa euroa, eli vuosille 2020–2023, ja se tarkoittaa sitä, että tämä asia on etenemässä. Olen kuullut, että asia on jo niin pitkällä, että tästä annettava asetus on niin sanotusti työpöydällä ja muutokset siihen on mahdollista tehdä. Mahdollisimman pian tietysti toivomme, että tämä tulee tapahtumaan. Eli toisin sanoen tulemme saamaan Suomeen suolistosyöpäseulonnat.

Suolistosyövän seulonta vähentää kuolleisuutta suolistosyöpään. Varhain todettu syöpä on helpompi hoitaa, ja se aiheuttaa vähän kärsimystä. Meillä Suomessa käynnistyi tämä suolistosyövän seulontaohjelma vuonna 2019 pilottina, ja tähän seulontaan on lähtenyt tänä vuonna mukaan 12 kuntaa: Jyväskylä, Kaarina, Kustavi, Muurame, Orivesi, Oulu, Paimio, Posio, Sauvo, Säkyä, Tampere ja Ylitornio. Eli pilottina tätä seulontaa on jo Suomessa tehty, mutta on hieno asia, että se tulee laajenemaan kaikille ihmisille. Eli tänä vuonna seulontaan on kutsuttu kaikki 60-, 62-, 64- ja 66-vuotiaat miehet ja naiset niissä kunnissa, joissa tämä seulonta on nyt pilottina, mutta kun tämä ohjelma saavuttaa sen koko laajuutensa, eli se kirjataan sinne lakiin ja se kuuluu kaikille, niin kaikki 60–74-vuotiaat kutsutaan seulontaan kahden vuoden välein. Seulontatesti on ulosteen veritesti, jolla etsitään verta ulosteesta, ja tällä tavalla löydetään nämä mahdolliset syövän alut. Seulonta on edullinen, ei suinkaan mitenkään hirveän hintava.

Arvoisa puhemies! Marraskuussa vietettiin myös keuhkosyöpäkuukautta. Paitsi tämä suolistosyöpä myös keuhkosyöpä on salakavala ja vaaniva, ja se voi tulla myös henkilölle, joka ei ole koskaan tupakoinut. On erittäin tärkeää, että muistamme myös sen, että esimerkiksi keuhkosyövässä olisi syytä mahdollisesti aloittaa seulontatutkimukset. Rinnassani oleva valkoinen nauha on keuhkosyöpäkuukauden merkki. Pidän erittäin tärkeänä, että muistamme myös täällä eduskunnassa tätäkin syöpää, kuten myös kaikkia näitä muita syöpiä, jotka meitä vaanivat. Antamalla riittävästi rahoitusta, varmistamalla sen, että tutkijat voivat toimia kehittämällä uusia lääkkeitä ja hyviä hoitoja, varmistamme sen, että syövästä

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

voi parantua, toipua, ja minä uskon, että jonakin päivänä me voimme myös voittaa syövän. — Kiitos.

19.09 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Juvoselle tästä hienosta lakialoitteesta. Tällä hetkellä suolistosyöpä on maamme kolmanneksi yleisin syöpä niin miehillä kuin naisilla. Seulonta vähentää kuolleisuutta, ja lisäksi varhain todettu suolistosyöpä on helpompi hoitaa ja aiheuttaa vähemmän inhimillistä kärsimystä. Näistä syistä myös EU on suositellut jo lähes 20 vuoden ajan suolistosyövän seulontaa, joten kannatan lämpimästi edustaja Juvosen aloitetta lisätä terveydenhuoltolakiin uusi, seulontoihin velvoittava pykälä.

Arvoisa puhemies! Suomessahan käynnistyi viime vuonna uusi suolistosyövän seulontaohjelma, mutta vapaaehtoiseen pilotointiin osallistuu tällä hetkellä vain muutamia kuntia. Meidän tulee ottaa mallia muun muassa Tanskasta ja Ruotsista, joissa suolistosyöpää seulotaan laajalti. Tässäkin, kuten kaikessa valtion toiminnassa, tulisi panostaa ennaltaehkäisyyn ja varhaisen vaiheen palveluihin.

19.10 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Lyhyesti vielä edustaja Juvosen tekemästä lakialoitteesta — aivan erinomainen aloite. Suolistosyövän varhainen toteaminen on varmasti ihmisen elämän kannalta aivan ratkaiseva asia.

Eräs hyvä ystäväni — hän on lääkäri — sanoi kerran, kun keskustelimme nimenomaan tästä syöpäseulonta-asiasta, aika osuvat sanat. Hän sanoi, että jos hän olisi tässä maassa diktaattori, jolla olisi niin kuin terveydenhuollossa määräysvaltaa enemmän, niin hän säätäisi semmoisen lain, että jokaiselle miehelle ja naiselle pitäisi antaa 50-vuotislahjaksi suolistotähystys, koska silloin voitaisiin varmistaa... Se ei operaationa ole kuulemma kovin vaikea tehdä, helppo suorastaan, ja se antaisi ihmiselle mahdollisuuden varmistua siitä, ettei tällaista vakavaa salakavalaa tautia ole kehittymässä.

Syövät lisääntyvät, mutta on tärkeää kuitenkin muistaa — tässä nyt voi sanoa sen verran terveystoppia — kun menemme seuraavana päivänä vaikka kahvilaan syömään tai baariin syömään, että terveellinen ruoka ja sopiva liikunta ovat varmaan kaikkein paras torjuntakeino. Sitten nämä kontrollit tulevat sen jälkeen.

19.11 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Nämä seulonnat ovat arvokkaita lisiä syövän torjunnassa, koska ne ovat ennalta ehkäiseviä mitä suurimmassa määrin. Mammografia eli rintasyövän seulontaa on tehty meillä jo niin sanotusti pakollisesti 30 vuotta, ja 50 vuotta on myöskin kohdunkaulan syöpää seulottu naisilla, ja nämä ovat ehdottomasti vaikuttaneet siihen, että olemme saaneet näitä vakavia sairauksia hallintaan.

Toissa viikolla keskusteltiin tässä salissa myöskin eturauhassyövän seulonnasta eli PSA-testien tekemisestä säännöllisiksi ja pakollisiksi siitä eteenpäin yli 50-vuotiaille. Ja tässä on nyt sitten myöskin suolistosyövän seulunnoista kysymys.

Minusta nämä molemmat uudet aloitteet ovat tärkeitä lakialoitteita tässä suhteessa. Ne on syytä ottaa minusta vakavasti tutkintaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja vielä aloitteen tekijä, edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

19.12 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Kiitos näistä hyvistä ja kannattavista puheenvuoroista. Olen edustaja Hoskosen kanssa ihan samaa mieltä siitä, että tällainen tähystystutkimuskin on merkittävä ja hyvin tärkeä. Seulontojen jälkeenhän alkavat sitten ne tutkimukset. Jos seulonnoissa löytyy jotakin epäilyttävää, niin sen jälkeen pääsee sitten mahdollisesti näihin jatkotutkimuksiin, mihin liittyvät sitten muun muassa Hoskosen mainitsemat erilaiset skopiat.

Arvoisa puhemies! Ennaltaehkäisy on erittäin tärkeä asia. Kun mainitsin tuossa puheenvuorossani keuhkosityövän, niin haluan muistuttaa kaikkia siitä, että keuhkosityövän ensimmäinen diagnoosi saatetaan tehdä terveysasemalla yleislääkärin vastaanotolla, kun yleislääkäri pyytää keuhkokuvaa potilaastaan. Esimerkiksi voi olla ikääntynyt henkilö, jolta ei ole pitkilleen otettu keuhkojen thorax-röntgeniä, ja siinä voi näkyä sitten muutoksia. Elikä pienillä asioilla, hyvin edullisilla tutkimuksilla voidaan löytää näitä vakavia asioita, ja toivoisinkin, että ihmisiltä otetaan thorax-keuhkokuvia, jotta löytyisivät nämä pienimmätkin esiasteet.

Todellakin nyt puhutaan tästä suolistosyövästä. Se on juurikin näin, kuten täällä on sanottu, että seulonnoilla on mahdollista tehdä kustannussäästöjä, seulonnoilla on mahdollista saada lisää elinvuosia, ja nämä ovat tärkeitä syitä, miksi tämäkin seulonta tulee kirjata sinne asetukseen, ja näinhän on tapahtumassa.

Haluan kiittää kyllä hallitusta siitä, että se on kuullut viestejäni. Jos oikein muistan, niin ihan 2012 taisi olla ensimmäinen kerta, kun Espoon valtuustossa tein aloitteita liittyen tähän suolistosyöpien seulontaan, ja parastaikaa juuri nyt on myös valtuustossa käsittelyssä budjettineuvotteluissa tähän asiaan liittyvä asiani. Hitaasti mennään eteenpäin, ja tulevaisuudessa kyllä sitten tämä laajenee. Rahaahan se tarvitsee. Kymmenen miljoonaa euroa on paljon rahaa, ja hienoa, että hallitus on kirjannut myös hallitusohjelmaansa sen, että syöpään kohdistetaan resursseja — kiitos siitä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 98/2020 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 16/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 2.12.2020 pidettävään täysistuntoon.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain ja rikoslain 48 luvun 6 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 182/2020 vp
Valiokunnan mietintö YmVM 9/2020 vp

Pöytäkirja PTK 155/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 2.12.2020 pidettävään täysistuntoon.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi laajakaistarakentamisen tuesta

Hallituksen esitys HE 221/2020 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 17/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 2.12.2020 pidettävään täysistuntoon.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi energiaverotusta koskevan lainsäädännön muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 167/2020 vp

Toimenpidealoite TPA 139/2020 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 31/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 2.12.2020 pidettävään täysistuntoon.

21. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 2.12.2020 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 20.04.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola